

Анти- корупционные институции: нулева година

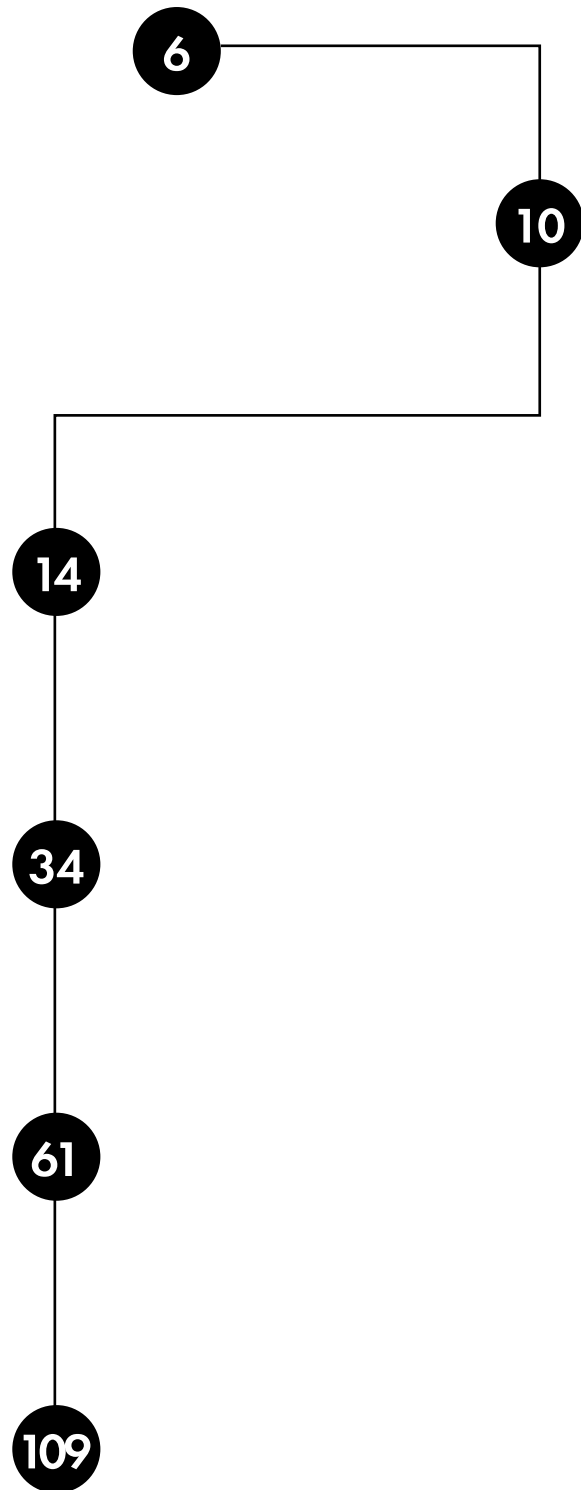
Антикорупционни институции: нулева година

София 2022

Съдържанието на тази публикация отразява единствено позицията на нейните автори и не непременно становище на фондация „Конрад Аденауер“ по Програма „Върховенство на закона за Югоизточна Европа“.

Използването с търговска цел на всички публикации, създадени от фондация „Антикорупционен фонд“ (АКФ), не е позволено без писмено съгласие на АКФ.

Съдържание

Съкращения

АКФ

Фондация „Антикорупционен фонд“

АСНС (АСпНС)

Апелативен специализиран наказателен съд

ВКП

Върховна касационна прокуратура

ВКС

Върховен касационен съд

ВСС

Висш съдебен съвет

ДАНС

Държавна агенция „Национална сигурност“

ЕК

Европейска комисия

ЕКПЧ

Европейска конвенция за защита правата на човека и основните свободи

ЗДСл

Закон за държавния служител

ЗМСМА

Закон за местното самоуправление и местната администрация

ЗОП

Закон за обществените поръчки

ЗОПДНПИ

Закон за отнемане в полза на държавата на незаконно придобитото имущество

ЗПУКИ

Закон за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси

ЗПКОНПИ

Закон за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество

ЗСВ

Закон за съдебната власт

КОНПИ

Комисия за отнемане на незаконно придобитото имущество

КПКОНПИ

Комисия за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество

КПУКИ

Комисия за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси

МСП

Механизъм за сътрудничество и проверка

НБКРС

Национално бюро за контрол на специалните разузнавателни средства

НК

Наказателен кодекс

НПК

Наказателно-процесуален кодекс

НСАП

Национален съвет по антикорупционни политики

ПРБ

Прокуратура на Република България

РУ

Районно управление (полицейско)

СГП

Софийска градска прокуратура

СГС

Софийски градски съд

СпНС

Специализиран наказателен съд

СП

Специализирана прокуратура

СРС

Специални разузнавателни средства

Резюме

1/Наказателно преследване на корупцията по високите етажи на властта

Н Настоящият анализ е вече трети поред от осъществяването от АКФ ежегодно независимо гражданско наблюдение на най-значимите наказателни производства на предполагаемо корупционно поведение по високите етажи на властта.

В първото изследване „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“ разгледахме 40 наказателни казуса в периода 2014-2019 г. Второто - „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, добави нови 5 от 2020 г. Сега допълваме с 4 случая от 2021 г. и проследяваме развитието на неприключилите от предишните години. Продължаваме със започнатия миналата година допълнителен мониторинг на наказателните производства и по високите етажи на местната власт – основно срещу областни управители и кметове на общини, които не показват по-различна картина от тази на централно ниво.

През 2021 г. влезе в сила само една нова присъда по обвинение за корупция от следените от нас казуси от висок обществен интерес и тя е оправдателна. С това съотношението на осъдителните към оправдателни присъди става само 3 осъдителни към 14 оправдателни. То е коренно различно от процента на осъдителните присъди в България въобще (близо до 100%), както и в частност по обвиненията за всякакви корупционни престъпления (близо до 90%), без оглед на ниво на дееца в системата на държавните органи или степен на засегнатия обществен интерес.

През годината към безславен финал се запъти едно от най-големите в историята на страната наказателни разследвания срещу високопоставени длъжностни лица (трима министри и двама изпълнителни директори на НЕК) за предполагаема корупция в енергийния сектор с твърдени щети за бюджета от общо над половин милиард лева, касаещо проекта

„АЕЦ Белене“. Срещу двама от обвиняемите министри делото е вече прекратено, а скоро ще бъде прекратено спрямо всички заради изтекла абсолютна давност за наказателно преследване.

2021 г. потвърди заключението, че реалната картина на корупцията по високите етажи на властта остава скрита, тъй като водените наказателни производства очевидно не отразяват същинското състояние на корумпираност на публичния сектор на високо ниво. Ако се съди по тях се оказва, че виновни в извършването на корупционни престъпления сред най-високопоставените длъжностни лица просто няма.

През годината на смяна на властта на терена на наказателноправните институционални действия срещу властовата корупция не се случи нищо - така и не се разбра за нито едно образувано и развило се разследване за корупционно престъпление, насочено срещу високопоставено длъжностно лице, било то от предишната или новата власт. Всички нови случаи останаха на стадия на предварителната проверка и така и не стана ясно да са довели до каквото и да е, дори до започване на производство.

На фона на нулевата година за българските институции, голямата новина дойде от САЩ, които санкционираха по глобалния антикорупционен закон „Магнитски“ няколко известни фигури заради „тяхната значителна роля в корупцията в България“. Един от санкционираните – политикът и бизнесмен Делян Пеевски, през годините е бил многократно обект на внимание от български разследващи журналисти, публикували множество материали, касаещи негово предполагаемо участие в мрежи за корупционно влияние върху институциите. Обстоятелство, така и незабелязано до момента от българските антикорупционни държавни органи, в това число и след санкционирането му по „Магнитски“.

2/ Антикорупционни институции 2021. Установяване на конфликт на интереси и отнемане на незаконно придобито имущество.

С настоящото изследване АКФ продължава ежегодното независимо гражданско наблюдение на практиката по установяване на конфликт на интереси като част от предполагаемо корупционно поведение по ниските и високите етажи на властта. Тази година изследването е разширено и с анализ на почти напълно недостъпната практика на КПКОНПИ, касаеща друга съществена част от дейността ѝ - производството по отнемане на незаконно придобито имущество.

Въпреки че и в предходните доклади на АКФ е констатирана необходимост от законодателни изменения, такива през 2021 г. не бяха предприети. Това е логично и очаквано предвид твърде малкото време на работа на Народното събрание. В периода работиха четири народни събрания, като всяко от тях действаше в относително кратко време. Предвид спецификите на законодателния процес, който следва да се осъществява при задължително обществено обсъждане на проектите за закони и обсъждането им в парламентарни комисии и на пленарни заседания на първо и второ четене, за приемането на един закон е необходимо време. Допълнително е времето, в което проектите, внасяни от правителството, се изготвят и се подлагат на обществено обсъждане и съгласувателна процедура преди гласуването им от Министерския съвет и внасянето им в парламента.

През 2021 г. бе прието едно изменение и допълнение на ЗПКОНПИ, което не е от категорията на съществените¹. В интернет страницата на Министерския съвет, в секция „Антикорупция“, освен стратегията и пътната карта към нея са изброени осем законопроекта, които правителството разглежда като свързани с противодействието на корупцията². Във всеки от отделните записи се вижда

информация за поставените срокове, задачите на работната група, състава ѝ и статуса на работата.

През 2022 г. бе внесен от група народни представители нов законопроект за противодействие на корупцията³. Съществено за приетия подход в проекта е, че предложеният проект на закон се ограничава до противодействието на корупцията и вече не включва материята, свързана с незаконно придобито имущество. Това съответства на препоръките и предложенията, които бяха дадени от представителите на неправителствения сектор още при приемането на закона през 2018 г., тъй като съчетаването на тези две доста различни дейности води до разнопосочни действия на прилагащата закона институция, чието координиране е допълнително предизвикателство.

В настоящото изследване е анализирана практиката на Антикорупционната комисия за установяване на конфликт на интереси и отнемане на незаконно придобито имущество, на Инспектората към ВСС и на Инспектората към МС за установяване на конфликт на интереси през 2021 г. по отношение на лица, заемали публична длъжност.

За периода от 01.01.2021 г. до 31.12.2021 г. в дирекция „Конфликт на интереси“ е извършена проверка по общо 255 сигнала. В сравнителен план се наблюдава лек спад на получените и обработени от дирекцията сигнали в сравнение с 2020 г. – около 12 %, но същевременно продължава да се наблюдава ръст на сигналите спрямо 2018 г. и 2019 г. – съответно над 110 % и над 50 %. През 2021 г. КПКОНПИ е приела 104 решения по същество, от които 22 за установяване на конфликт на интереси и 82, с които конфликт не се установява. Преобладаващият брой от разгледаните случаи – 78 на брой, са за лица, които заемат публична длъжност на местно ниво, а останалите 26 - са относно лица, които заемат

1. В чл. 80 от ЗПКОНПИ.

2. Вж. интернет адрес: <https://www.gov.bg/bg/zerocorruption/zakonoproekti-na-izpalnitelnata-vlast>. Последно е осъществен достъп до него на 11 юли 2022 г.

3. Законопроект вх. № 47-254-01-63/ 09.06.2022 г.

публична длъжност на централно ниво.

За периода от 2019 г. до 2021 г. КПКОНПИ е приела общо 666 решения за образуване на производство за отнемане на незаконно придобито имущество, с цена на исковете в размер на 1 460 174 464,77 лв. и със стойност на допуснатото за обезпечение имущество в размер на 911 329 855,78 лв. Към 31 декември 2021 г. в Комисията има 5 876 активни проверки за незаконно имущество, като са образувани 836 граждански дела с такъв предмет пред съдилищата в страната, с обща цена на исковете 3 887 170 139, 55 лева.

Една изключително малка част от инициираните от КПКОНПИ производства за отнемане на незаконно придобито имущество са отворени за публичен достъп, поради което е налице сериозен проблем с прозрачността на тази част от работата на Комисията. Анализът на публикуваните производства обаче показва, че съвсем малка част от производствата по отнемане на незаконно придобито имущество са обвързани с корупционни престъпления.

Продължават да са валидни препоръките от миналогодишния доклад на АКФ, касаещи Антикорупционната комисия, производството за установяване на конфликт на интереси и за подателите на сигнали.

Относно структурата и функциите на антикорупционната комисия:

- Да се въведат гаранции относно независимостта на антикорупционния орган, включително с възприемане на различен модел на избор на членовете, включващ наред с Народното събрание и други институции (президент, съдебна власт) или организации (неправителствени организации), като се дават по-високи гаранции за публичност на процедурата, политическа неутралност и професионализъм.

Относно производството по конфликт на интереси:

- Да се преосмисли възлагането на правомощия на инспекторатите/на специални комисии в органите на власт да установяват конфликт на интереси по отношение на лицата, заемащи публични длъжности извън кръга на най-висшите публични длъжности. Възприетият децентрализиран и дифузен модел по отношение на тези лица води до противоречива практика и злоупотреба с власт.
- Да се предвиди ограничение за лицата, заемащи публични длъжности, да получават дарове и

облаги във връзка със заемането на съответната длъжност и без непосредствена връзка с упражняването на конкретни властнически правомощия в частен интерес в следния смисъл: лице, заемащо висша публична длъжност, няма право да получава в частен интерес привилегия, предимство, преференциално третиране, имущество или услуги на цени по-ниски от пазарните, дар или друга облага във връзка или по повод заеманата от него длъжност .

- Разширяване на кръга от субекти, които могат да подават сигнали за установяване на конфликт на интереси. Освен традиционно посочваните неправителствени организации, които осъществяват дейност с антикорупционна тематика, следва да се обмисли възможността и представители на юридически лица да могат да сезират Комисията.
- Разширяване на понятието за „свързани лица“ – по отношение на родство по сватовство (до четвърта степен включително), кумство, „братство“ по линия масонски и др. подобни организации, фактическо съжителство (възходящи и низходящи на съжителстващия с лицето, заемащо публична длъжност).

Защита на подателите на сигнали:

- Да отпадне изискването за посочване на ЕГН в подадените сигнали, както и да се предвиди изрична възможност за юридически лица, вкл. неправителствени организации, осъществяващи дейност по граждански контрол върху институциите, да могат да подават сигнали.

УВ ОД

С “Средно” или “силно” корумпирана държава е всъщност България? Клептокрация от балкански тип зад демократична фасада или жертва на заговор за компрометиране на статуквото от скрити политически и икономически кръгове? Тези въпроси като правило имат повече от един отговор и множество нюанси, основно в зависимост от близостта до властови центрове. В търсенето на аргументиран и неполитизиран отговор на този важен въпрос, най-големият дефицит от години насам е този на независимо и експертно мнение, основано повече на неоспорими данни и факти и по-малко на аналитични модели и изследвания с повече от едно възможно тълкуване.

Годишният преглед на делата за корупция по високите етажи на властта, който фондация “Антикорупционен фонд” представя за четвърта поредна година, дава задълбочен, аргументиран и труднооспорим отговор на една важна част от този въпрос - има ли проблем с разследванията по корупционни теми и колко дълбок е той.

Отговорът, който ще прочетете в и между редовете на този доклад, идва директно от оперативната статистика на българската съдебна система. В него няма да видите лични мнения и витиевати заключения, а ясна статистика и изводи от свършеното от българските магистрати по конкретни, макар и позабравени, дела за корупция по българските високи етажи на властта. Защото всяко дело за корупция започва с медиен шум, но завършва неизбежно в прокураторска стая или съдебна зала с окончателно решение в една или друга посока.

Поради това този доклад на АКФ е “момент на

истината”, или по-скоро статистика на множество моменти на истината в достатъчно представителна извадка, от която да се правят обобщени и аргументирани изводи.

Ето само три сухи и трудно оспорими факти от годишния доклад на АКФ за 2021 година за делата за корупция по високите етажи на властта:

- Само един от следените от нас неприключили казуси завърши с краен съдебен акт през 2021 г.
- За втора поредна година няма нито една нова влязла в сила осъдителна присъда.
- Съотношението на влезлите в сила осъдителни към оправдателни присъди по анализираният от АКФ случаи (отнасящи се единствено до високите етажи на властта) е три осъдителни към четиринадесет оправдателни, или 18% “успеваемост” за внесените обвинения.

Последната статистика показва огромно разминаване с данните за съотношението между осъдени и оправдани лица за всички корупционни престъпления през 2021 г. – 88 % осъдени лица срещу едва 12 % оправдани.

Изводите от този четвърти редовен доклад на АКФ като цяло не са и няма как да са добри за състоянието на българската съдебна система. Те посочват сериозни и системни пукнатини, резултат от липса на обективен подход, вмешателство, некомпетентност или неясна комбинация от тези фактори.

Разбира се, отговорът на въпроса в коя част на съдебната система се намира основната причина за

посочените проблеми е предмет на друг вид анализ. Лекотата на започване на прокурорски проверки и досъдебни производства по “дела с обществен интерес” и статистиката на върнатите от съда обвинения обаче говори за проблеми в началната, тоест досъдебната фаза на целия процес. Съмненията за работа на конюнктурен принцип, с търсене на незабавен публичен ефект и без събрани доказателства, на практика се потвърждават от статистиката.

Проблемът в началната фаза на наказателно преследване става още по-сериозен, ако добавим нежеланието на прокуратурата да дава информация и дори да коментира “дела с обществен интерес” с минала дата. Отворете списъка с дела, свързани с политици от преди година или две, и потърсете кога главният прокурор е коментирал последно по тях.

Основната “витрина на славата” на българската прокуратура през последните години си остават няколко знакови дела срещу бизнесмени (примери са делата с основни обвиняеми Цветан Василев и Васил Божков), но и досега няма аргументиран отговор защо не се разследват или дори разпитват директно свързани с тях силни на деня политици. Всички тези обвиняеми бизнесмени обаче са се превърнали в едрите риби, с които прокуратурата сега се хвали, благодарение на държавна протекция в бизнеси, силно зависими от държавата. А това си има документална следа - било то решение, писмо, предложение, протокол, становище, номинация или проектозакон. А те обикновено си имат автор, име, дата, подпис и печат.

Още един камък в градината на прокуратурата е фактът, че през цялата година така и не беше обявено нито едно започнато разследване за корупционно престъпление срещу високопоставено длъжностно лице от бившите изпълнителна и законодателна власт. Няма никакво последвало българско институционално действие вече година след наложените през юни 2021 година санкции на американския Държавен департамент по глобалния закон „Магнитски“ на бизнесмена Васил Божков, политика и бизнесмен Делян Пеевски и заместник-председателя на Бюрото за контрол върху СРС Илко Желязков.

Не е по-различна картината и в специализирания антикорупционен орган, известен с абревиатурата КПКОНПИ. Стойността на запорираните активи за годината е десетцифрена и впечатляваща, но се дължи основно на знакови дела срещу големи бизнесмени, а и съдбата на тези запори подлежи на съдебен контрол. Статистиката за 2021 година за проверките по конфликт на интереси бележи ръст при сигналите и лек спад при решенията за налагане

на санкции, но липсва статистика за това какви точно са лицата с наложените санкции.

Най-голямата загадка в КПКОНПИ остава дейността на комисията по направление “противодействие на корупцията”, което обхваща дейността на бившето антикорупционно звено в Държавната агенция за национална сигурност. Информацията за преписки и открити данни за престъпления от години се публикува без да се докладват подадените към прокуратурата преписки, образуваните по тях досъдебни производства и внесените обвинения. При липсата на публична информация, съмненията за антикорупционна хиперактивност на тази комисия в сегмента на дребните риби само се засилват.

Негативните изводи за българската съдебна система се повтарят от години и вече говорят за хроничност на проблема, а не за някакво временно състояние с “практически предизвикателства в прилагането на върховенството на закона”. И докато търсим отговор къде по скалата на завладяната държава или на клептокрацията (управление, мотивирано основно от материалните интереси на управляващия елит) се намира точно България, действията и бездействиата на българската прокуратура като гарант на върховенството на закона през последната календарна година дават само един отговор за посоката на движение - надолу по скалата на безнаказаността, непрозрачността и избирателното правосъдие.

I/

Наказателно преследване на корупция по високите етажи на властта

Андрей Янкулов

Методология

С настоящото изследване се продължава осъществяването от АКФ ежегодно независимо гражданско наблюдение на развитието (респективно приключването) на най-значимите случаи на наказателноправна реакция от призивите за това държавни органи на извършени по високите етажи на властта корупционни престъпления или само твърдения за такива. По-нататък в текста, когато се говори за „корупционни престъпления“, трябва да се има предвид, че с това понятие ще се обозначават не само доказаните с влязла в сила присъда извършени деяния, а и твърденията, че такива са били извършени, но наказателно производство въобще не е било образувано, било е прекратено, още не е завършило или лицето е било признато за невиновно с окончателен съдебен акт.

Целта на ежегодното наблюдение е да систематизира и обогати с аналитична част, където е възможно (основно по приключилите казуси), вече публично известната информация за тях, за да даде обективна картина на борбата с корупцията по високите етажи на властта на база не само на статистически показатели, характерни за годишните отчети на държавните институции, а на развитието и крайните или междинни резултати от разгледани конкретни наказателни производства или предварителни проверки.

Изследването е продължение на анализите на АКФ „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“⁴ и „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“⁵. В тях е проследено развитието и са обобщени крайните резултати (където има такива) на най-значимите разследвания за корупционни престъпления по високите етажи на властта в периода 2014 – 2020 г. Изследванията използват широкото понятие за корупционни престъпления, което включва не само подкуп, а и присвояване, измама, безстопанственост, кредитни престъпления, изпиране на пари, данъчна измама, престъпления по служба, против реда на управлението, против правосъдието, документни престъпления и всички други, от конкретните обстоятелства на извършването на които може да се извлече корупционен елемент.

Критериите, които са използвани за подбор на казусите, са следните (като основен е първият, а другите два са спомагателни):

1/ (лицето, за което се твърди, че е) извършител е длъжностно лице, което заема отговорно служебно положение в значими органи на законодателната, изпълнителната или съдебната власт, а деянието е извършено при или по повод изпълнението на служебните му задължения, независимо от причинените вреди;

4. А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020: https://acf.bg/wp-content/uploads/2020/06/ACF_BG_2020-1.pdf

5. А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021: https://acf.bg/wp-content/uploads/2021/07/ACF_BG_Online_Jul15.pdf

или

2/ от (твърдяното) престъпление са възникнали необичайно тежки последици за важни публични интереси или са сериозно засегнати публични фондове с важно обществено предназначение, дори ако длъжностното лице не заема отговорно служебно положение;

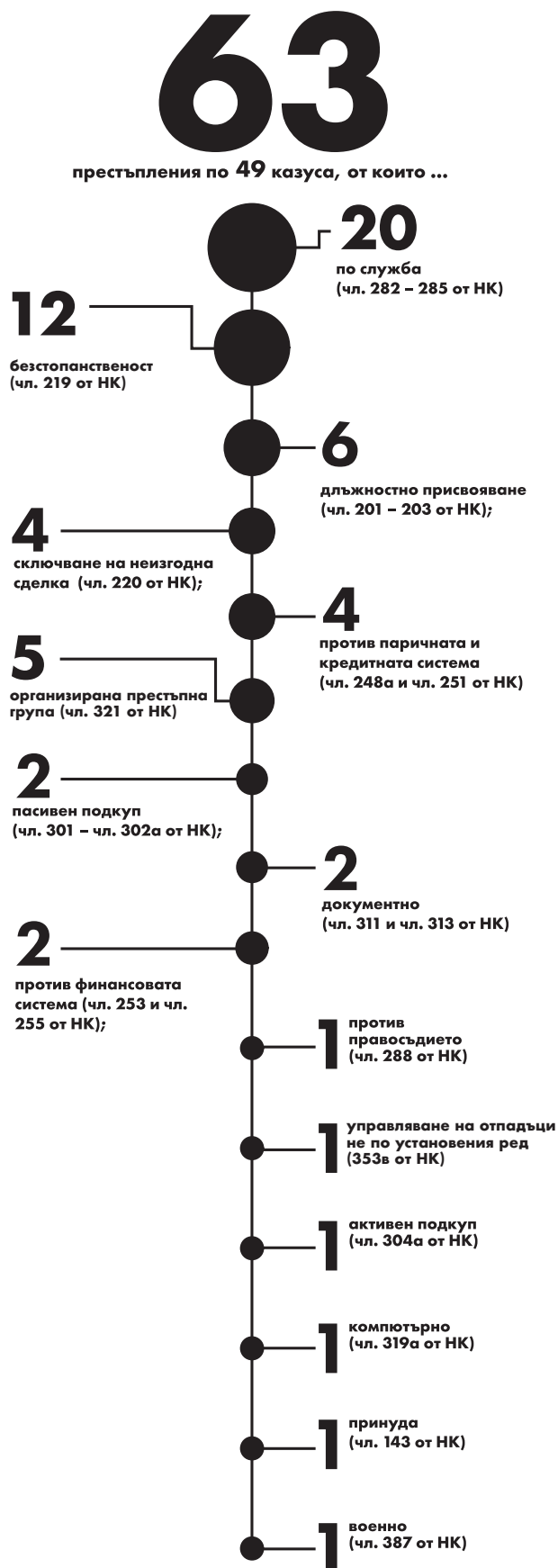
или

3/ (твърдяното) престъпно поведение, свързано със службата, е особено морално укоримо предвид начина на извършване, въввлечените лица, пряко или косвено засегнати уязвими групи от населението, престъпните цели и др., поради което е привлякло сериозен интерес у нас или в чужбина.

В настоящия анализ са използвани същите критерии, за да бъдат добавени четири нововъзникнали през 2021 г. случаи, като същевременно е проследено и развитието на неприключилите от изминалия период.

За първи път в миналогодишния доклад беше осъществен мониторинг и на разследванията за корупционни престъпления в местната власт. Отново беше използван петгодишен период и критерии като положение на твърдения извършител и важност на засегнатите интереси, за да бъде анализирана представителна извадка на най-значимите случаи на разследвано предполагаемо корупционно поведение по високите етажи на управлението в общините и областите – основно кметове на общини и областни управители.

В настоящото изследване е проследено развитието на неприключилите казуси в местната власт, като не са добавени нови от 2021 г. поради липсата на такива по зададените критерии.

Обобщен анализ на изследваните случаи

0.1 Приключили казуси

За втора поредна година няма нито една нова влязла в сила осъдителна присъда за корупция по високите етажи на властта.

Само един от следените от нас неприключили казуси завърши с краен съдебен акт през 2021 г.

Делото за твърдени злоупотреби в енергетиката, водено срещу председателя на ДКЕВР Ангел Семерджиев⁶, финишира по обичайния начин – с влязла в сила оправдателна присъда поради констатирана от съда несъставомерност на деянието по повдигнатото обвинение. Предвид липсата на подаден протест от прокуратурата срещу присъдата на първата инстанция може да се направи несъмненият извод, че и държавното обвинение не оспорва заключението на съда. Разследването по това дело е било водено паралелно и срещу друг председател на ДКЕВР – Светла Тодорова⁷. Срещу нея обаче не е бил внесен обвинителен акт, а през ноември 2021 г. разследването е било прекратено с неизвестни мотиви, но прекратяването впоследствие е било отменено от САП и към момента производството продължава да бъде висящо.

Така, общото съотношение на влезлите в сила осъдителни към оправдателни присъди по анализирани от АКФ случаи, отнасящи се единствено до високите етажи на властта, е три осъдителни към четиринадесет оправдателни. Това показва огромно разминаване с данните за съотношението между осъдени и оправдани лица за всички корупционни престъпления през 2021 г. – 88 % осъдени лица срещу едва 12 % оправдани⁸.

6. Казус с номер 25

7. Казус с номер 26

8. Вж. „Доклад за прилагането на закона и за дейността на прокуратурата и на разследващите органи през 2021 г.“ – стр. 68

Препотвърждават се крайните изводи относно приключилите случаи от предходните анализи, че:

- делът на осъдителни присъди е твърде нисък и то с продължаваща тенденция към намаляване;
- трите постигнати и вече анализирани в първия доклад са по случаи, които не се отличават сред другите от същата категория с особена степен на засягане на защитените от правото блага, и няма нови осъдителни присъди вече в продължение на две години;
- оправдателните присъди са преимушествено по несъставомерни обвинения с продължаваща тенденция към увеличаване на дела на последните.

Два от следените от нас казуси завършиха с прекратяване на досъдебна фаза от прокуратурата.

Друго голямо производство, също касаещо енергетиката – делото за АЕЦ „Белене“, беше върнато от СНС на СП за отстраняване на съществени процесуални нарушения и през декември 2021 г. беше **частично прекратено срещу енергийния министър Румен Овчаров⁹ поради изтекла давност за наказателно преследване**. Същата процесуална съдба очаква и останалите обвиняеми по това производство, освен ако обвиненията срещу тях не бъдат прекратени на друго основание – че изначално липсва престъпление.

Друг министър на енергетиката - Делян Добрев¹⁰, е бил отделен от останалите обвиняеми по делото АЕЦ „Белене“ по неизвестни причини и срещу него не беше внесен обвинителен акт. **През април 2022 г. наказателното производство срещу Добрев е било прекратено от СП при пълно информационно затъмнение**, като мотивите за прекратяването остават неизвестни.

Към приключилите казуси в изследвания период се отнася и започнатата и завършена проверка с оглед събиране на достатъчно данни за извършено престъпление и образуване на разследване за твърдяна злоупотреба с власт от страна на главния прокурор Иван Гешев¹¹ по добилия широка публичност случай „Жоси“. Същата е финализирана с отказ от образуване на досъдебно производство, който макар и да не се ползва с

материална законна сила и теоретично да може да бъде отменен по всяко време от горестоящ на постановилия го прокурор, към момента прекратява всякашността на предпроцесуалната дейност.

9. Казус с номер 9

10. Казус с номер 8

11. Казус с номер 46

#/	Име	Длъжност	Статус на обвинението
1 2	Христо Бисеров - А Христо Бисеров - Б	зам.-председател на НС, 2009 -2013	А - Наказателното производство е прекратено от прокуратурата Б - Производството е приключило с оправдателна присъда
3	Симеон Дянков	вицепремиер и министър на финансите, 2009 - 2013	Производството е приключило с оправдателна присъда
4	Трайчо Трайков	министър на икономиката, енергетиката и туризма, 2009 - 2012	Производството е приключило с оправдателна присъда
5 6	Цветан Цветанов - А Цветан Цветанов - Б	вицепремиер и министър на вътрешните работи, 2009 - 2013	А - Производството е приключило с оправдателна присъда Б - Производството е приключило с оправдателна присъда
7	Мирослав Найденов	министър на земеделието и храните, 2009 - 2013	Наказателното производство е прекратено от прокуратурата
8	Делян Добрев	министър на икономиката, енергетиката и туризма, 2012 - 2013	Наказателното производство е прекратено от прокуратурата
9	Румен Овчаров - А	Министър на икономиката и енергетиката, 2005 - 2007	Наказателното производство е прекратено от прокуратурата
10	Петър Димитров	министър на енергетиката, 2007 - 2009	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
11 12	Николай Ненчев - А Николай Ненчев - Б	министър на отбраната, 2014 - 2017	А - Производството е приключило с оправдателна присъда Б - Производството е приключило с оправдателна присъда
13	Даниел Митов	министър на външните работи, 2014 - 2017	Производството е приключило с оправдателна присъда
14 15	Христо Ангеличин - А Христо Ангеличин - Б	Заместник-министър на външните работи, 2014 - 2017	А - Производството е приключило с оправдателна присъда Б - Производството е приключило с оправдателна присъда
16	Петър Москов	министър на здравеопазването, 2014 - 2017	Производството се намира на съдебна фаза
17	Адам Персенски	зам.-министър на здравеопазването, 2014 - 2017	Производството се намира на съдебна фаза
18	Румен Овчаров - Б	министър на икономиката и енергетиката, 2005 - 2007	Производството се намира на съдебна фаза
19	Анна Янева	зам.-министър на икономиката и енергетиката, 2005 - 2007	Производството се намира на съдебна фаза
20	Владислав Горанов	министър на финансите, 2014 - 2017	Отказано е образуване на наказателно производство
21	Веселин Пенгезов	председател на Военно-апелативния съд, 2004 - 2009	Производството е приключило с оправдателна присъда
22	Петко Петков	председател на Военно-апелативния съд 2009-2014	Производството е приключило с оправдателна присъда
23	Владимира Янева	председател на Софийски градски съд, 2011 - 2015	Производството е приключило с осъдителна присъда
24	Росен Желязков	гл. секретар на МС, 2009 - 2013	Производството е приключило с оправдателна присъда
25	Ангел Семерджиев	председател на ДКЕВР 2009-2013	Производството е приключило с оправдателна присъда
26	Светла Тодорова	председател на ДКЕВР 2014 - 2015	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
27	Станимир Флоров	директор на ГДБОП 2009 - 2013	Наказателното производство е прекратено от прокуратурата
28 29	Кирчо Киров - А Кирчо Киров - Б	директор на НРС, 2003 - 2012	А - Производството се намира на съдебна фаза Б - Производството се намира на съдебна фаза
30	Филип Златанов	председател на КПКОНПИ, 2011 - 2013	Производството е приключило с осъдителна присъда
31	Любомир Велков	Главен изпълнителен директор на НЕК, 2005 - 2009	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
32	Мардик Папазян	Главен изпълнителен директор на НЕК, 2005 - 2009	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
33	Румен Симеонов	подуправител на БНБ по направление „Банков надзор“, 2007 - 2013	Производството се намира на съдебна фаза
34	Цветан Гунев	подуправител на БНБ по направление „Банков надзор“, 2013 - 2014	Производството се намира на съдебна фаза
35	Тодор Костадинов	директор на дирекция „Вътрешна сигурност“ на МВР, 2013 - 2014	Производството е приключило с осъдителна присъда
36	Павел Александров	директор на Фонда за лечение на деца в чужбина, 2010 - 2015	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
37	Лазар Лазаров	председател на УС на АПИ, 2014 - 2015	Производството се намира на съдебна фаза
38	Десислава Иванчева	кмет на район „Младост“ – СО, 2016 - 2018	Производството се намира на съдебна фаза
39	Петър Харалампиев	председател на Агенцията за българите в чужбина, 2017 - 2018	Производството се намира на съдебна фаза
40	Антон Гинев	Директор на НКЖИ, 1999 - 2006	Производството се намира на съдебна фаза

#/	Име	Длъжност	Статус на обвинението
41	Бойко Борисов	Министър-председател, 2017 - 2021	Отказано е образуване на наказателно производство
42	Нено Димов	Министър на околната среда и водите, 2017-2020,	Производството се намира на съдебна фаза
43	Красимир Живков	Заместник-министър на околната среда и водите, 2017-2020	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
44	Пламен Узунов	Секретар на президента по правни въпроси и антикорупция, 2017 – до момента	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
45	Илия Милушев	Съветник на президента по въпросите на сигурността и отбраната, 2017 – до момента	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
46	Иван Гешев	Главен прокурор, 2019 - до момента, към момента на твърдяното деяние – прокурор в СГП	Отказано е образуване на наказателно производство
47	Делян Пеевски	Народен представител, 2009 - до момента	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
48	Илко Желязков	Зам.-председател на Бюрото за контрол на спец. разузнавателни средства, 2018 - 2021	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде
49	Христо Терзийски	Главен директор на ГДНП-МВР, 2015 - 2020	Производството се намира на досъдебна фаза или неясно къде

0.2 Неприклучили казуси, намиращи се на съдебна фаза

През 2021 г. с **обвинителен акт за разглеждане в съда беше внесен един казус** – срещу министъра на околната среда и водите Нено Димов¹² за водната криза в гр. Перник.

Разглежданите казуси, които се намират **на съдебна фаза към момента на приключване на настоящото изследване, са тринадесет.**

Делото срещу здравния министър Петър Москов¹³ и неговия заместник Адам Персенски¹⁴ за бартера за ваксини с Турция **приключи на първа инстанция с оправдателни присъди и за двамата.** Мотивите по тях още не са известни, но пък добре известни са проблемните аспекти на обвинението дори от външна страна, които предполагат очаквания изход и от това наказателно производство.

Другото производство срещу Румен Овчаров¹⁵, касаещо „Мини Бобов дол“, засега е с невлязла в сила осъдителна присъда с условно наказание лишаване от свобода след втората инстанция, но пък абсолютната давност за наказателно преследване изтича през юли 2022 г. и е малко вероятно ВКС да може да се произнесе с краен съдебен акт преди това. Заместничката на Овчаров Анна Янева¹⁶ пък е с оправдателни присъди след първите две инстанции, но и при нея се чака решението на ВКС.

Скорошно произнасяне на ВКС предстои и по делото за подкуп срещу кметлицата на район „Младост“ в столицата Десислава Иванчева¹⁷, която беше осъдена с ефективни наказания на двете инстанции на специализираното правосъдие.

12. Казус с номер 42

13. Казус с номер 16

14. Казус с номер 17

15. Казус с номер 18

16. Казус с номер 19

17. Казус с номер 38

4.5

Средна продължителност на времето от извършване на корупционното престъпление до внасяне на първия обвинителен акт в съда (за всички, внасяни някога в съд)

2.4

Средна продължителност на времето от внасяне на последния обвинителен акт (ако е връщан) до окончателната присъда по делото (за всички, по които има влезли в сила присъди)

5.5

Средна продължителност на времето от извършване на корупционното престъпление до окончателната присъда по делото (за всички, по които има влезли в сила присъди)

0.3 Неприключили казуси, намиращи се на досъдебна фаза или с неясно развитие

Както вече беше споменато, **изключително закъснелият обвинителен акт по делото „АЕЦ Белене“ беше върнат от СНС на СП за отстраняване на процесуални нарушения през юни 2021 г.** и оттогава производството се намира на досъдебна фаза или е с неясно развитие. След постановеното прекратяване от СП срещу министрите Овчаров и Добрев, като обвиняеми остават министърът Петър Димитров¹⁸ и главните изпълнителни директори на НЕК Любомир Велков и Мардик Папазян¹⁹. За последните двама обаче давността за наказателно преследване е вече изтекла, а спрямо Димитров ще изтече през декември 2022 г. **Така, с голяма степен на вероятност може да се прогнозира, че мега-делото „АЕЦ Белене“, започнато срещу трима министри и двама главни изпълнителни директори на НЕК, и с твърдени щети за бюджета от общо над половин милиард лева, съвсем скоро ще приключи безславно спрямо всички обвиняеми.**

Друго шумно рекламирано производство – срещу зам.-министъра на околната среда и водите Красимир Живков²⁰, обвиняем за ръководене на престъпна група и управляване на отпадъци не по установения ред, също беше върнато от СНС на СП за отстраняване на процесуални нарушения и към момента се намира обратно на досъдебната си фаза.

Разследването от вече далечната 2016 г. срещу бившия изпълнителен директор на Фонда за лечение на деца в чужбина Павел Александров²¹ беше за пореден път внесено с обвинителен акт в СНС през 2021 г. и също за пореден път - върнато на СП за отстраняване на процесуални нарушения през март 2022 г.

В гъстата процесуална мъгла на досъдебната фаза попаднаха и разследванията срещу президентските съветници Пламен Узунов и Илия Милушев²², започнали в един и същи ден на месец юли 2020 г. от две различни прокуратури – съответно СП и СВОП. Вече близо две години по-късно по тези досъдебни производства нито има някакво известно движение, нито от съответните прокуратури ни предоставиха каквато и да е информация за хода им.

През 2021 г. от ВКП беше обявено започване на предварителни проверки²³ с оглед събиране на достатъчно данни за образуване на разследвания предвид съобщението на американското правителство за налагане на мащабни санкции по глобалния антикорупционен закон „Магнитски“ спрямо трима български граждани, двама от които – Делян Пеевски и Илко Желязков, заемат публични длъжности. Резултат до момента не е известен.

Известна стана и разработка на дирекция „Вътрешна сигурност“ в МВР от 2020 г., достигнала до данни за участие на по това време директора на ГДНП (а по-късно вътрешен министър и депутат) Христо Терзийски²⁴, заедно с други ръководни служители от ГДНП, в организирана престъпна група. През 2021 г. СП и АСП обаче са счели, че достатъчно данни за започване на разследване по случая липсват, което решение е отменено от ВКП. След връщането на преписката за ново произнасяне от СП, съдбата ѝ е неизвестна.

Така, изследваните казуси, които остават на досъдебна фаза или с неизвестно развитие, са общо единадесет.

18. Казус с номер 10

19. Казуси с номера 31 и 32

20. Казус с номер 43

21. Казус с номер 36

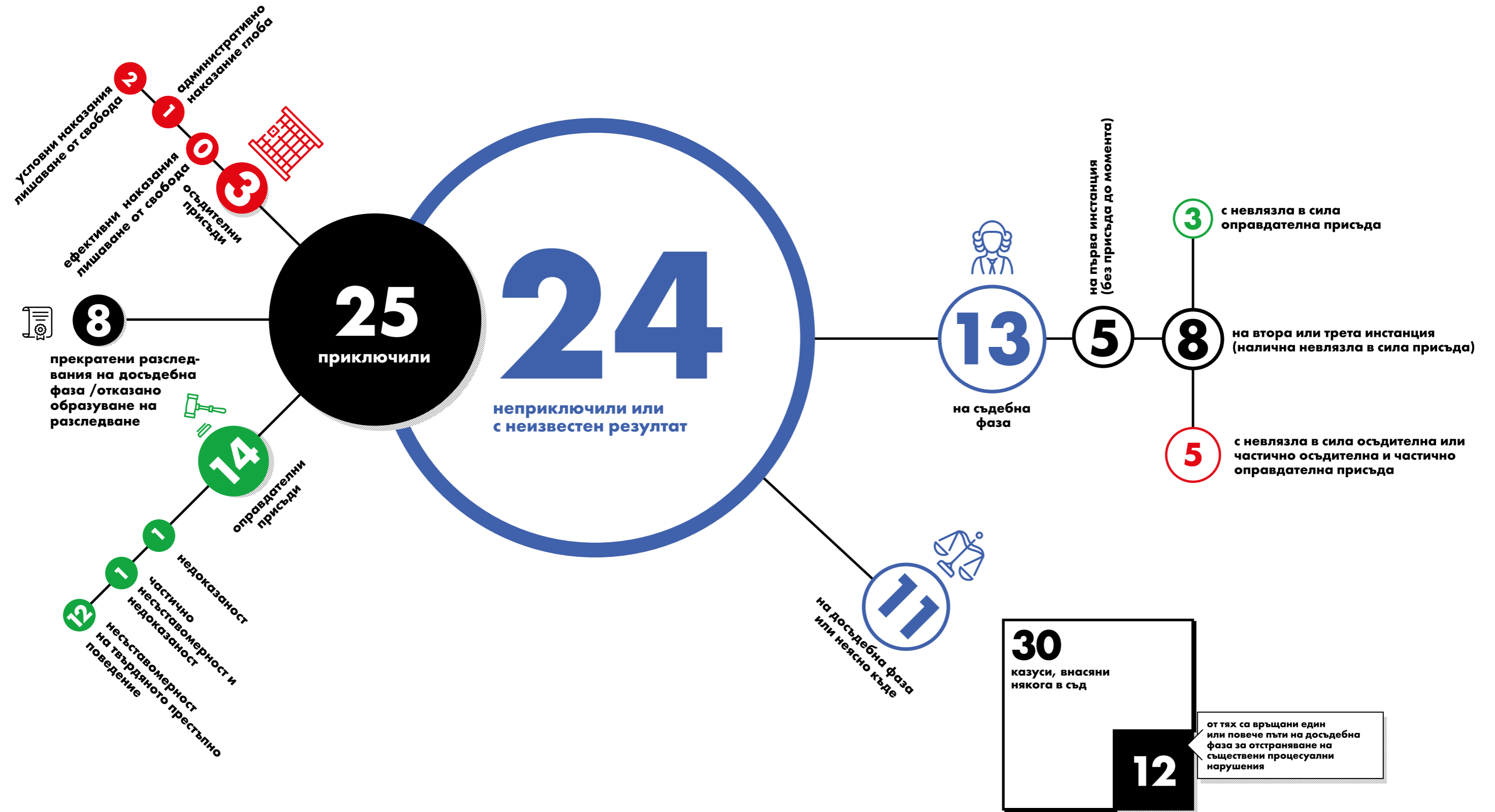
22. Казуси с номера 44 и 45

23. Казуси с номера 47 и 48

24. Казус с номер 49

49
разгледани казуса

срещу **43** лица за **63** престъпления

0.4 Изводи

Констатираната в предходните две годишни изследвания на АКФ „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“ и „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“ **ниска ефективност на наказателното преследване на корупцията по високите етажи се понижава още повече през 2021 г.** За периода е налице само една нова влязла в сила присъда и тя е оправдателна. Така се запазва устойчивата тенденция към значителна доминация на **крайните оправдателни съдебни актове**, които до момента са **четринадесет срещу едва три осъдителни**.

И след 2021 г. продължава да няма нито едно престъпление по зададените в изследването критерии за най-засягаща обществените отношения в публичната сфера корупция, което да е наказано с подлежащо на ефективно изтърпяване наказание лишаване от свобода. **Нито един краен осъдителен съдебен акт не е постигнат през последните четири години – от 2018-та до 2021-та включително.**

В предходните мониторингови доклади вече имахме възможността да посочим, че тези резултати показват ясно, че **реалната картина на корупцията по високите етажи на властта остава скрита**. Очевидно водените наказателни производства не отразяват същинското състояние на корумпираност на публичния сектор на високо ниво, защото ако се съди по тях се оказва, че виновни в извършването на корупционни престъпления сред най-високопоставените длъжностни лица просто няма.

2021 г. допълнително потвърди горесцитираното заключение. В областта на наказателноправния аспект на борбата с корупцията по високите етажи на властта **годината може да бъде характеризирана без никакво съмнение като нулева**, като причините за това ще бъдат изведени в следващите редове.

Изследваният период беляза смяната на продължителното управление на държавата чрез доминирани от един политически кръг около бившия премиер Бойко Борисов законодателна и изпълнителна власт, който беше съумял да намери и/или изгради силни съюзници и в съдебната система. Логично, при променения облик първо на ексекютива през служебните кабинети на президента Румен Радев

и впоследствие на легислатурата, доста скоро ясно се демонстрира противопоставянето със съдебната власт, и по-конкретно прокуратурата, водена от главния прокурор Иван Гешев.

Това противопоставяне вървеше основно по линия на отношението спрямо предишното управление. Представителите на новата политическа власт започнаха процес по публично представяне на твърдения за мащабни корупционни схеми, развивали се по време на техните предшественици и вероятно свързани с тях²⁵. **Същевременно обаче през цялата година така и не се разбра за нито едно започнато разследване за корупционно престъпление, насочено срещу високопоставено длъжностно лице от бившите изпълнителна или законодателна власт.**

Причините за това новата власт неизменно идентифицираше в нежеланието на прокуратурата да действа срещу предишните управляващи поради политическата обвързаност на ръководството ѝ с тях (впрочем прокуратурата не предприе действия на полето на наказателната репресия и срещу новите управници), а самата прокуратура – в липсата на предоставени ѝ от органите на МВР, ДАНС, НАП и пр. достатъчно данни и доказателства срещу тях, с които да работи и да може да повдига качествени и издържани обвинения.

Както обикновено в такива случаи, истината застава, ако не точно по средата, то със сигурност не и изцяло от едната или другата страна.

Още в миналогодишния мониторингов доклад анализирахме дефицитите и странностите както при проверката от СП на бившия премиер Борисов за престъпление по служба²⁶, завършила с отказ от образуване на досъдебно производство, така и започналото в един и същи ден от различни прокуратури наказателно преследване срещу хора от екипа на тогава основния политически опонент на Борисов – президента Радев²⁷. Тези обстоятелства сами по себе си, но и съпоставени например с редица публични изявления на главния прокурор Гешев, подкрепят тезата за предполагаемата политическа обвързаност. От друга страна обаче, въпреки наличните множество инструменти на куп подчинени ѝ министерства и агенции, новата власт така и не можа, ако не институционално, то най-малкото поне публично да

25. Например кауза „Автомострали“ с възлаганите ин-хаус процедури за строежи на пътища и теглените пари в брой по авансови плащания; авансовите плащания за ремонти на язовири; големите кредити на Българската банка за развитие към малък кръг дружества; описаните държавни вземания в особено големи размери и пр. – вж. например статията ARD: „Легализиран хаос в България“

26. Вж. А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбоча-

ват“, София: АКФ, 2021: https://acf.bg/wp-content/uploads/2021/07/ACF_BG_Online_Jul15.pdf - стр. 96

27. Вж. А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021: https://acf.bg/wp-content/uploads/2021/07/ACF_BG_Online_Jul15.pdf - стр. 99-100

разобличи никакви от твърдените директни връзки на предшествениците си с корупционните схеми. Това пък подкрепя тезата за естеството на даваните на прокуратурата материали. Тук обаче трябва да се направи важната уговорка, че **най-новата история на наказателното преследване на твърдяната корупция по високите етажи на властта** (разказвана вече в трети пореден мониторингов доклад) **показва, че особено значение на качеството и издържаността на обвиненията поне досега не е видно да е отдавано.**

Така, годината действително остана нулева на терена на наказателноправните действия на българските институции срещу властовата корупция, а всичко което се развиваше, беше във от него.

В подкрепа на горните заключения се явява и **санкционирането от САЩ по глобалния антикорупционен закон „Магнитски“**²⁸ на бизнесмена Васил Божков, политика и бизнесмен Делян Пеевски и зам.-председателя на Бюрото за контрол върху СРС Илко Желязков.

Действията на американското правителство по „Магнитски“ през 2021 г. дойдоха след дългогодишна слепота на българските правоохранителни органи по множеството журналистически разследвания, касаещи предполагаемо участие на Пеевски в мрежи за корупционно влияние върху институциите. Неговото име изцяло отсъстваше²⁹ дори от разследването за фалита на Корпоративна търговска банка³⁰ (водено от настоящия главен прокурор в качеството му на редови обвинител в СГП), въпреки всеизвестните му връзки с банката.

Ако около бизнесмена Божков българските институции все пак в даден момент се бяха задвижили (макар и с явно закъснение и избирателно negliжирайки например твърденията му, че е подкупвал високопоставени лица от предишната власт, за да му върви хазартният бизнес), то цялостното дългогодишно бездействие на компетентните ни държавни органи спрямо Пеевски, съпоставено с действията на американското правителство, **доказва за пореден път по несъмнен начин извода за скритата реална картина на състоянието на корупцията по високите нива на публичния сектор.**

Впрочем, дори и след налагането на санкциите

по „Магнитски“, и към настоящия момент срещу Пеевски не е известно дори да е заведено каквото и да е разследване за предполагаемо корупционно престъпление. След съобщението на американското правителство от прокуратурата обявиха, че започват предварителни проверки за събиране на достатъчно данни за образуване на разследване спрямо всички засегнати лица, резултат от които към момента така и не е оповестен³¹.

И през 2021 г. на състоянието на наказателното преследване по обществено най-значимите корупционни казуси продължи да не се обръща никакво внимание от ръководството на прокуратурата или от Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет. **Продължава да няма изработени критерии за мониторинг на сравнително малко на брой, но дела за корупционни престъпления от действително висок обществен интерес.** Продължава да е неясно дали въобще се анализират причините за провала на значимите наказателни дела за корупция, тъй като по вече наложила се традиция финалът им е обвит в пълно информационно затъмнение и отсъстват каквито и да е коментари на ръководството на прокуратурата, особено на фона на често активното медийно начало.

Прозрачността по тези наказателни производства и през анализираната година продължи да бъде избирателна – без никакви критерии по едни случаи се предоставя информация на обществото, а по други – не, дори и след изрични запитвания.

Публикуваното през годината голямо видео-разследване на АКФ в три части „Списък за бърз контрол“³², разкриващо предполагаема престъпна мрежа за корупционно влияние върху специализираното правосъдие, не получи абсолютно никаква институционална реакция.

Сходна беше съдбата и на интервюто на АКФ с липсващия глас от филмите „Осемте джуджета“ – Явор Златанов³³, в което бяха изнесени множество свидетелства, които допълниха и потвърдиха разкритото в поредицата³⁴. Макар и данните от Явор Златанов по „Осемте джуджета“ да не намериха адекватен отзвук сред българските правоохранителни органи, обратно, Европейският съд по правата на човека го обяви за „случай с особено значение“ и ще го разгледа с приоритет³⁵.

28. <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy0208>

29. Вж. разследването на АКФ за липсващите имена в делото „КТБ“ https://acf.bg/bg/akf-startira-dokumentalno-razsledva/?fbclid=IwAR2Tj5k4SmOUL_hkShWV7Y5XEVeB08LkKp_szsIdKfEgHu1Dr4pb-7-Rslhxx

30. Казуси с номера 33-34

31. Казуси с номера 47-48

32. <https://acf.bg/bg/spisak-za-barz-kontrol-istoriyata-na-ve/>

33. <https://acf.bg/bg/edna-godina-po-kasno-yavor-zlatanov-lip-2/>

34. Разказът на Явор Златанов пред АКФ потвърди историята на „Осемте джуджета“

35. <https://acf.bg/bg/sadat-v-strasburg-smiyata-osemte-dzhudzh/>

0.5 Препоръки

Вече направените в предходните анализи препоръки за подобряване на състоянието на борбата с корупцията по високите етажи на властта следва да бъдат изцяло преповторени, логично заради липсата на адресирането им под каквато и да е форма.

Една от основните, ако не и най-важната причина за настоящото състояние е **липсата на достатъчно възможности за контрол върху това как прокуратурата упражнява основното си конституционно правомощие** – осъществяване на наказателно преследване.

Необходимо е да бъдат предвидени **нови форми както на външен процедурен, така и на засилване на обществения контрол** върху към момента напълно безконтролният начин, по който се провежда наказателното преследване – дали, на кого, кога и за какво да бъде повдигнато обвинение за престъпление от общ характер.

Външният процедурен контрол трябва да се осъществява от съда още от досъдебната фаза на процеса и да засяга както случаите, в които носителят на правомощието да обвинява – прокуратурата, го упражнява, така и онези, в които не го прави. Процедурните възможности за контрол и въздействие от съда върху начина на осъществяване на наказателното преследване биха създали по-добри предпоставки за постигане на по-качествено функциониращо обвинение и оттам на по-добре работещо и справедливо наказателно правосъдие, отколкото уповането единствено в създаването на някакъв дори и перфектен механизъм за институционален контрол върху прокуратурата³⁶.

Остават отправените препоръки от изследването за 2020 г. за подобряване на прозрачността в борбата с корупцията по високите етажи и засилване по този начин на обществения контрол чрез:

Изработване на критерии за случаи на корупционни престъпления от висок обществен интерес: Необходимо е бъдещите критерии да отчитат както обществената позиция на обвиняемото лице, така и материалния интерес или другите щети от особена значимост, нанесени от престъпното деяние. Прилагането на такива критерии ще създаде обективни предпоставки за проследяване на развитието и крайните резултати от делата за най-сериозни проявления на предполагаемо корупционно поведение, които иначе се губят в статистическите данни на борбата с общата корупция.

Прозрачност за хода на наказателните производства за корупционни престъпления от висок обществен интерес: необходимо е ПРБ чувствително да повиши прозрачността на своите действия по отношение на случаите от висок обществен интерес при съблюдаване на баланса с презумпцията за невиновност и следствената тайна на досъдебната фаза на процеса. След като вече е направена преценка, че информирането на обществото за факта на дадено разследване няма да затрудни последното или засегне несъразмерно правната сфера на разследваното лице, то следва и занапред редовно да се предоставят сведения за развитието на производството във всеки един случай, а не избирателно.

36. Подробно по темата: https://acf.bg/wp-content/uploads/2020/11/2.Andrey_Yankulov_Analiz.pdf

През 2021 г. през конкретен казус се препотвърди нуждата от създаване на механизъм за независимо наказателно разследване на главния прокурор, идентифицирана преди вече 13 години по делото на ЕСПЧ „Колеви срещу България“. Йерархично и кариерно подчинени на главния прокурор прокурори от СП проверяваха добилия широка известност случай „Жоси“³⁷, касаещ изнесени твърдения за престъпление по служба, осъществено именно от главния прокурор в качеството му на редови обвинител от СП. Макар и мотивите за отказ на прокурорите да разследват върховния си ръководител в настоящия казус поне от външна страна да не разкриват тежки дефицити, остава сянка на съмнение за липса на пълно изследване на всички релевантни обстоятелства. Ако случаят беше решен от независим от главния прокурор субект, това най-малкото би спомогнало за повишаване на доверието в неговите мотиви при решение в същия смисъл.

Преминали касационен контрол осъдителни присъди за корупционни престъпления от всякакъв вид, влезли в сила през 2021 г.

Постановените през 2021 г. решения на Върховния касационен съд (ВКС) по дела, свързани с корупционни престъпления, са систематизирано представени на неговата интернет страница³⁸.

В изследването за 2019 г. беше констатирано, че най-големият дял от наказателните производства за корупционни престъпления, разгледани от върховната съдебна инстанция, се отнасят до активен подкуп - даване/предлагане или опит за даване на дар, на полицаи (десет от общо двадесет и осем).

За 2020 г. делата за активен подкуп бяха вече два пъти по-малко – пет (отново предимно към полицаи). По толкова обаче бяха и разгледаните производства с подсъдимите длъжностни лица основно на ниско ниво за пасивен подкуп – искане/получаване на дар, длъжностни присвоявания и престъпления по служба по чл. 282 от НК.

За 2021 г. от преминалите през касационната инстанция общо деветнадесет наказателни дела тези за активен подкуп са близо една трета – шест (отново предимно към полицаи). Четири са за длъжностни присвоявания, за пасивен подкуп - три, а останалите - за безстопанственост, престъпления по служба, против изборните права на гражданите, документи престъпления.

Постигнатите от прокуратурата **влезли в сила осъдителни присъди след проверка от касационната инстанция за корупционни престъпления от длъжностни лица на публична длъжност през 2021 г. са седем (през 2019 г. са били също седем, а през 2020 г. - дванадесет):**

срещу двама инспектори от Областната дирекция по безопасност на храните – Бургас за пасивен подкуп (с наложени условни наказания лишаване от свобода, глоба и лишаване от права), срещу директор на Професионална гимназия по механизация на земеделското стопанство – гр. Септември за безстопанственост и длъжностно присвояване (условно наказание лишаване от свобода и лишаване от право да заема държавна длъжност), срещу разследващ митнически инспектор от Митница - Бургас за длъжностно присвояване в особено големи размери - чужди пари в общ размер на 464 652,24 лв. (лишаване от свобода за срок от 7 години, лишаване от права), срещу двама полицаи за пасивен подкуп в размер на 10 лв. (условни наказания лишаване от свобода и за двамата), срещу временно изпълняващ длъжността кмет на община Ракитово за умишлена безстопанственост в размер на 76 454,58 лв. (условно лишаване от свобода и лишаване от права), срещу директора на Областната служба „Земеделие“ – гр. Добрич, за престъпление по служба (условно лишаване от свобода и лишаване от права), срещу кмета на община Ветово за длъжностно присвояване, безстопанственост и престъпление по служба с общ размер на вредите 61 933,30 лв. (условно лишаване от свобода и лишаване от права).

Има едно наложено ефективно наказание лишаване от свобода, за 2020 г. не е имало, а за 2019 г. е било също едно.

38. <http://www.vks.bg/dela-za-korupcioni-prestaplenia-reshenia/2021.pdf>

Обобщен анализ на изследваните случаи в местната власт

П През 2021 г. не бяха идентифицирани нови казуси за предполагаемо корупционно поведение по високите етажи на местната власт, които да бъдат включени в изследването.

И през тази година допълнително се потвърждава направеният през миналата извод за не много по-различна картина от тази по основните случаи в доклада. Налице е незначителен дял на осъдителните присъди и то без ефективни наказания лишаване от свобода, безпротиворечиви между съдебните инстанции оправдателни присъди поради несъстоятелност на обвинителната теза, необяснимо забавяне на наказателните производства на досъдебната им фаза и/или липса на каквато и да е официална информация по развитието им, въпреки публичното оповестяване на началото на разследванията.

Проследяването на финализираните през годината неприключили случаи от миналогодишния анализ показва **три нови влезли в сила оправдателни присъди**³⁹, един частично осъдителен с освобождаване от наказателна отговорност и налагане на административно наказание глоба и частично оправдателен акт⁴⁰ и едно наказателно производство, прекратено тихомълком на досъдебна фаза от прокуратурата³¹.

Две от трите нови окончателни оправдателни присъди касаят добили много широка известност и шумно започнали случаи на твърдяно корупционно поведение в местната власт в София – делата за „Царските конюшни“ срещу областния управител Веселин Пенев⁴² и за нарушения на Закона за обществените поръчки при възлагането

39. Казуси с номера 2, 15, 17 Приложение 2

40. Казус с номер 12

41. Казус с номер 3

42. Казус с номер 2

на ремонта на ул. „Граф Игнатиев“ срещу зам.-кмета Евгени Крушев⁴³.

И в двата случая **всички разгледали ги съдебни инстанции са развили една и съща безпротиворечива теза за несъставомерност** на деянията по повдигнатите от СП обвинения. Делото срещу Пенев не е достигнало до върховната инстанция поради отсъствието на подаден протест от страна на прокуратурата, което показва съгласие с мнението на съда за липса на престъпление. Както е обичайната практика при такива случаи, от държавното обвинение отново не са уведомили обществеността за безславния начин, по който е приключило и това наказателно производство от висок публичен интерес.

Мълчание е запазено от СП и за прекратяването през март 2021 г. на следеното от нас наказателно производство срещу бившия кмет на Пловдив Иван Тотев⁴⁴, водено за нарушения при изграждането на зоокъта в Пловдив. Информацията за това обаче беше изнесена публично от служебния министър на правосъдието Иван Демерджиев, който изказа твърденията, че три досъдебни производства срещу Тотев са били прекратени от СП през пролетта на 2021 г.⁴⁵ Впоследствие Тотев стана народен представител в трите поредни парламента, избрани през годината.

От СП спазиха традицията да не предоставят никаква информация за следените от нас казуси, включително и тези, касаещи местната власт. Така несподелени с обществеността остават мотивите за прекратяването на горесцитираното производство, както и за развитието на някои шумно започнали разследвания през 2018 г. и 2019 г., но оттогава обвити в пълна информационна мъгла.

Продължава да няма никаква яснота за това какво се случва с производствата срещу кметовете на община Перник Илинка Никифорова и Иван Иванов⁴⁶, на Созопол Панайот Рейзи⁴⁷, на Несебър Николай Димитров⁴⁸ (продължава да бъде кмет), на Божурище Георги Димов⁴⁹ (продължава да бъде кмет) и на кмета на район в Пловдив Ралво Ралев⁵⁰.

От СПП изпратиха отговор на запитването ни за развитието на казуса с кмета на Челопеч Алекси Кесяков⁵¹, от който се разбира, че делото понастоящем се намира пред въззивната инстанция след осъдителна първоинстанционна присъда с условно

наказание лишаване от свобода.

На съдебна фаза е преминало и делото срещу кмета на Перник Севдалина Ковачева⁵², която е подсъдима заедно с министъра на околната среда и водите Нено Димов за водната криза в Перник.

На съдебна фаза продължават да се намират делата срещу кмета на Ловеч Минчо Казанджиев⁵³, кмета на Септември Марин Рачев⁵⁴, и кмета на Неделино Стоян Беширов⁵⁵.

43. Казус с номер 17

44. Казус с номер 3

45. <https://www.mediapool.bg/tri-dela-sreshtu-ivan-totev-sa-prekratani-predi-izborite-news329347.html>

46. Казуси с номера 5 и 6

47. Казус с номер 8

48. Казус с номер 9

49. Казус с номер 13

50. Казус с номер 18

51. Казус с номер 14

52. Казус с номер 4

53. Казус с номер 7

54. Казус с номер 11

55. Казус с номер 16

II/

Антикорупционни институции 2021. Установяване на конфликт на интереси и отнемане на незаконно придобито имущество.

Александър Кашъмов

1/

Общ контекст

През 2021 г. бяха проведени три пъти парламентарни избори, последните от които - едновременно с избор за президент. В значителна част от годината управлението се осъществяваше от две последователни служебни правителства. Законодателната дейност бе изключително ограничена поради много кратък мандат на парламентите. Едва през декември 2021 г. новоизбраното, четвърто поред за годината Народно събрание, избра правителство начело с министър-председателя Кирил Петков⁵⁶. Правителството бе подкрепено от коалиция от четири парламентарно представени формации – „Продължаваме промяната“, Българска социалистическа партия, „Има такъв народ“ и Демократична България. В състава му влязоха министри от всяка една от четирите политически формации.

Новите правителства си поставиха за цел извършването на ревизия на предходното управление, доминирано от политическа партия ГЕРБ, и на реформи в различни сектори, в това число съдебната система и системата за противодействие на корупцията. Основните параметри на набелязаните промени бяха заложили в постигнато в рамките на публично проведено обсъждане между партньорите в управляващата коалиция Споразумение за съвместно

управление на Република България в период 2021 – 2025 г. Една от основните цели в споразумението е Република България да бъде държавата, която да задава модела за успешна борба с корупцията, както и да се подчертае значимостта на антикорупционната политика и да се гарантира политическия ангажимент към тях.

През 2021 г. държавата и обществото продължиха да се намират в извънредна епидемична обстановка, въведена от Министерския съвет. В рамките ѝ продължиха да съществуват редица ограничения на основни права на гражданите и другите лица, особено свързани с правото на свободно придвижване.

През първата половина на 2021 г. бе приет нов стратегически документ за превенция и противодействие на корупцията. Той бе отчетен като положителна стъпка и в Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., изготвен от Европейската комисия. Същевременно там е направена и констатацията, че „продължават да съществуват значителни предизвикателства по отношение на ефективността на мерките, свързани с почтеността на публичната администрация, лобирането и защитата на лицата, сигнализиращи за нередности, които не са предмет на специална нормативна уредба“.

56. На 13 декември 2021 г.

2/

Политики в областта на противодействието на корупцията

През първата половина на 2021 г. първото служебно правителство прие актуализиран стратегически документ, свързан с борбата с корупцията. С Решение на Министерския съвет от март 2021 г. бе приета Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията за периода 2021 – 2027 г.⁵⁷. Документът бе основан на анализ на изпълнението на предходната Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията (2015 - 2020 г.)⁵⁸. Новоприетата стратегия бе съпроводена от Пътна карта за изпълнение на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията, която по същество си представлява подробен план за изпълнение на стратегията, с конкретни мерки, отговорни институции и срокове⁵⁹. През септември 2021 г. стратегията и пътната карта бяха допълнени с още една мярка⁶⁰.

Стратегията на правителството обхваща както сферата на изпълнителната власт и нейната администрация, така и съдебната власт, местното самоуправление и бизнеса. По този начин тя е съществено разширена в сравнение с конституционно определените правомощия на Министерския съвет. Това означава, че нейното изпълнение е възможно само в координация и взаимодействие с институции и организации, които са извън сферата на изпълнителната власт, като Висшия съдебен съвет, Инспектората към Висшия съдебен съвет, общинските съвети, организациите на бизнеса. Както в предходните подобни документи, и тук не е достатъчно ясно прокарано разграничението между превантивни и репресивни мерки по отношение на корупцията. В стратегията няма обособени час-

ти, които да се отнасят съответно до превантивната дейност и репресивните функции⁶¹. Този проблем е отразен и в действащия Закон за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество, в който липсва съответно структурно подразделяне на звената в Комисията за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобито имущество на такива, които осъществяват превантивна и репресивна дейност.

В стратегията са обособени седем приоритета, всеки от които предполага различни мерки. Положителна оценка заслужава обособяването на работата по развиване на антикорупционни политики, търсенето на сътрудничество в това отношение с Прокуратурата на Република България и КПКОНПИ, укрепването на капацитета на инспекторатите към министерствата, разработване на етичен кодекс за лицата, заемщи висши длъжности в системата на изпълнителната власт, които са в рамките на приоритет 1, Укрепване на капацитета и повишаване на прозрачността в работата на антикорупционните органи и звена. Същевременно някои от тях се повтарят в продължение на дълги години, дори от времето на Тройната коалиция, като укрепването на инспекторатите и приемането на такъв кодекс за поведение. Друг повтарящ се през годините проблем е липсата на взаимовръзка между отделните мерки или поне опит да бъде показана връзката помежду им в съдържанието на стратегията. Мерки, отнесени към различни власти, са редоположени, като например укрепване на инспекторатите към министерствата и същевременно на Инспектората към Висшия съдебен съвет.

От друга страна, остава впечатление, че някои

57. Решение № 235 от 19 март 2021 г. на Министерския съвет. Самата стратегия е Приложение 2 към Решение № 235 от 19 март 2021 г. на Министерския съвет.

58. Приет като Приложение 1 към Решение № 235 от 19 март 2021 г. на Министерския съвет.

59. Приета като Приложение 3 към Решение № 235 от 19 март 2021 г. на Министерския съвет.

60. Решение № 665 от 9 септември 2021 г. на Министерския съвет.

61. Така например приоритети 1 и 4 обхващат по-скоро превантивни мерки, а приоритет 2 и 3 са свързани с класически репресивни мерки.

мерки са по-скоро свързани с реформиране на администрацията на изпълнителната власт, което също е необходима дейност, но не е необходимо съпадаща с превенцията на корупцията. Така например, несъмнена е необходимостта от реформиране на системата за осъществяване на административно-наказателна дейност, както и наличието на корупционен риск при осъществяването на тази дейност, но не всички мерки за подобряването ѝ имат общо с превенцията на корупцията.

Необходимо е да се обособят заедно мерките, свързани със създаването и поддържането на системи за наблюдение на корупционен риск в отделните институции и организации. Антикорупционните политики, стратегии или планове, развивани в отделните институции, следва да отчитат тъкмо тези уязвими позиции, реалните и актуални случаи на конфликт на интереси, като на тяхна основа следва да се развиват правилата, кодексите за поведение и обученията на служителите. В това отношение следва да се търси обединяване в общ приоритет например на съществуващите мярка 3 от Приоритет 3, мярка 5 от Приоритет 4, мярка 5 от Приоритет 5, мярка 1 от Приоритет 1.

Положителна оценка заслужава въвеждането на отделна мярка за мониторинг на изпълнението на антикорупционните политики. На основата на анализа и оценката на изпълнението на тези политики следва да се обсъждат стъпки към тяхното подобряване (актуализиране) и развиването на нови политики.

Следва да се отбележи, че от години се подценява и забавя развиването на типични инструменти за превенция за конфликта на интереси и корупцията. Така например, въпреки че КПКОНПИ е съсредоточила както правомощията по установяване на конфликт на интереси, така и аналитичната работа на влялото се в нея звено БОРКОР, тя не извършва активна дейност в посока обучения на служителите в сферата на изпълнителната, законодателната и съдебната власт, нито дори е известно да разработва учебни материали като наръчници, презентации и др. Поначало тя притежава тъкмо експертизата да развива такива инструменти, на основата на информацията, постъпваща от сигналите и образу-

ваните производства, както и от анализите, които се извършват на корупционната среда. Обученията следва да са насочени към актуалните проблеми и ориентирани към реалните потребности.

По подобен начин, не се актуализират кодексите за поведение, което затруднява както превенцията, така и последващите действия по реализиране на репресивни мерки. В това отношение буди учудване обосновката на мярка 5 в Приоритет 1 от стратегията от 2021 г., посветена на разработването на Кодекс за етично поведение на лицата, заемащ висши публични длъжности в изпълнителната власт. В съдържанието на мярката е направена констатацията, че понастоящем такъв кодекс липсва. В действителност подобен документ бе разработен още по време на Тройната коалиция в периода 2005 – 2009 г., но никога не е придобивал публичност. Неясен бе и неговият правен статут. Така или иначе, пропускат да бъде отбелязано действителното положение показва или непознаване на историята на развитието на антикорупционните мерки и инструменти, или непрозрачност по отношение на тази история. Във всеки от случаите е налице проблем, тъй като новите мерки трябва да надграждат над вече постигнатото и да отчитат както постиженията, така и слабостите на миналото, тъй като в противен случай е налице голям риск от повторение на грешки и неефективност.

Що се отнася до мярката, свързана с надграждане на капацитета на инспекторатите към министерствата и специализираните инспекторати, тя следва да бъде доразвита в бъдеще (мярка 3 от Приоритет 1). Това е така, тъй като развитието следва да се търси не само в посока попълване на щатните бройки в администрацията за работата на тези звена, но и поради важното значение на информацията, която те събират в хода на дейността си за превенция на корупцията. Това е информацията за актуалните проблеми, поведенчески казуси, слаби места в организацията с по-висок риск от корупция, поради което тя трябва да бъде отчетена при развиването на антикорупционни политики и други инструменти, като кодекси за поведение на служителите, съдържание на обучения, анализ на корупционния риск и др.

3/ Институции, ангажирани с противодействието на корупцията

Независимо от създаването на КПКОНПИ остава относително голям брой различни институции, ангажирани с противодействието на корупцията, и това е естествено. Това е така, тъй като от една страна, различни институции действат в различните власти. От друга страна, в по-големите организации като например министерствата работят обособени структурни звена, натоварени и с работа по превенция и противодействие на корупцията.

3.1 Главен инспекторат на Министерския съвет

Главният инспекторат на МС е създаден още през 2006 г.⁶², подчинен е на министър-председателя и осъществява контрол за спазването на законовите изисквания за несъвместимост при заемане на публична длъжност в Министерския съвет, както и за установяване на конфликт на интереси по отношение на лицата по § 2, ал. 1 от Допълнителните разпоредби на ЗПКОНПИ, чийто орган по назначаване/избор е Министерския съвет или министър-председателят.

Служителите от администрацията на МС са длъжни ежегодно до 15 май да подадат пред органа по назначаване декларации за имущество и интереси по чл. 35, ал. 1 от ЗПКОНПИ⁶³. В едномесечен срок от изтичане на този срок инспекторатите изготвят доклад до органа по назначаването на неподадените в срок декларации⁶⁴.

Главният инспекторат осъществява контрол по изпълнение изискванията на ЗПКОНПИ от лицата, заемащи висши публични длъжности относно декларациите за несъвместимост и лицата по § 2, ал. 1 от Допълнителните разпоредби на ЗПКОНПИ, чийто орган по назначаване/избор е Министерския съвет или министър-председателят⁶⁵.

По отношение на дейността си през 2021 г. Главният инспекторат отчита, че е извършил проверка на 267 декларации за несъвместимост - на новоназначени служители в администрацията на МС или на лица

от политически кабинет са 89 на брой и 178 броя от лица, заемащи висши публични длъжности, чийто орган по избора/назначаването е Министерският съвет/министър-председателят⁶⁶. Отчетено е, че през 2021 г. няма съставени актове за установяване на административни нарушения.

За периода 1 януари – 31 декември 2021 г. в администрацията на Министерския съвет, според годишния доклад на Главния инспекторат, не са постъпвали сигнали за конфликт на интереси за лица, заемащи висши публични длъжности, избрани/назначени от Министерския съвет/ министър-председателя, както и за лица по § 2, ал. 1 от Заключителните разпоредби на Закона, чийто орган по назначаването/работодател са министър-председателят или заместник министър-председателите.⁶⁷

За същия период в Главния инспекторат не са постъпвали и сигнали за конфликт на интереси срещу лица, заемащи висши публични длъжности (извън тези, избрани/назначени от Министерския съвет/ министър-председателя), за разлика от 2020 г., когато сигналите са били 8.

През 2021 г. по искане на КПКОНПИ от Главния инспекторат е била предоставена информация и документи за 4 лица, заемащи висши публични длъжности, избрани/назначени от Министерския съвет или от министър-председателя. През 2020 г. е била искана информация за 11 такива лица.

62. Вж. чл. 46а от Закона за администрацията.

63. Съгласно изискванията на чл. 38, ал. 1, т.2 от ЗПКОНПИ.

64. Вж. чл. 3, ал. 8 от Наредбата за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване на конфликт на интереси.

65. Вж. чл. 46а, ал. 2, т. 4 от Закона за администрацията и чл. 62, ал. 2, т.3 от УПМСНА.

66. Годишен доклад за дейността на Главен Инспекторат на МС за 2021 г, с.5 <https://www.gov.bg/files>

67. Годишен доклад за дейността на Главен Инспекторат на МС за 2021 г, с.12 <https://www.gov.bg/files>

3.2 Национален съвет по антикорупционни политики

Националният съвет по антикорупционни политики (НАСП) е създаден през 2015 г. в изпълнение на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в България 2015-2020 г. Ръководителят на Главния инспекторат е постоянен член на този междуведомствен орган. Самият Инспекторат осигурява експертно и техническо подпомагане на работата на Съвета. Главният инспекторат администрира Информационна система за координация и комуникация на антикорупционните структури (ИС-ККАС), през която гражданите и бизнесът могат да подават онлайн сигнали за корупционни прояви на служители от държавната администрация, като за разлика от доклада за 2020 г. в настоящия отчет липсват данни за получени през системата сигнали.

В Годишния отчет за 2021 г., има данни за проведено едно заседание (онлайн) на този Съвет⁶⁸. През 2020 г. не е провеждано нито едно заседание. На заседанието през 2021 г. са били обсъдени изпълнението на Националната Стратегия за превенция и противодействие на корупцията в България за периода 2015 - 2020 г., проектът на стратегията за следващия период и пътната карта за изпълнение на стратегията.

Отчетено е, че след проведени обществени консултации и процедура за междуведомствено съгласуване на решение 235 на МС от 19.03.2021 г. е приет анализ на изпълнението на Националната стратегия.

68. На интернет страницата на Съвета тази информация не е отразена. Както изглежда, тя не се актуализира от 2019 г., когато са последните публикации в него <https://anticorruption.government.bg/>.

3.3 Инспекторат към Висшия Съдебен Съвет

Инспекторатът към ВСС бе създаден с изменение и допълнение на Конституцията през 2007 г.⁶⁹ Функциите му обхващат извършване на проверки за почтеност, за конфликт на интереси и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, както и проверки, които са свързани с нарушаване независимостта на съдиите, прокурорите и следователите. Проверката на съдия, прокурор или следовател за конфликт на интереси има за предмет „установяване на достатъчно данни за наличието на частен интерес при изпълняване на конкретните служебни функции на лицето“⁷⁰.

В Доклада за дейността на Инспектората към ВСС за 2021 г. е посочено, че през периода 01.01. – 31.12. 2021 г. са образувани общо 72 преписки по сигнали, съдържащи твърдения за нарушения по чл. 175к, ал. 1 - 4 от ЗСВ – с 22 повече от предходната 2020 г.⁷¹ Инспекторатът на ВСС отдава това на разработените през 2021 г. Насоки за подаване на сигнали за извършени нарушения по гл. Девета, раздел 1б от ЗСВ, съдържащи указания за необходимите реквизити на сигнала до ИВСС, както и на регулярното публикуване на сайта на ИВСС на анонимизирани случаи на констатирани нарушения по чл. 175к от ЗСВ, за които има влезли в сила съдебни актове, с които допуснатите нарушения са приети за доказани. Отчетена е и продължаващата тенденция за подаване на нередовни сигнали – липса на три имена и ЕГН на подателя на сигнала, липса на конкретни данни за твърдяното нарушение, вкл. място и период на извършването му, описание на деянието, не се посочват документи или лица, които да могат да потвърдят съобщеното.

По 13 преписки през 2021 г. е наредено извършване на проверка със заповед на Главния инспектор за установяване на достатъчно данни за извършено нарушение на чл. 175к от ЗСВ. От тях 2 броя са образувани за нарушение по чл. 175к, ал. 1 от ЗСВ. От

образуваните 13 проверки 4 са приключили през 2021 г. с доклади със становище за липсата на достатъчно данни за конфликт на интереси, действия или бездействия, накърняващи престижа на съдебната власт или свързани с нарушаването на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите. Останалите 9 проверки, от които 1 за нарушение на чл. 175к, ал. 1 от ЗСВ са приключили през 2022 г. с доклади, според които липсват достатъчно данни за нарушенията.

По останалите 59 преписки, образувани през 2021 г., производствата са прекратени със становища. От тях 30 преписки са прекратени поради неотстраняване на нередовности на сигнала, а 20 – поради обстоятелството, че са подадени за конфликт на интереси по неприключили дела (2 бр.); поради изтекла давност за търсене на наказателна отговорност (1 бр.); поради вече образувано дисциплинарно производство за същия случай (2 бр.); поради установеното по безспорен начин при предварителното проучване, че сигналите не са от компетентността на Инспектората (14 бр.); и един брой поради анонимност на сигнала.

Както и през предходните години, в Доклада за дейността на Инспектората за 2021 г. няма самостоятелно обособен анализ с фокус върху конфликт на интереси относно съдия, прокурор или следовател. Конфликтът на интереси или по-скоро неговото избягване се схваща като част от интегритета и почтеността на магистратите. По предложение на Инспектората е била създадена работна група към министъра на правосъдието за изясняване на идентифициращи признаци на нарушенията на интегритета и прецизиране на възможните прояви на непочтеност на съдиите, прокурорите и следователите. На 21.12.2020 г. е създадена работна група от министъра на правосъдието за разработване на изменения и допълнения в Закона за съдебната власт. Тя е заседавала два пъти през 2021 г.

69. Вж. чл. 132а от Конституцията, обн. ДВ бр.12 от 2007 г.

70. Вж. чл. 175к, ал. 1 от ЗСВ, Нов – ДВ, бр. 62 от 2016 г., в сила от 1.01.2017 г.

71. Доклад за дейността на ИВСС за 2021 г., с. 85-87, достъпен на <http://www.inspectoratvss.bg/bg/page/16> (26.05.2022 г.)

4/

Производства по установяване на конфликт на интереси от КПКОНПИ

В предходните доклади на АКФ са посочени и анализирани сериозни проблеми както по отношение на състава и липсата на задоволителни гаранции за независимостта на КПКОНПИ, така и във връзка с дейността на този основен антикорупционен орган, и по-конкретно във връзка с производствата за установяване на конфликт на интереси⁷². И през 2021 г. не са предприети адекватни мерки за адресиране на формалистичния подход на Комисията при прилагането на ЗПКОНПИ, за разширяване на обхвата на правната дефиниция за свързани лица, за увеличаване на кръга от субекти, на които е дадено право да подават сигнали, както и за гарантиране на достатъчна защита на сигналоподателите.

За периода от 01.01.2021 г. до 31.12.2021 г. в дирекция „Конфликт на интереси“ е извършена проверка по общо 255 сигнала. От тях 247 са сигнали по смисъла на чл. 47, ал. 1, т. 1 от ЗПКОНПИ – подадени от физически лица, от представители на органите на изпълнителната власт – централна и местна, и от представители на съдебната власт; 2 са сигнали по смисъла на чл. 47, ал. 1, т. 2 – публикации в средствата за масово осведомяване и 6 са по приети от Комисията решения за образуване на производства за конфликт на интереси въз основа на проверки, извършени от дирекция „Противодействие на корупцията“⁷³.

В сравнителен план, от влизането в сила на ЗПКОНПИ на 23.01.2018 г. до края на първата

година от прилагането на Закона (2018 г.) дирекция „Конфликт на интереси“ е извършила проверки за наличието или липсата на конфликт на интереси по общо 119 сигнала⁷⁴. През 2019 г. дирекцията е извършила проверки за наличието или липсата на конфликт на интереси по общо 166 сигнала, а през 2020 г. – по 292 сигнала⁷⁵. Следователно се наблюдава лек спад на получените и обработени от дирекцията сигнали в сравнение с 2020 г. – около 12 %, но същевременно продължава да се наблюдава ръст на сигналите спрямо 2018 г. и 2019 г. – съответно над 110 % и над 50 %.

През 2021 г. КПКОНПИ е приела 104 решения по същество, от които 22 за установяване на конфликт на интереси и 82, с които такъв конфликт не се установява⁷⁶. При съпоставяне на данните по този показател със статистиката от миналите години се установява, че през 2018 г. Комисията е приела 78 решения по същество, от които 28 за установяване на конфликт на интереси и 50 случая, в които такъв не е установен⁷⁷. През 2019 г. са приети общо 162 решения по същество, с 14 от които се установява конфликт на интереси, а с 87 решения не се установява такъв конфликт⁷⁸. През 2020 г. Комисията е приела общо 122 решения по същество, като с 30 от тях установява наличие на конфликт на интереси, а с 92 решения не установява наличие на такъв⁷⁹. Въз основа на така синтезираните данни може да се направи извод, че не е налице тенденция Комисията да установява нито все повече, нито все по-малко конфликти на интереси с всяка изминала

72. Янкулов, А., Киселова, Н., Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават, София: АКФ, 2021, с. 49-50: https://acf.bg/wp-content/uploads/2021/07/ACF_BG_Online_Jul15.pdf [05.07.2022].

Янкулов, А., А. Славов, Антикорупционни институции: активност без видими резултати, София: АКФ, 2020, с. 33-36: https://acf.bg/wp-content/uploads/2020/06/ACF_BG_2020-1.pdf [05.07.2022].

Пушкарова, И., А. Славов, Антикорупционни институции: тенденции и практики, София: АКФ, 2019, с. 24-40: https://acf.bg/wp-content/uploads/2019/05/doklad_BG_web.pdf [05.07.2022].

73. Доклад за дейността на КПКОНПИ за 2021 г.: https://www.caciaz.bg/web/files/documents/5/files/Doklad%202021_KPKONPI.pdf, с. 17 [05.07.2022].

74. Янкулов, А., Киселова, Н., Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават,

София: АКФ, 2021, с. 33: https://acf.bg/wp-content/uploads/2021/07/ACF_BG_Online_Jul15.pdf [05.07.2022].

75. Доклад за дейността на КПКОНПИ за 2021 г.: https://www.caciaz.bg/web/files/documents/5/files/Doklad%202021_KPKONPI.pdf, с. 17 [05.07.2022].

76. Пак там, с. 18.

77. Доклад за дейността на КПКОНПИ за 2018 г.: https://www.caciaz.bg/web/files/documents/5/files/Doklad_2018_KPKONPI.pdf [05.07.2022].

78. Доклад за дейността на КПКОНПИ за 2019 г.: https://www.caciaz.bg/web/files/documents/5/files/Doklad_2019_KPKONPI.pdf [05.07.2022].

79. Доклад за дейността на КПКОНПИ за 2020 г.: https://www.caciaz.bg/web/files/documents/5/files/Doklad_2020_KPKONPI.pdf [05.07.2022].

година, а броят на решенията за установяване на такива конфликти варира последователно и относително равномерно във възходяща и низходяща посока.

Положително впечатление обаче прави фактът, че в резултат на извършването на проверка по допустимостта на сигналите значително е намалил броят на решенията за прекратяване на производства в сравнение с предходните две години (през 2019 г. са общо 61, през 2020 г. – 9, а през 2021 г. – 3).⁸⁰ Също така, през 2021 г. дирекция „Конфликт на интереси“ е изготвила и Комисията е приела 13 решения за образуване на проверка за отнемане на незаконно придобито имущество въз основа на влезли в сила решения за установен конфликт на интереси (на основание чл. 108, ал. 6 от ЗПКОНПИ). По този показател се отбелязва ръст от над 100 %, тъй като броят такива решения през 2020 г. е само 6.⁸¹

Анализът на 104-те решения, с които Комисията се е произнесла по същество, с които (не) се установява конфликт на интереси по постъпили сигнали, могат да бъдат обособени две самостоятелни групи. Първата група, която включва преобладаващия брой от разгледаните случаи – 78 на брой, са за лица, които заемат публична длъжност на местно ниво: в системата на местното самоуправление, местната власт или в местната администрация. Останалите решения – 26 бр., са относно лица, които заемат публична длъжност на централно ниво, в системата на държавната администрация (вкл. в органи с регионална компетентност), членове на органи на държавно предприятие или ректор на държавно висше училище.

Значителният брой сигнали относно лица, заемачи публична длъжност на местно ниво, е тенденция, наблюдавана и през 2020 г., която се дължи на проведените през есента на 2019 г. местни избори, както и на възникналото по силата на §4 от ПЗР на ЗПКОНПИ (обн., ДВ, бр. 21 от 2018

г.) задължение за всички общински съветници да подават встъпителни декларации по чл. 35, ал. 1, т. 2 и 4 от ЗПКОНПИ⁸².

С оглед вменените на КПКОНПИ административно-наказателни функции, в случаите на установен конфликт на интереси през 2021 г. са наложени глоби и са постановени отнемания по чл. 81 от ЗПКОНПИ в общ размер на 804 540 лв. Това е със 193 674 лв. повече от наложените санкции за 2020 г. (610 866 лв.) и с 601 002 лв. повече в сравнение с 2019 г. (203 538 лв.)⁸³.

През 2021 г. са образувани общо 19 административни дела по жалби срещу решения, с които е установен конфликт на интереси. Отделно от това, през годината дирекция „Конфликт на интереси“ е осъществила представителство и по още 28 дела, образувани в предходни години (общо 47 дела). За сравнение, през 2019 г. Комисията е представлявана от юристи от дирекция „Конфликт на интереси“ по 32 дела, а през 2020 г. – по 46 дела⁸⁴.

През 2021 г. с окончателен акт на Върховния административен съд са потвърдени общо 16 решения на Комисията, с които е установен конфликт на интереси. Отменени са 7 решения на Комисията за установяване на конфликт на интереси. За сравнение, през 2020 г. потвърдените решения са 11, а отменените – 5. За 2019 г. тези показатели са съответно 6 потвърдени и 2 отменени решения⁸⁵.

80. https://www.cacif.bg/web/files/documents/5/files/Doklad%202021_KPKONPI.pdf, с. 18.

81. Пак там, с. 19.

82. Пак там.

83. Пак там.

84. Пак там.

85. Доклад за дейността на КПКОНПИ за 2020 г.: https://www.cacif.bg/web/files/documents/5/files/Doklad_2020_KPKONPI.pdf, с. 24-25

5/ Общи изводи и тенденции в практиката на КПКОНПИ през 2021 г.

В резултат на осъществен преглед и анализ на 104-те решения, приети по същество от КПКОНПИ в областта на конфликта на интереси през 2021 г., могат да бъдат изведени следните наблюдения:

- Основен проблем по отношение на ефективната работа на Комисията по тези производства продължава да бъде ограниченият обхват на понятието за свързани лица, който не включва редица видове обвързаности, несъмнено предполагащи риск от неправомерно предоставяне на облага между две или повече лица. Пример за такава взаимна обвързаност е кумството, коментирано и в предходните доклади на АКФ. Друг пример е връзката между кръстник и кръщелник, която също създава ситуация с повишен риск от извършване на нерегламентирани действия в частен интерес.

В рамките на тазгодишния анализ възниква и въпрос как следва да бъде третирана една по-необикновена форма на обвързаност, която обаче се характеризира с особена степен на лоялност и вяност, засвидетелствана чрез клетва за взаимопомощ на всяка цена. Тази обвързаност касае отношенията между „братя“ – членове на масонски и други подобни общества. Тук следва да бъде отбелязано, че с ДВ, бр. 62 от 09.08.2016 г. беше приет нов член 195а в ЗСВ, според който: „Всеки съдия, прокурор и следовател, членовете на Висшия съдебен съвет, главният инспектор и инспекторите от Инспектората към Висшия съдебен съвет в едномесечен срок от встъпване в длъжност подават пред съответната колегия на Висшия съдебен съвет декларация за всички свои дейности и членства в организации, включително тайни и/или неформални организации

и общества, юридически лица с нестопанска цел и в граждански дружества или обединения по образец, утвърден от Висшия съдебен съвет. Приемането на тази разпоредба навежда на заключението, че законодателят отчита наличието на риск от корупционно поведение, породено от общата принадлежност на дадени лица към определена организация.

В тази връзка е интересно и решението на Европейския съд по правата на човека по делото *Маестри с/у Италия (Maestri v. Italy)*⁸⁶, в което се разглежда законсъобразността на налагането на дисциплинарна санкция спрямо съдия, който е член на Ордена на свободните масони. Съдът постановява, че налагането на съответната санкция е в нарушение на правото на сдружаване на съдията-жалбоподател, но по делото са налице цели седем особени мнения, обособени в две групи. Нещо повече, в резултат на решението по въпросното производство обжалваната санкция е обявена за противоречаща на Европейската конвенция за правата на човека, но законът в Италия не бива обявен за проблематичен *per se* и продължава да забранява членството на съдии в масонски ложи.

- Друга значима слабост, установена при анализа на работата на КПКОНПИ през 2021 г., се проявява в случаите, в които определено лице на публична длъжност – например кмет или ректор на висше учебно заведение, възлага на свой пряк заместник да извърши конкретно властническо правомощие, за да избегне попадането в неизбежна ситуация на конфликт на интереси. Така например, Комисията приема, че за Анастас Герджиков, ректор на СУ, не е налице конфликт на интереси, при положение че майката на Герджиков има сключен договор със СУ, тъй като същият е подписан от заместник-ректора на университета⁸⁷.

86. *Maestri v. Italy*, no. 39748/98, 17 February 2004.

87. Вж. <https://offnews.bg/temida/kpkonpi-za-prof-gerdzhihov-ректорат-na-su-ne-e-bil-v-konflikt-na-int-760934.html>.

В тази група случаи отново проличава крайният формализъм на КПКОНПИ при прилагането на нормите на законодателството в областта на конфликта на интереси. В преобладаващата част от случаите Комисията отказва да разгледа същината на поставения проблем и стига до заключение, че формално нарушение не е налице, дори и когато фактите съвършено ясно показват, че разследваното лице е в конфликт на интереси. Може би най-добрата илюстрация на тази тенденция в работените от Комисията казуси през 2021 г. е случаят на Мариан Цонев, кмет на Община Гурково, който сключва с фирма, на която е бил съуправител преди заемането на кметската позиция⁸⁸.

- Следва също да бъде отбелязана и порочността на изменението на чл. 37, ал. 2 от ЗМСМА (ДВ, бр. 70 от 2020 г.), според който общинските съветници могат да обсъждат и гласуват бюджета на общината, без да попадат в приложното поле на ЗПКОНПИ в частта му относно конфликти на интереси. Това изменение води до неограничени възможности за съвсем законно развиване на практики, чрез които общинските съветници да могат да облагодетелстват свързани с тях лица и организации. Тези възможности следва да бъдат отстранени чрез нарочна законодателна инициатива, тъй като до голяма степен обезсмислят действието на съществуващите норми в областта на конфликта на интереси.

Също така трябва да бъдат подчертани и някои продължаващи несъвършенства на законодателната уредба и дейността на КПКОНПИ, установени в предишните доклади на АКФ⁸⁹:

- Изискването за посочване на ЕГН от сигналорподателите (на това основание е прекратено

едно от трите производства, прекратени от КПКОНПИ през 2021 г.);

- Липсата на изрична възможност за подаване на сигнали от юридически лица, вкл. неправителствени организации, осъществяващи дейност по граждански контрол върху институциите;
- Децентрализираният и водещ до противоречива практика модел на проверка на конфликти на интереси по отношение на лицата, заемащи публични длъжности в администрациите на органите, които проверки се осъществяват от инспекторатите по чл. 46 и чл. 46а от Закона за администрацията или от специални комисии.

88. Решение № РС-763-20-024/ 01.03.2021, вж. по-нататък.

89. Вж. Янкулов, А., Киселова, Н., Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават, София: АКФ, 2021, с. 49-50: https://acf.bg/wp-content/uploads/2021/07/ACF_BG_Online_Jul15.pdf [05.07.2022]; Янкулов, А., А. Славов, Антикорупционни институции: активност без видими резултати, София: АКФ, 2020, с. 33-36: https://acf.bg/wp-content/uploads/2020/06/ACF_BG_2020-1.pdf [05.07.2022].

6/ Селекция от казуси, илюстриращи тенденциите в практиката на КПКОНПИ през 2021 г.

6.1 Решение⁹⁰ на КПКОНПИ за неустановяване на конфликт на интереси на Анелия Лилова

Сигналът е подаден против **Анелия Лилова** – заместник-кмет на **Община Димово**, затова че докато е изпълнявала функциите на кмет по заместване в периода от 25.09.2019 г. до 25.10.2019 г. е подписала решение за класиране на участниците и определяне на изпълнител на обществена поръчка, с което е определила като изпълнител по три позиции от обществената поръчка търговско дружество, съдружник и управител на което е майката на съпруга ѝ и нейна свекърва. Анелия Лилова е уволнила юриконсулта на общината, затова че е отказала да разгледа подадена от дружеството на свекърва ѝ жалба по същата обществена поръчка с мотив, че компетентен орган е КЗК.

С Решение⁹¹ на КПКОНПИ през 2020 г. е установен конфликт на интереси по отношение на Анелия Лилова като лице, заемащо публична длъжност, във връзка с издаване на решение, с което е обявила класирането на участниците в обществена поръчка и е подписала уведомително писмо-покана до участник, при наличие на частен интерес в полза на свързано с нея лице, с което е нарушила забраната лице, заемащо публична длъжност да постановява актове в частен интерес.

Комисията не установява конфликт на интереси.

Коментар

Мотивите на Комисията при постановяване на решението са, че упражнените правомощия от страна на Анелия Лилова за прекратяване на трудовото правоотношение са осъществени при липса на частен интерес, неин личен или на свързаното с нея лице, тъй като прекратяването на трудовото правоотношение на общинския служител не води до облага, както за лицето заемащо висша публична длъжност, така също и за свързаното с него лице и че издадената заповед не би могла да повлияе благоприятно или не на правото на жалба на свързаното с Лилова. Комисията съвсем формално е анализирала въпроса дали ли е частен интерес, който може да повлияе върху безпристрастното и обективното изпълнение на правомощията и задълженията по служба. Няма коментар по отношение на това, че лице, заемащо висша публична длъжност, не е упражнило правомощията си безпристрастно и обективно, наложило е наказание несъразмерно на нарушението, повлияно от издадено решение по отношение на свързано с него лице.

90. Решение РС-6563-21-047/19.05.2021 г.

91. Решение РС-347-20-118/16.12.2020 г.

6.2 Решение⁹² на КПКОНПИ за неустановяване на конфликт на интереси на Бойко Борисов

Сигналът е насочен срещу **Бойко Борисов, министър - председател на Република България** и е относно твърдения за пътуване с хеликоптер на министър-председателя на 05.01.2021 г., при което той, по време на полета, е показвал отсечки от Автомагистрала „Хемус“, чрез излъчвания на живо в неговата фейсбук страница. Според изложеното в сигнала, до 05.01.2021 г., по същия начин, Борисов многократно се е включвал с излъчвания на живо от различни места в България, които е посещавал, като пътуванията му се извършват с автомобили на НСО. Твърди се, че министър-председателят посещава и открива обекти, строящи се или ремонтирани с публични средства, но реално от него инспекционна или контролна дейност не се извършва, като се твърди, че по този начин Борисов ползва безплатно публичен административен ресурс (разходи за транспорт, охрана, МПС, въздухоплавателни средства и т. н.) в нарушение на Закона за политическите партии.

На второ място, в сигнала се излагат подробни твърдения, свързани с публикувани в медиите през м. юни и м. юли 2020 г. аудио записи на разговори на министър-председателя Борисов, както и снимки и видеозаписи от спалнята му във вила „Секвоя“, резиденция „Бояна“. Искането по отношение на тази част от сигнала е да се установи налице ли е осъществен по този начин конфликт на интереси, чрез компрометиране на политически опоненти, компрометиране на председателя на парламента, знание за предстоящи обвинения и използване на държавни институции за такива цели.

Комисията не установява конфликт на интереси.

Коментар

Комисията не изследва въпроса действително ли в изпълнение на програмата на премиера е нает хеликоптер и с каква цел е назначено пътуването, а само формално проверява дали по надлежен ред е направена заявка за ползване на хеликоптер. Не е изследван въпросът част от програмата и правомощията на премиера ли са инспекционна и контролна дейност по строителството и какво налага извършването ѝ с хеликоптер. Отговорът на тези въпроси ще даде насока при установяване с каква цел са извършвани пътуванията - лична облага или работа по служба, и ще даде насока за анализ налице ли е нарушение на закона.

92. Решение № РС-7-21-023/24.02.2021 г.

93. <https://fakti.bg/bulgaria/542806-advokat-poiska-ot-kpkonpi-da-razsledva-borisov-za-korupcija-konflikt-na-interesi>

6.3 Решения на КПКОНПИ за (не) установяване на конфликт на интереси на Виктория Грозева

Сигналите са насочени срещу **Виктория Грозева – главен архитект на Община Стара Загора.**

В първия сигнал⁹⁴ се твърди, че въз основа на заповед, издадена от главния архитект, е разпоредено, че инвестиционите проекти в част „Архитектура“ се съгласуват и одобряват или се отказва съгласуването и одобряването им от началник на отдел „Устройство на територията“ в случаите на определени хипотези, една от които е конфликт на интереси от страна на главния архитект. Съпругът на Грозева, който е собственик на търговско дружество с предмет на дейност архитектурно строително проектиране, е проектант по част „Архитектура“ на строителни книжа за издадени 2 бр. разрешения за строеж. И двете разрешения за строеж са издадени от началника на отдел „Устройство на територията“ въз основа на цитираната заповед.

Също така със заповед Виктория Грозева е допълнила издадено разрешение за строеж по проект на дружеството на нейния съпруг, но инвестиционните проекти по част „Архитектура“ за обекта, са изготвени от друг архитект в дружеството, а не от съпруга на Виктория Грозева, и са одобрени от началник на отдел „Устройство на територията“.

Комисията не установява конфликт на интереси.

Във втория сигнал⁹⁵ се твърди, че Виктория Грозева е разрешила изработването на подробен устройствен план (ПУП), който е изготвен от търговско дружество с управител съпругът на Грозева. Впоследствие, изработеният ПУП е одобрен със заповед от началника на отдел „Устройство на територията“, която разполага с предоставени правомощия да го одобри по Закона за устройство на територията (ЗУТ) в отсъствието на главния архитект на общината по силата на заповед на кмета на Община Стара Загора.

По отношение на издаване на заповед, с която се разрешава изработване на ПУП

Комисията установява конфликт на интереси,

Комисията установява конфликт на интереси, а по отношение на одобряване на изработения ПУП

не установява конфликт на интереси.

Коментар

Този казус е емблематичен за това как формално може да се избяга от налична свързаност между лица като се отговори на изискванията на закона, така че правомощията по служба да бъдат упражнени от друг служител, в конкретния случай такъв в положение на субординация спрямо разрешаващия орган. Това е често срещан случай и Комисията винаги не установява конфликт на интереси поради липса на свързаност между лицата. От една страна, когато две лица са свързани, не може да бъде възпрепятствана дейността на лицето, работещо в частния сектор, нито възможността му да изисква от държавните органи дължими по закон разрешения или участие в обществени поръчки. От друга страна, лицето, заемашо публична длъжност, ще е в ситуация, в която никога няма да може да упражни своите правомощия спрямо първото лице поради наличие на свързаност. Затова са необходими повече гаранции в закона и превенция чрез максимална прозрачност с цел избягване на риск от реализиране на облага. Повишаване капацитета, чувствителността на служителите и стимул за реакция при наличие на такива ситуации също са превенция при наличие на свързаност с цел да се избегнат рисковете и в резултат да бъдат издадени обективни и законосъобразни административни актове.

94. Решение № РС-177-21-050А/26.05.2021 г.

95. Решение № РС-84-21-101/08.12.2021 г.

6.4 Решение на КПКОНПИ⁹⁶ за установяване на конфликт на интереси на Ешреф Реджеб

Сигналът е подаден от орган на изпълнителната власт⁹⁷ срещу кмета на община Никола Козлево, обл. Шумен, Ешреф Реджеб, мандати 2015 - 2019 г. и 2019 - 2023 г. (ПП ГЕРБ), за когото АКФ изпрати сигнал до редица институции, сред които ОЛАФ (за злоупотреби с еврофондове) и до МВР за изнесени данни за съпричастност в оказване на натиск за купуване на гласове⁹⁸.

В сигнала се съдържат твърдения за това, че Ешреф Реджеб е разходвал общински средства в периода 2015-2020 г. в полза на Сдружение „Футболен клуб – Община Никола Козлево“, член на Управителния съвет на което е Кемал Ешреф Вели – негов син.

Твърди се и, че кметът е разходвал бюджетни средства в полза на търговско дружество по сключени договори за доставка на хранителни продукти за нуждите на общински детски градини и ОП „Социални дейности“, като в същото време посоченото дружество закупувало стоките от „Ешрефоглу“ ООД и друго дружество с управители съответно синът и сватът на Реджеб⁹⁹. Твърди се, че са сключвани договори за доставка на хляб срещу талони в населени места на територията на Община Никола Козлево, като на някои от посочените в договорите адреси, където следва да се реализират продажбите на хляб, се осъществява търговска дейност от дружествата на сина и свата на кмета Ешреф Реджеб¹⁰⁰.

Комисията е установила конфликт на интереси

за това, че между 2018 г. и 2021 г. кметът Ешреф Реджеб е подписал 8 преводни нареждания в общ размер от 43 170 лв. в полза на Сдружение „Футболен клуб – Община Никола Козлево“, в което от 2016 г. досега синът му Кемал Ешреф Вели е член на Управителния съвет, с което е нарушил забраната по чл. 59, ал. 1 от ЗПКОНПИ.

Разпоредбата на чл. 59, ал. 1, хипотеза втора от ЗПКОНПИ предвижда, че лице заемащо висша публична длъжност няма право да разходва бюджетни средства в интерес на юридически лица с нестопанска цел, търговски дружества или кооперации, в които то или свързани с него лица са членове на орган на управление или контрол, управители, съдружници или притежават дялове или акции.

Ешреф Реджеб е следвало да си направи самоотвод от изпълнението на конкретно правомощие по служба, поради наличието на частен интерес, съответно да делегира тези си правомощия на заместник-кмет на Община Никола Козлево, което същият не е извършил.

Комисията приема, че е правно ирелевантно, че футболният клуб е регистриран за извършване на общественополезна дейност, както и че синът на кмета - Кемал Вели, като член на УС на сдружението, не е получавал възнаграждения, премии, командировъчни, разходи за гориво, за храна и др. за възстановяване през периода 2018 – 2021 год., тъй като приложимата в случая норма на чл. 59, ал. 1, предл. второ от ЗПКОНПИ изисква само разходването да е извършено в частен интерес на юридическо лице с нестопанска цел, в което свързано с разходващия средствата лице да е член на орган на управление.

Наложена му е глоба в размер 5 000 лв., както и отнемане на: 43 170 лв. – получената от сдружението материална облага, както и 1 028,16 лв. дневно нетно възнаграждение.

Комисията е установила конфликт на интереси и за това, че между м. 08.2018 г. и м. 08.2021 г.

е разходвал бюджетни средства в интерес на „Ешрефоглу“ ООД, в което съдружници са синовете му – Реджеб Вели и Кемал Вели, като последният е и управител на дружеството - свързани с Ешреф Реджеб лица по смисъла на §1, т. 15, буква „а“ от ДР

96. Решение РС-6563-21-047/19.05.2021 г.

97. Наварно от АДФИ, която е извършила финансова инспекция на Община Никола Козлево, завършила с доклад с рег. № ДИД7ШН-1/16.06.2021 г.

98. [1] <https://acf.bg/bg/antikoruptionsionnyat-fond-predstavya-in/>

99. Установено в доклада на АДФИ.

100. През юли 2021 г. Свободна Европа показва в репортаж жители на село Вълнари, община Никола Козлево, които сътрудни работят за магазините за хранителни стоки на свързани с

кмета Ешреф Реджеб дружества. Те разказаха, че кметът на общината настоява да се гласува за ГЕРБ, с преференция за кандидата Илтер Бейзатов, син на Бейзат Яхя, за когото КПКОНПИ не установи конфликт на интереси по друг казус в настоящото изследване. Илтер Бейзатов е един от шампионите по преференции в изборите за парламент. В изборите на 14 ноември Бейзатов отново е получил най-много преференции. Близо 30 на сто от гласувалите за ГЕРБ в региона на Шумен са го посочили като предпочитан кандидат. <https://www.svobodnanevropa.bg/a/31580263.html>

на ЗПКОНПИ, в нарушение на разпоредбата на чл. 59, ал. 1, предл. второ от ЗПКОНПИ.

Наложена му е глоба в размер 5 000 лв., както и отнемане на: 28 528.58 лв.¹⁰¹ – получената от дружеството материална облага, както и 16 138.17 лв. дневно нетно възнаграждение на Ешреф Реджеб.

Комисията не е установила конфликт на интереси за две от деянията,

посочени в сигнала, поради липса на частен интерес и поради липса на упражнение на правомощия по служба.

Решението на КПКОНПИ е оспорено пред Административен съд – Шумен, който с Решение от 18.05.2022 г. го е потвърдил почти изцяло.

Коментар

Решението на Комисията е правилно в своите правни изводи, че е налице конфликт на интереси, въпреки че синът му не е получавал възнаграждения или други облаги като член на УС на футболния клуб. Забраната в чл. 59 от ЗПОНПИ е формална и не изисква реализиране на облага.

101. Намалена до 27 802,83 лв. от Административен съд Шумен в Решение 60 по адм. дело 9/2022 г.

6.5 Решения на КПКОНПИ за неустановяване на конфликт на интереси на Милен Ненчев

Сигналите са насочени срещу **Милен Ненчев – началник на РДНСК Бургас**.

В първия сигнал¹⁰² се съдържат твърдения за това, че Милен Ненчев в качеството му на началник на РДНСК – Бургас въз основа на подадено искане е издал заповед, с която е назначена Държавна приемателна комисия (ДПК), която има за цел установяване годността за ползване на строеж, в случая за приемане на външно електрозахранване за обект: „Смесена многофункционална сграда с домови ВиК отклонения“. Собственици на терена са Община Бургас и още две търговски дружества. За същия строеж към момента е имало висящи дела за конфликт на интереси по отношение на него. А именно, по сигнал от 2020 г., насочен срещу Милен Ненчев в качеството му на Началник на РДНСК - Бургас, със свое решение от 29.07.2020 г. Комисията е установила конфликт на интереси по отношение на Ненчев за това, че е оказал влияние в частен интерес на съпругата му, при съставянето на констативен протокол от работна група в РДНСК - Бургас във връзка с извършена по жалба проверка в процеса на строителство на обекта от настоящия сигнал („Смесена многофункционална сграда с домови ВиК отклонения“), върху който обект дружеството на съпругата му е упражнявало строителен надзор, както и че е издал акт в частен интерес на свързаното с него лице. Върховният административен съд е потвърдил решението на Комисията и същото е влязло в сила на 23.04.2021 г.

Комисията не установява конфликт на интереси по настоящия случай, тъй като Милен Ненчев не е свързан с което и да е от лицата, участници в процеса, предхождащ назначаване на ДПК, което обуславя липсата на частен интерес от упражнените от него правомощия по служба.

Във втория сигнал¹⁰³ се съдържат твърдения за това, че Милен Ненчев в качеството си на началник на РДНСК – Бургас има контролни функции във връзка със строителството на обект: „Реконструкция на хотел България“, град Бургас, а в издаденото разрешение за строеж за обекта като строителен надзор е посочено дружеството, негова собственост

до 2017 г., а след това прехвърлено на съпругата му. Комисията установява, че в периода на действие, както и в периода след това, на договора за упражняване на строителен надзор, сключен между дружеството, осъществяващо строителен надзор и възложителя по строителството от 04.01.2018 г. до 10.08.2019 г. за обекта „Реконструкция на хотел България“ не са упражнени правомощия от Милен Ненчев, в качеството му на началник на РДНСК – Бургас.

Коментар

Необходими са гаранции за безпристрастно и обективно вземане на решение с цел превенция, сходно на казуса с Виктория Грозева, главен архитект на Община Стара Загора, когато лице, заемащо висша публична длъжност, е в конфликт на интереси по отношение на собствениците на търговски дружества. Самият факт на свързаност следва да може да бъде преодолян и да бъдат издадени законосъобразни административни актове като се избегнат рисковете свързаните лица да реализират облага.

102. Решение № РС 411-21-074/29.09.2021 г.

103. Решение № РС 551-20-084/27.10.2021 г.

6.6 Решение на КПКОНПИ¹⁰⁴ за неустановяване на конфликт на интереси на Бейзат Яхя

Сигналът е насочен срещу **Бейзат Яхя**^{105 106} – **председател и член на Управителния съвет на СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ, гр. Шумен** между 28.06.2011 г. и 20.08.2021 г.¹⁰⁷ Производството е иницирано от комисията по повод медийна публикация¹⁰⁸, в която се твърди, че Бейзат Яхя е декларирал вземане в размер на 162 800 лв. в имуществената си декларация за 2019 г., която фирмата „Еколес Венец“ ЕООД му дължи на основание договор за паричен заем.

Посочено е, че дружеството „Еколес Венец“ е придобило от ловно стопанство „Паламара“ (включено в „Североизточно държавно предприятие“) парцел от 12 дка с три масивни сгради с обща площ 842 кв.м. само за 83 200 лв., а Бейзат Яхя е дал съгласие като председател на Управителния съвет на „Североизточното държавно предприятие“ за продажбата. В статията се твърди и че Бейзат Яхя и собственикът на „Еколес Венец“ Бейзат Феим са функционери на ДПС в региона. Сочи се и че оценителят на имота Симеон Бънков, определил първоначална цена на парцела от 81 300 лв., е пряко свързан с Бейзат Яхя; и двамата са в управата на сдружението „Ловно-рибарско дружество „Паламара“. Сочи се, че в организацията е и синът на Яхя - Илтер Бейзатов Садъков, понастоящем депутат¹⁰⁹ от ГЕРБ-СДС от район Шумен.

Твърди се също, че на фона на разпродажбата на имоти от Държавното стопанство, „Б-НАС“ ЕООД, чийто собственик е Назиф Ахмед Сейфула, дългогодишен член на ДПС, е отдало под наем на ловно стопанство „Паламара“ сграда, която е част от имот, закупен по-рано от „Б-НАС“ от Бейзат Яхя. Според публикацията, „Б-НАС“ ЕООД има

дълг към Бейзат Яхя в размер на 45 700 лв., а Назиф Ахмед Сейфула лично му дължи 107 000 лв. Посочено е, че така, от една страна, ловно стопанство „Паламара“ продава изгодно имот на дружество, което има да дава пари на шефа в горското с право на глас в продажбата. От друга страна, ловното предприятие наема за нуждите си друг имот, но и този път от човек, от когото Бейзат Яхя има вземане.

Проверяването от КПКОНПИ деяние е дали е упражнил в частен интерес, свой или на свързани с него лица, като е гласувал за продажбата на имота в качеството си на председател на управителния съвет на „Североизточно държавно предприятие“.

Комисията не установява конфликт на интереси,

защото приема, че с участието си в гласуването на УС на „Североизточно държавно предприятие“ Яхя не е упражнил властническо правомощие в частен интерес - негов или на свързано с него лице - по смисъла на § 1, т. 15 от ДР на ЗПКОНПИ. Комисията не установява конфликт на интереси и по отношение на сключения договор за наем от 23.05.2018 г., тъй като приема, че от страна на Яхя не са упражнени властнически правомощия.

Коментар

В разглеждания казус се проявява тенденцията в част от практиката на КПКОНПИ за формалистичен подход при изследването дали е налице политическа и икономическа свързаност между лицата. Политическата свързаност се явява напълно игнорирана в цялата изследвана практика на Комисията.

105. „В продължение на десет години до 2021 г. Бейзат Яхя е председател на борда на Североизточното държавно предприятие и като неофициален домакин посрещаше Бойко Борисов в любимото му ловно стопанство Паламара. В същото държавно стопанство синът на Яхя – Илтер Бейзатов е назначен за заместник-директор. През май 2021 г. служебното правителство освободи Яхя от поста му в Североизточното държавно предприятие. До 2019 г. Бейзат Яхя беше сред най-близките сподвижници на Ахмед Доган и един от най-силните хора на ДПС в Североизтока. В продължение на два мандата той беше председател на общинския съвет в гр. Венец. През 2019 г. Яхя мигрира в ГЕРБ, запазвайки влиянието си в региона. В разследване за продажбата на имоти в ловното стопанство Паламара по времето на Яхя, в „Сега“ припомним и близките му връзки с Валентин Златев. Той е кум на сина на Яхя, а тогавашният премиер Бойко Борисов беше сред гостите на сватбата му. Три години по-късно, когато общинският съвет във Венец бе оглавен от Бейзат Яхя, Златев бе избран за почетен гражданин на селото. Синът на Яхя, Илтер Бейзатов, пък беше включен от Бойко Борисов в националното ръководство на ГЕРБ, а след това за стратегическото второ място в депутатската листа на ГЕРБ в Шумен. От юли 2021 г. Бейзатов е единственият депутат на ГЕРБ от града, след като водачът на листата Красимир Велчев му освободи мястото си. И на трите парламентарни избора миналата година Илтер Бейзатов беше „шампион по предпочитания“ в региона. През април той се нареди сред първите петима в страната по лични предпочитания с получените близо 7 хил. гласа. „Всенародната любов“ към него стана най-видима в Николаевозлевското

с. Вълчари. Там от 401 бюлетини, поддани за ГЕРБ, в 400 беше отбелязана предпочитаността за Бейзатов“.
<https://zaistinata.com> „За истината“, Прокуратурата онемя по разследването срещу Бейзат Яхя за пране на пари (11.05.2022 г.)
 106. През февруари 2022 г. стана ясно, че Бейзат Яхя е разследван за пране на пари <https://zaistinata.com>
 107. Правоприемник на редица държавни ловни стопанства, сред които „Държавно ловно стопанство Паламара“ с. Венец, Шуменско, в което често е посрещан бившият премиер Бойко Борисов
 108. <https://www.segabg.com/hot/category-bulgaria/loven-park-prodade-izgodno-imot-na-firma-dluzhnik-na-shefa-gorskoto>. „Ловен парк продаде изгодно имот на фирма-длъжник на шефа в горското“, в. Сега, 31.09.2020 г.
 109. Според анализ на Антикорупционния фонд на предпочитанията в парламентарните избори през ноември 2021 г., г-н Илтер Садъков е пример за необичайна концентрация на голям брой получени предпочитания в едва няколко секции: <https://acf.bg/bg/shampioni-po-preferentsii-2/>. Половината от всички гласове за него са подадени в секции с висок риск от контролиран и купен вот. Прави впечатление и големият отлив на гласове спрямо предходните избори през юли 2021 г.: тогава той получава общо 6 799 предпочитания – или с 4 584 повече.

6.7 Решение на КПКОНПИ¹¹⁰ за неустановяване на конфликт на интереси на Иво Николов

Сигналът е подаден от орган на изпълнителната власт¹¹¹ срещу **Иво Николов, заместник-кмет на Община Благоевград** за периода 2015 - 2019 година.

В сигнала се съдържат твърдения за това, че в периода 2015-2019 г. Иво Николов е изпълнявал длъжността заместник-кмет по икономика и финанси в община Благоевград, упълномощен от кмета Атанас Камбитов¹¹² да полага втори подпис на всички финансови и платежни документи, договори, заповеди, да одобрява разходи и др.

В същия период Иво Николов е сключил 2 бр. граждански договори с общинското дружество „Благоевград Инвест 2016“ ЕООД:

- 1/ Договор за разработване на дългосрочен бизнес-план за развитие;
- 2/ Договор за изработване на система за финансово управление и контрол на дружеството.

По двата договора Николов е получил възнаграждение в общ размер на **35 600 лева**, на база подписани приемо-предавателни протоколи за извършена работа. Последният от тези протоколи е подписан на 30.04.2017 г., като на същата дата е наредено и плащане въз основа на него.

От друга страна, във връзка с допълнително предоставените му от кмета Камбитов правомощия, Николов като заместник-кмет на Община Благоевград е подписвал и всички други сключени между общината и „Благоевград Инвест 2016“ ЕООД договори и документи, в това число и Споразумение от 11.04.2019 г., с което страните – Община Благоевград (представявана от кмета и зам.-кмета Николов) и „Благоевград Инвест 2016“ ЕООД се споразумяват **без решение на Общински съвет Благоевград и в нарушение на Наредбата за условията и реда за упражняване правата на Община Благоевград върху общинската част от капитала на търговските дружества**, след внасяне на дивидента в полза на общината в размер на 90 % от печалбата на дружеството за 2018 г., остатъкът от печалбата да се използва за допълнително възнаграж-

дение за 2019 г. на управителя на дружеството инж. Венцислав Василев Атанасов.. На основание споразумението управителят на „Благоевград Инвест 2016“ Венцислав Атанасов е определил сам на себе си целия размер на остатъка от печалбата, възлизащ на 31 034.73 лв.

Към сигнала е приложен препис от Доклад от 21.12.2020 г. на Агенция за държавна финансова инспекция за извършена финансова инспекция на „Благоевград Инвест 2016“ ЕООД.

Още на 10.09.2020 г. фондация „Антикорупционен фонд“ прати сигнал до АДФИ, касаещ общинското дружество „Благоевград инвест 2016“, излагащ съмнения, свързани с раздадени хонорари в размер на десетки хиляди левове на служители от екипа на кмета Атанас Камбитов, инвестирани огромни средства в скъпи мобилни телефони и таблети за няколко служители, и съмнения за сериозни нарушения на Закона за обществените поръчки.

През м. 02.2021 г. АДФИ¹¹³ отказа да предоставят доклада поради забрана на наблюдаващия прокурор по чл. 198 от НПК.

С решението си комисията не установява конфликт на интереси,

тъй като приема, че липсва свързаност между Иво Николов и Венцислав Атанасов по смисъла на § 1, т. 15, б. „б“ от ЗПКОНПИ, включително че липсва една от проявите ѝ: икономическа зависимост. КПКОНПИ приема, че **законодателят изисква регулярен, траен и/или постоянен характер на тези зависимости или ако са инцидентни, следва да са със силен интензитет на въздействие** върху отношенията между лицето, заемащо публична длъжност, и съответното друго лице.

Прието е и че към съответните факти законодателят поставя още едно нормативно изискване – те трябва да внасят основателни съмнения в обективността и безпристрастността на лицето, заемащо публична длъжност. Изводите на комисията са, че икономи-

110. Решение № РС-46-21-057/14.07.2021 г.

111. Навярно АДФИ, която е извършила финансова инспекция на „Благоевград Инвест 2016“ ЕООД, Доклад № ДИД 4-БЛ-15/21.12.2020 г.

112. За когото през 2020 г. КПКОНПИ установи конфликт на интереси, а ВАС окончателно остави в сила през 2022 г.

113. Съмнения за необосновани разходи и нарушения на Закона за обществените поръчки от бившата общинска управа на Благоевград. (10.09.2020) <https://acf.bg/bg/samneniya-za-neobosnovani-razhodi-i-na/>

чески зависимости, които не създават никакви или неоснователни съмнения, не формират отношения на свързани лица по смисъла на § 1, т. 15, б. „б“ от ЗПКОНПИ.

Прието е, че сключените от Иво Николов граждански договори са от 2016 г. и действието по тях се е прекратило с предоставяне на уговорения резултат от изпълнителя от възложителя – съответно на 22.12.2016 г. и на 03.04.2017 г., и икономическа зависимост, дори да е имало такава, е прекратена след тези дати.

Комисията приема, че упражненото от Иво Николов служебно правомощие по отношение на Венцислав Атанасов е осъществено на 11.04.2019 г., близо 2 години след последната престация, получена от Николов по сключените с дружеството граждански договори. Така КПКОНПИ извежда правния извод, че не може да се направи обоснован извод за наличие на икономическа зависимост между Венцислав Атанасов или управляваното от него общинско дружество Благоевград Инвест 2016 и Иво Николов.

Коментар

Установена е липса на частен интерес поради липса на свързаност от икономически зависимости. Приема се, че няма такива, което е спорно, предвид практиката на ВАС – напр. Решение 6781 от 20.05.2014 г. по а.д. 324/2014 г. с докладчик Лозан Панов. В разглеждания случай са налице два договора и насрещна размяна на високи хонорари между двете лица, особено на фона на това, че изплатеното възнаграждение на управителя на общинското дружество е оторизирано в нарушение на правилата за разпределяне на печалба в полза на управител на общинско дружество и без необходимата санкция на Общински съвет-Благоевград.

6.8 Решение на КПКОНПИ¹¹⁴ за установяване на конфликт на интереси на Панайот Рейзи

Производството¹¹⁵ е срещу Панайот Рейзи, кмет на Созопол, кмет на Созопол, мандати 2007 - 2011, 2011 - 2015, 2015 - 2019 г.

Проверката е извършена за наличие на конфликт на интереси на Панайот Рейзи в периода от 12.11.2007 г. до 21.04.2019 г., във връзка с данни за разходване на общински средства от бюджета на Община Созопол в полза на Сдружение „Футболен клуб Созопол“, на което Рейзи е бил председател на управителния съвет от 06.03.2009 г. до 21.04.2019 г.

Като доказателство е приложен Доклад на АДФИ № ДИД6-БС-7 от 20.04.2021 г. за осъществена финансова инспекция в община Созопол.

Установено е, че Рейзи е предложил, а Общинският съвет в Созопол е утвърдил в бюджета на общината да се предвидят целеви субсидии за спортно-състезателна дейност на спортни клубове, като за Сдружение „Футболен клуб Созопол“ предвидените средства са:

- за 2017 г. – 550 000 лв.
- за 2018 г. – 550 000 лв. (от които преведени 368 000 лв. между 01.01.2018- 31.12.2018)
- за 2019 г. – 540 000 лв. (от които преведени 390 000 лв. между 01.01.2019- 31.12.2019)

Комисията е приела, че за част от деянията (преди 07.07.2018 г.) е изтекла предвидената в чл. 73 от закона 3-годишна давност, считано от датата на об-

114. Решение № РС-11679-21-083/20.10.2021

115. В решението е посочено, че производството е по сигнал на физическо лице, но е възможно да е по възлагане от Специализирана прокуратура по пр. пр. № 46/2021 г., по която на КПКОНПИ е възложена допълнителна проверка за наличие на конфликт на интереси по отношение на Панайот Рейзи. С Определение на Апелативния наказателен специализиран съд от 16.04.2019 г. по ВНЧД № 171 по описа на АНСС е потвърдено протоколно определение на Специализирания наказателен съд от 08.04.2019 г. по ЧНД 1227/2019 г. по описа на СНС – 23-ти състав, с което обвиняемият Панайот Рейзи – кмет на Община Созопол е отстранен от длъжност.

От лятото на 2020 г. Рейзи е обвиняем за присвояване на над 2 млн. лв. Според прокуратурата в периода 2014 г. - 2017 г. кметът и подчинените му са нарушили служебните си задължения, като са възлагали строително-монтажни и ремонтни дейности на различни търговски дружества, собственост на социално слаби. Вместо по сметките на фирмите, парите са преведени на физическо лице с инициали С. Г., като по този начин се целяло набавяне за себе си и за другото на имотна облага.

разуване на производството 7.07.2021 г.

Отчетена е изричната забрана на чл. 59, ал. 1, предл. второ от ЗПКОНПИ лице, заемащо висша публична длъжност, да разходва бюджетни средства в интерес на юридически лица с нестопанска цел, търговски дружества или кооперации, в които то или свързани с него лица са членове на орган на управление или контрол, управители, съдружници или притежават. Според комисията щом разходването е извършено в интерес на юридическо лице с нестопанска цел, ирелевантен е фактът, че не е получавано възнаграждение. Посочено е, че правилното и законосъобразно поведение би било преди подписването на преводните нареждания Панайот Рейзи да си направи самоотвод от изпълнението на конкретното правомощие по служба и съответно да го делегира на свой заместник, което обаче той не е извършил.

Комисията установява конфликт на интереси

спрямо Панайот Рейзи за това, че с подписването на преводни нареждания на 08.08.2018 г., 14.08.2018 г., 10.09.2018 г., 28.12.2018 г., 07.01.2019 г. и на 07.02.2019 г. е разходвал бюджетни средства в общ размер на 155 000 лв. в интерес на Сдружение „Футболен клуб Созопол“, в което същият е член на Управителния съвет и представляващ сдружението, с което е нарушил забраната по чл. 59, ал. 1, предложението второ от ЗПКОНПИ.

Възприет е изцяло изводът за наличие на частен интерес, изразил се в получаване на облага от страна на спортното сдружение под формата на помощ и подкрепа и влияние върху изпълнението на служебните правомощия на лицето, заемащо висша публична длъжност. Щом разходването е извършено в интерес на юридическо лице с нестопанска цел, ирелевантен става фактът, че не е получавано възнаграждение.

На Панайот Рейзи е наложена глоба в размер на 5 000 лв., а в полза на Община Созопол е отнета сумата от 145 000 лв., представляваща размера на субсидията, разпределена на СНЦ „Футболен клуб Созопол“.

За част от деянията не е установен конфликт на интереси,

тъй като е прието, че не са упражнени правомощия по служба или пък не е установен частен интерес.

Коментар

Разглежданият казус е част от положителната практика на Антикорупционната комисия да установява нарушение на забраните кметове и подобни публични фигури, разходващи значими бюджети, да вземат властнически решения в полза на организации, в чиито органи на управление са техни свързани лица – в най-честия случай роднини по права линия като синове и бащи. Немалкото подавани пред КПКОНПИ сигнали за нарушение на законодателството за превенция и установяване на конфликт на интереси е израз на нарастващата нетърпимост на обществото към порочни практики, особено при местните случаи на разходване на общински бюджети.

6.9 Решение на КПКОНПИ¹¹⁶ за неустановяване на конфликт на интереси на Мариан Цонев

Сигналът е подаден¹¹⁷ срещу **Мариан Цонев, кмет на община Гурково, мандат 2019 – 2023 г.**

В сигнала се съдържат твърдения за това, че кметът Цонев е сключил четири договора за строителство на обща стойност около 2 050 000 лв. с дружество, зад което стоят родителите на негов доскорошен съдружник, както и че всички обществени поръчки в община Гурково се възлагат от кмета на същото дружество.

По-конкретно се сочи, че след встъпване в длъжност в края на 2019 г. като кмет на Община Гурково Мариан Цонев е прекратил два от договорите за строителство, сключени от бившия кмет¹¹⁸, като на тяхно място е сключил нови два договора за строителство с дружество, ръководено от родителите на бившия му съдружник Димо Тончев.¹¹⁹

116. Решение № РС-763-20-024/ 01.03.2021

117. Навярно от ПП „Републиканци за България“, вж. „Партията на Цветанов сезира КПКОНПИ за конфликт на интереси при кмета на ДПС в Гурково“ (4.12.2020 г.) <https://fakti.bg/bulgaria/534273-partiata-na-cvetanov-sezira-kpkonpi-za-konflikt-na-interesi-pri-kmeta-na-dps-v-gurkovo>

118. Съответно на 27.11.2019 г. и на 9.12.2019 г.

119. Преди избирането му за кмет Мариан Цонев е управител и едноличен собственик на строителната фирма „Инвестмънт груп строй Цонев“ ЕООД и съдружник в друго дружество - „АСФА“ ООД заедно с Димо Тончев. През декември 2019 г. след като печели изборите за кмет на Община Гурково Цонев прекратява на участието си в двете дружества.

- на 14.08.2020 г. сключва договор с обединение ДЗЗД „Подпорна стена 2020“ за укрепване и почистване на коритото на река Лазова. Водещ дял в обединението има „Елми“ ООД със собственици и управители Бойка Тончева и Антон Тончев – майка и баща на Димо Антонов Тончев – доскорошен съдружник на Цонев в „Асфа“ ООД. (Преди сделката с общината до 25.10.2019 г. Димо Тончев е съдружник и управител във фирмата заедно със своя баща, а на 25.10.2019 г. той продава своя дял на майка си – Бойка Тончева.¹²⁰)
- на 15.10.2020г. **сключва договор с обединение ДЗЗД „Подпорна стена 2020“ за изграждане на мост над река Гарвашница и реконструкция на подходите към моста.**

С други два договора е възложил допълнително строителство на дружество, управлявано от Антон Тончев:

1/ На спортна площадка в с. Паничерево, общ. Гурково, по Оперативна програма „Развитие на селските райони“ (10.02.2020 г.)

2/ На спортна площадка с фитнес уреди на открито в село Конаре, община Гурково, по Оперативна програма „Развитие на селските райони“ (10.02.2020 г.)

КПКОНПИ не установява конфликт на интереси,

тъй като счита, че по случая не са налице икономически зависимости между Мариан Цонев и посочените дружества и консорциум на база участие в капитала и в управлението на дружествата. Комисията приема, че доскорошното участие на Цонев в тях не обуславя свързаност по смисъла на § 1, т. 15, б. „б“ от ДР на ЗПКОНПИ и приема, че за да е налице свързаност, следва лицата да са съдружници към момента на упражняването на правомощия от страна на Цонев, което в конкретния случай не е така.

Комисията не открива свързаност между Цонев и бащата на бившия му съдружник – Антон Тончев поради липса на родственост.

При тези логически разсъждения комисията заключава, че Мариан Цонев е упражнил властнически правомощия, но при липса на частен интерес на свързани с него лица.

Коментар

Комисията приема, че е налице липса на частен интерес поради липса на свързаност от икономически зависимости. Този извод е спорен предвид установените факти по казуса и практиката на Върховния административен съд – напр. решение 6781 от 20.05.2014 по а.д, 324/2014 г. с докладчик Лозан Панов. Ясно установени са дълготрайни икономически връзки между кмета и лицата, стоящи зад търговските дружества, които формално са прекратени към момента на упражняване на властнически правомощия.

6.10 Решения на КПКОНПИ¹²¹ за неустановяване на конфликт на интереси на Денчо Бояджиев

Първият сигнал¹²² срещу Денчо Бояджиев - кмет на Община Разград, мандат 2019 г. – 2023 г., е за това, че на 12.09.2020 г. назначил Руска Вътева за заместник-кмет по хуманитарни дейности, осигурявайки ѝ престижна и добре платена работа „заместник – кмет“ за мандат 2019 – 2023 г. Твърди се, че двамата са свързани лица – брат и сестра в масонска ложа Командерия „Свети Андрей Първозвани“, създадена на 4 ноември 2011 г. в Разград, начело с Командер Денчо Бояджиев.

По отношение на твърденията за свързаност Комисията е направила справки за родство в НБД „Население“ и в Търговския регистър за наличие на съдружие или управление на юридическо лице, като не установява такива между лицата.

По отношение на посочената масонска ложа КП-

120. Същата фирма има и два договора за изграждане на спортни съоръжения в село Паничерево и село Конаре в община Гурково от 10.02.2020 г., с финансиране по програмата за развитие на селските райони, с цена ок. 100 000 лв.

121. Решение № РС-794-21-088/ 17.11.2021 и Решение № РС-793-21-096/ 24.11.2021

122. Решение № РС-794-21-088/ 17.11.2021

КОНПИ е установила, че Суверенният Военен Орден на Рицарите на Храма на Йерусалим е международна организация, структурирана в национални Велики Приорати и по-нататък в местни Приорати и/или в Командерии. Видно от справка, извършена в Търговския регистър, Сдружение „Орден на рицарите тамплиери на Йерусалим – Велик Приорат България“ е организация в обществена полза. Сдружението е автономно, доброволно, неполитическо сдружение с нестопанска цел и има за цел да изгражда отношения на приятелство, отговорност, взаимопомощ, честност и уважение между хората, да осъществява и популяризира хуманитарна дейност и благотворителност в най-общ план, да насърчава всичко, което допринася за духовното и морално укрепване на обществото, да приема, образува и управлява организации, съвети, асоциации, центрове и други подчинени организации, за да улеснява работата на ордена във всички географски райони, да поддържа контакти и развива сътрудничество със сродни ордени и организации, да основава и поддържа библиотеки и музеи и да колекционира произведения на изкуството и предмети от исторически интерес за Ордена. Именно в състава му попада и Разградската Командерия - основната събирателна единица на „Рицари“, „Дама“ и „постулант“ в района. Названието „Рицар“ и „Дама“ са традиционни титли, използвани в Ордена като напомняне, че членовете му се посвещават на едно рицарско поведение. Видно от интернет страницата на Командерия „Свети Андрей Първозвани“ като командер е посочен Денчо Бояджиев, а като дама – заместник-кметът Руска Вътева.¹²³

Комисията не установява конфликт на интереси,

като се позовава на легалните дефиниции на понятията частен интерес¹²⁴ и облага¹²⁵ -чл. 53 и чл. 54 от ЗПКОНПИ.

КПКОНПИ намира, че в случая не е налице частен интерес, тъй като понятията „брат и сестра“ и „рицар и дама“ в сдружение не попадат в обхвата на разпоредбите на ЗПКОНПИ, регламентиращи свързаността. Приема също, че членуването в определена организация не би могло да обоснове икономическа зависимост между двамата, поради което следва да се направи извода, че липсва свързаност и по смисъла на §1, т. 15, б. „б“ ДР на ЗПКОНПИ на това основание.

Липсата на свързаност между Денчо Бояджиев и

Руска Вътева, предопределя и липсата на частен интерес на лицето, заемащо висша публична длъжност или на свързано с него лице по смисъла § 1, т. 15 от ДР на ЗПКОНПИ, във връзка с подписването на трудов договор № 62/06.10.2020 г.

Вторият сигнал¹²⁶ срещу Денчо Бояджиев е по подобен казус: за това, че като кмет е осигурил облага – престижна работа и заплата на Свилен Йорданов като директор на Общинско Предприятие „Разградлес“. Твърди се също, че двамата са свързани лица – братя в ложа „Ордена на Рицарите Тамплиери на Йерусалим Велик Приорат България“, Командерия в Разград, на която Бояджиев е Командер. Сочи се, че въпреки че Йорданов е назначен с конкурс, комисията е определена от кмета и е получила указания как да работи, като първоначално е назначен без конкурс и подбор на 18.11.2019 г.

Комисията не установява конфликт на интереси с мотиви, идентични с горесцитираните.

Коментар

Казусът илюстрира една по-необичайна форма на обвързаност, която обаче се характеризира с особена степен на лоялност и вярност, засвидетелствана чрез клетва за взаимопомощ на всяка цена. Тази обвързаност касае отношенията между „братя“ – членове на масонски и други подобни общества. През 2016 г. беше приет нов член 195а в ЗСВ, според който магистратите в едномесечен срок от встъпване в длъжност подават пред съответната колегия на Висшия съдебен съвет декларация за всички свои дейности и членства в организации, включително тайни и/или неформални организации и общества, юридически лица с нестопанска цел и в граждански дружества или обединения. Приемането на тази разпоредба навежда на заключението, че законодателят отчита наличието на риск от корупционно поведение, породено от общата принадлежност на дадени лица към определена организация. Комисията обаче в своята практика изглежда трайно застъпва тезата, че масонството по дефиниция е извън обхвата на понятието „свързаност“.

123. <https://osmth-bulgaria.org>

124. Частен интерес е всеки интерес, който води до облага от материален или нематериален характер за лицето, заемащо висша публична длъжност или за свързани с него лица, включително всяко посто задължение, т.е. за да е налице частен интерес, следва да има реална възможност за настъпване на облага.

125. Облага е всеки доход в пари или имущество, включително придобиване на дялове или

акции, както и предоставяне, прехвърляне или отказ от права, получаване на стоки или услуги безплатно или на цени, по-ниски от пазарните, получаване на привилегия или почести, помощ, глас, подкрепа или влияние, предимство, получаване на или обещание за работа, длъжност, дар, награда или обещание за избягване на загуба, отговорност, санкция или друго неблагоприятно събитие. Р

126. Решение № РС-793-21-096/ 24.11.2021

7/ Дейност на КПКОНПИ, свързана с отнемане на незаконно придобито имущество

За периода от 2019 г. до 2021 г. КПКОНПИ е приела общо 666 решения за образуване на производство за отнемане на незаконно придобито имущество, с цена на исковете в размер на 1 460 174 464,77 лв., с предложено за обезпечение имущество в размер на 912 476 054,80 лв. и със стойност на допуснатото за обезпечение имущество в размер на 911 329 855,78 лв.¹²⁷

Към 31 декември 2021 г. в Комисията има 5 876 активни проверки за незаконно имущество, като са образувани 836 граждански дела с такъв предмет пред съдилищата в страната, с обща цена на исковете 3 887 170 139,55 лева.

За периода от 2019 г. до 2021 г. по реда на ЗПКОНПИ приетите от Комисията решения за образуване на производство за отнемане на незаконно придобито имущество са общо 600 с цена на исковете в размер на 1 380 434 050,42 лв. и със стойност на допуснатото за обезпечение имущество в размер на 892 594 015,81 лв.¹²⁸ Тенденцията от 2019 г. до 2021 г. е приетият брой решения да намалява, цената на исковете и приетите обезпечения за тях също намаляват. През 2021 г. дейността на Комисията е основно по реда на действащия ЗПКОНПИ. През 2021 г. по този ред са внесени 199 иска с обща цена 436 794 563,69 лв.¹²⁹

Информация за текущите проверки, образувани по реда на ЗПКОНПИ, които поради неизтеклия законоустановен едногодишен срок за приключване ще се довършват в следващ отчетен период, са следните. Текущите проверки към 31.12.2019 г. са 2 571 бр., към 31.12.2020 г. са 3 528, а към 31.12.2021 г. са 3 995¹³⁰. За тригодишния период има само една проверка за отнемане на незаконно придобито

имущество, образувана на основание дейността на Комисията по противодействие срещу корупцията.

Комисията осъществява процесуално представителство по общо 836 неприключили съдебни производства за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество и на имущество, придобито от престъпна дейност, пред три съдебни инстанции.¹³¹

Неприключилите съдебни производства за отнемане пред първа инстанция са общо 691 на брой. От тях висящи – 592 броя и спрени – 99 броя. Неприключилите съдебни производства за отнемане пред въззивна инстанция са общо 97 броя. От тях висящи – 77 броя и спрени – 20 броя. Неприключилите съдебни производства за отнемане пред касационна инстанция са общо 48 броя. От тях висящи – 34 броя и спрени – 14 броя. Общият размер на претендираното за отнемане имущество е 3 887 170 139,55 лв.¹³²

През 2021 г. общо влезлите в сила съдебни решения са 40, от които по реда на ЗОПДИППД (отм.) са 11 броя, по реда на ЗОПДНПИ (отм.) са 23 броя и по реда на ЗПКОНПИ са 6 броя. Изцяло уважени са 16 иска, на обща стойност 5 203 209,96 лв., частично уважените иски са 18 с размер на отнетото имущество 9 141 812,54 лв. и отхвърлителна част на стойност 3 204 165,12 лв. Изцяло отхвърлени са 6 иска, на стойност 2 092 879,87 лв. За сравнение, през 2020 г. общо влезлите в сила решения са 47 броя, от тях изцяло и частично уважените са 38 броя иски, в размер на 12 172 551,64 лв. През 2019 г. са влезли в сила 23 решения с отнето в полза на държавата имущество на стойност 8 171 657,16 лв.¹³³

Във връзка с отправено преюдициално запитване

127. Доклад за дейността на КПКОНПИ за 2021 г.: https://www.cacif.bg/web/files/documents/5/files/Doklad%202021_KPKONPI.pdf, с. 26

128. Пак там, с. 27

129. Пак там, с. 32

130. Пак там, с. 30

131. Пак там, с. 34

132. Пак там, с. 34

133. Пак там, с. 36

и образувано дело С-319/2019 на Съда на ЕС в Люксембург са спрени 346 граждански дела за отнемане на имущество, водени от КПКОНПИ. Делото е приключило с Решение от 28.10.2021 г. на Съда на ЕС, с което се утвърждава допустимостта на отнемането на незаконно придобито имущество, което не е обвързано с развитието и приключването на наказателното производство. След тази дата по искане на процесуалните представители на Комисията, започва възобновяването на спрените дела. Към 31.12.2021 г. не са възобновени 151 дела.¹³⁴

От анализа на сравнението между броя на активните дела, водени от Комисията и спрените дела на основание т.д. № 4/2016 на ОСГК, т.д. № 1/2018 на ОСГК, образуваните дела по преюдициални запитвания С-234/2018 и С-319/2019 на СЕС, се проследява постоянна тенденция за повишаване на броя на спрените дела за периода от 2017 г. до 2021 г.¹³⁵

Важно е да бъде отбелязано, че от всички образувани от комисията дела пред граждански съд с иск за отнемане на незаконно придобито имущество на нейния сайт са публикувани около 50 дела по реда на ЗПКОНПИ. По всички от тях има произнасяне с решение поне на първа инстанция. По-голямата част от тях не са влезли в сила.

Оттук може да бъде направен извод, че само една изключително малка част от иницираните от КПКОНПИ производства за отнемане на незаконно придобито имущество са отворени за публичен достъп. Следователно е налице сериозен проблем с прозрачността на тази част от работата на Комисията.

В опит да се потърси информация, която да бъде систематизирана и предоставена на гражданите, при подготовката на настоящия доклад АКФ изпрати запитване за достъп до информация до КПКОНПИ по реда на ЗДОИ. С Решение рег. № ДОИ-9#3/12.05.2022 г. Комисията отказа да предостави достъп до исканата информация с мотива, че същата представлявала класифицирана информация по силата на чл. 19, ал. 1 от ЗПКОНПИ. Наведен е и аргумент, че исканата информация съдържа множество „специфични“ лични данни.

Следователно се стига до извод, че най-големият по обем аспект от работата на КПКОНПИ (според информацията в Доклад за дейността за 2021 г.) е и

най-непрозрачният.

Най-важното обстоятелство, което трябва да се отбележи обаче, е, че съвсем малка част от производствата по отнемане на незаконно придобито имущество са обвързани с корупционни престъпления. Многократно по-голям дял от производствата касаят нарушения на данъчното законодателство и трафик на наркотици. Поради тази причина се поставя под въпрос доколко предметът на работата на Комисията по тези производства изобщо се припокрива с целта и стремежа за борба срещу корупцията, които лежат в основата на идеята за създаването на органа. Резултатите от анализа на производствата по отнемане на незаконно придобито имущество навеждат на извод, че вероятно би било по-правилно и практично да бъде обособен отделен орган, който да се занимава с тази материя, чийто предмет на дейност няма да бъде задължително обвързан с проследяването и превенцията на корупционни практики. По този начин и КПКОНПИ ще придобие по-голям ресурс и капацитет да извършва по-качествена и ефективна работа в останалите области на дейността си, които са по-тясно свързани с борбата срещу корупцията.

В допълнение към горното, след преглед на публикуваните съдебни решения може да се направи извод, че всички изцяло отхвърлени искове са около 38 % (19 бр.) и са отхвърлени поради липса на значително несъответствие поради признаване за приход на част от сумите. Причината за неуспех при доказване на размера на несъответствието на проверяваното имущество е липсата на методология¹³⁶, която да гарантира обективност и еднакви критерии, чрез които да се изчислява размера на имуществото и определяне на несъответствието. Липсата на единна методика води до разминаване с изводите на съда при изчисляване на приходите на лицето. Налице е неизвестност дали определени разходи или приходи ще бъдат признати от съда за такива от незабранен източник и дали ще бъдат приспаднати при изчисляване на несъответствието. Например при проверката срещу бившия втори в ГЕРБ Цветан Цветанов преписката за несъответствие между имущество и доходи беше прекратена, но изчисленията са показвали, че има несъответствие с около половин милион лева. Методологията ще гарантира, че се прилагат еднакви правила за всеки отделен случай и ще елиминира риска от необосновано завишаване на цената на иска, съответно на предприетите обезпечителни мерки.

134. Пак там., с. 35

135. Пак там., с. 36

136. При изслушване на представители на КПКОНПИ пред парламентарната комисия по превенция и противодействие на корупцията става ясно, че липсва методология

за изчисляване на несъответствието. https://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2022/03/17/4325522_parlamentarnata_komisija_ne_prie_doklada_za_deinosta/

Приложение 1

Резултати от наказателното преследване на корупция по високите етажи на властта

Андрей Янкулов

В настоящото приложение всеки от казусите е структуриран идентично:

Източници на информацията:

Описанието на фактите по случаите се базира основно на публични източници на информация – съдебни актове от Интернет страниците на съдилищата, обвинителни актове от дела на съдебна фаза, прессъобщения на ПРБ, медийни публикации. Обвиненията са представяни възможно най-автентично, единствено с малки редакции и несъществени съкращения, даващи възможност за по-лесното им разбиране от неспециалист. Авторът благодари на гражданския и съдебен активист Николай Неделчев за предоставената от него информация, послужила при изготвяне на изследването.

Казусите са групирани в следните категории:

- засягащи лица от законодателната власт и правителството – от 1 до 20
- засягащи представители на съдебната власт – от 21 до 23
- засягащи други лица от изпълнителната и местната власт – от 24 до 40
- казуси от 2020 г. – от 41 до 45
- казуси от 2021 г. – от 46 до 49

казус 1

ХРИСТО БИСЕРОВ

обвинение А

заместник-председател на Народното събрание,
2009 – 2013

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 2

ХРИСТО БИСЕРОВ

обвинение Б

заместник-председател на Народното събрание,
2009 – 2013

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 3

СИМЕОН ДЯНКОВ

вицепремиер и министър на финансите, 2009 - 2013,
по същото дело и 4., подсъдимите са още четири лица

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2021 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021

казус 4

ТРАЙЧО ТРАЙКОВ

министър на икономиката, енергетиката и туризма, 2009 - 2012,
по същото дело и З., подсъдими са още четири лица

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2021 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов,
Н. Киселова, „Антикорупционни институции:
проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021

казус 5

ЦВЕТАН ЦВЕТАНОВ

обвинение А
вицепремиер и министър на вътрешните работи,
2009 - 2013

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов,
А. Славов, „Антикорупционни институции: актив-
ност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 6

ЦВЕТАН ЦВЕТАНОВ

обвинение Б

вицепремиер и министър на вътрешните работи,
2009 - 2013

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 7

МИРОСЛАВ НАЙДЕНОВ

министър на земеделието и храните, 2009 - 2013

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 8

ДЕЛЯН ДОБРЕВ

министър на икономиката, енергетиката и туризма, 2012 - 2013

какво

кога

Обвинен за умишлена безтопанственост:

като министър на икономиката, енергетиката и туризма не е организиран и контролирал изпълнението на държавната политика в областта на енергетиката съобразно решенията на Министерския съвет и на Народното събрание. Въпреки вменените му права и задължения, не предприел каквито и да е действия за изпълнението на предложеното и гласувано лично и от него Решение на МС № 250/28.03.2012 г. за прекратяване изграждането на ядрена централа на площадка „Белене“. В резултат на това продължили плащанията към дружеството архитект – инженер на централата. От това била нанесена щета в особено големи размери на Националната електрическа компания ЕАД в размер на 4 561 697,27 евро. Деянието представлява особено тежък случай – престъпление по чл. 219, ал. 4, вр. ал. 3, вр. ал. 2 от НК.

Обвинение от СГП ноември 2016 г. – прекратяване от СП (пр. преписка 2293/20 г.) април 2022 г.

заклучение

защо

Производството е тихомълком прекратено от прокуратурата по неизвестни причини.

От прокуратурата не е предоставено копие от акта за привличане на Добрев в качеството на обвиняем, нито информация за хода на разследването или за неговото прекратяване.

Срещу него не е внесен обвинителен акт за разлика от другите високопоставени длъжностни лица, разследвани за злоупотреби около проекта „АЕЦ Белене“ (вж. 9., 10., 31. и 32.). Причините за отделянето му от другите обвиняеми остават неизвестни.

Неизвестни остават и мотивите за прекратяването на наказателното производство срещу Добрев.

казус 9

РУМЕН ОВЧАРОВ

министър на икономиката и енергетиката,
2005 - 2007, по същото дело 10., 31. и 32.

какво

кога

Обвинен за умишлена безстопанственост:

В края на ноември 2006 г. като министър и принципал на НЕК ЕАД не изпълнил задълженията си по Закона за енергетиката, Устройствения правилник на Министерството на икономиката и енергетиката и Правилника за реда за упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала. По-конкретно Овчаров не упражнил достатъчен контрол върху работата на изпълнителните директори на НЕК Любомир Велков и Мардик Папазян при сключването в нарушение на ЗОП на споразумение от 29.11.2006 г. с руската компания „Атомстройекспорт“ АД за изграждането на АЕЦ „Белене“. По силата на това споразумение дружеството било ангажирано да направи идеен проект със степен на завършеност, техническо задание за блоковете на електроцентралата преди да е избран инвеститор по проекта АЕЦ „Белене“ и преди да е сключен основен договор за финансиране. От това настъпила щета в особено големи размери 193 189 000 евро – възнаграждението за извършване на дейностите от руската компания. Деянието не разкрива признаците на по-тежко престъпление и представлява особено тежък случай – престъпление по чл. 219, ал. 4, във вр. с ал. 3 и във вр. с ал. 2 от НК.

Обвинение от СГП ноември 2016 г. – внесен ОА в СНС (НОХД 246/2021 г.) от СГП февруари 2021 г. – върнато за процесуални нарушения от СНС на СП юни 2021 г. – прекратяване от СП поради изтекла давност за наказателно преследване декември 2021 г.

заклучение

защо

Исключително закъснялото започване на наказателното преследване цели 10 години след извършване на твърдяното престъпление, а и мудното развитие на наказателното производство след това, логично са довели до изтичане на предвидената в закона давност.

Защитата на Овчаров обжалва основанието за прекратяване – не че е изтекла давността, а че няма престъпление.

Овчаров е привлечен в качеството на обвиняем 10 години след извършване на твърдяното престъпление, което касае поведение при сделка с известни параметри. С други думи, не се е налагала никаква дейност по разкриване на комплицирана престъпна схема, което би оправдало огромното забавяне във времето. Обвинителният акт срещу него е внесен повече от 14 години след извършване на твърдяното престъпление и едва девет месеца преди изтичане на срока на абсолютната давност за наказателно преследване.

Съдът е прекратил съдебното производство и го е върнал на прокуратурата за отстраняване на съществени процесуални нарушения, изразили се в липса на конкретика за твърдяната в обвинителния акт престъпна дейност.

Тъй като обаче абсолютната давност за наказателно преследване е изтекла в края на ноември 2021 г., СП е прекратила наказателното производство срещу Овчаров.

казус 10

ПЕТЪР ДИМИТРОВ

министър на икономиката и енергетиката, 2007 - 2009, по същото дело 9., 31. и 32.

какво

кога

Обвинение от СГП октомври 2016 г. – внесен ОА в СНС (НОХД 246/2021 г.) от СГП февруари 2021 г.- върнато за процесуални нарушения от СНС на СП юни 2021 г., като оттогава делото се намира на досъдебна фаза или междувременно е прекратено неизвестно кога.

казус 10

защо

заключение

Димитров е привлечен в качеството на обвиняем 9 години след извършване на твърдяното престъпление, което касае поведение при сделка с известни параметри. С други думи, не се е налагала никаква дейност по разкриване на комплицирана престъпна схема, което би оправдало огромното забавяне във времето. Обвинителният акт срещу него е внесен повече от 13 години след извършване на твърдяното престъпление. Прави впечатление, че Димитров е обвинен за неупражняване на контрол върху дейността на изпълнителните директори на НЕК Велков и Папазян при сключването на друг договор от 2007 г., а не на този, за който те са предадени на съд от 2006 г. (вж. 26 и 27, към 2006 г. Димитров не е и бил министър). За въпросния рамков договор от 2007 г., визиран в обвинението на Димитров, първоначално Велков и Папазян са имали обвинение на досъдебната фаза, но то е отпаднало от окончателното обвинение пред съда. Неясно остава как неупражняването на контрол върху определено поведение може да е престъпление, а самото допуснато вследствие на неупражнения контрол деяние – не. След връщане на делото от СНС на СП за процесуални нарушения съдбата му е неизвестна. Абсолютната давност за наказателно преследване е 15-годишна и изтича на 13.12.2022 г.

Производството не е приключило.

казус 11

НИКОЛАЙ НЕНЧЕВ

Обвинение А

министър на отбраната, 2014 - 2017

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 12

НИКОЛАЙ НЕНЧЕВ

Обвинение Б

министър на отбраната, 2014 - 2017

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2021 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021

казус 13

ДАНИЕЛ МИТОВ

министър на външните работи, 2014 - 2017) по същото дело и 15.

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 14

ХРИСТО АНГЕЛИЧИН

Обвинение А

заместник-министър на външните работи, 2014 - 2017

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2021 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021

казус 15

ХРИСТО АНГЕЛИЧИН

Обвинение Б

заместник-министър на външните работи, 2014 - 2017

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 16

ПЕТЪР МОСКОВ

министър на здравеопазването, 2014 - 2017, по същото дело и 17., подсъдимите са и три други лица

какво

кога

Обвинен за престъпление по служба, сключване на неизгодна сделка и умишлена безостановеност:

На 09.07.2015 г., като министър на здравеопазването, в съучастие, като извършител, с заместник-министър Адам Персенски - помагач, с цел да набави облага за друго – за Министерството на здравеопазването на Република Турция /да получи чрез дарение 5 000 000 дози ваксини срещу туберкулоза, с които да бъде обезпечен имунизационният календар на Република Турция/, нарушил и неизпълнил свои служебни задължения по Закона за здравето, Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина и Устройствения правилник на Министерството на здравеопазването (МЗ). Москов сторил това, като приел 100 000 дози комбинирана петкомпонентна ваксина за деца, произведени в Република Турция и 100 000 дози ваксина за хепатит Б, произведени в Република Корея, неразрешени за употреба в Република България. От това настъпили значителни вредни последици за МЗ – имуществени в размер на 325 233,87 лева, представляващи заплатен ДДС, митнически услуги и транспортни услуги; и неимуществени – създаване на недоверие в авторитета на МЗ и невъзможност за осъществяване на ефективен контрол от държавата по отношение на упражняваната лекарствена политика, както и недоверие у гражданите относно дейността по ваксиниране на деца. Случаят е особено тежък – престъпление по чл. 282, ал. 3, вр. ал. 2, вр. ал. 1, вр. чл. 20, ал. 2, вр. ал. 1 от НК;

На 27.11.2015 г., като министър на здравеопазването, в съучастие, като помагач, с зам.-министър Адам Персенски - подбудител и помагач, и Л. А. Д., управител на „Бул Био НЦЗПБ“ ЕООД – извършител, умишлено улеснил сключването на неизгодна сделка, като подписал в качеството си на министър и дарен по договора, договор за дарение на ваксини „БЦЖ“ с Л. А. Д. От това произлязла значителна вреда за „Бул Био НЦЗПБ“ ЕООД в размер на 427 788,31 лева /стойността на общо 5 милиона дози ваксина срещу туберкулоза, застраховки и транспортни разходи/ - престъпление по чл. 220, ал. 1, вр. чл. 20, ал. 4, вр. ал. 1 от НК;

В периода от 20.06.2016 г. до 01.07.2016 г., като министър на здравеопазването, въпреки задълженията и правомощията си като принципал на „Бул Био НЦЗПБ“ ЕООД (ЕООД с държавно имущество), не упражнил достатъчен контрол върху работата на лице, на което е възложено управлението на обществено имущество – управителя и и.д. управителя на „Бул Био НЦЗПБ“ ЕООД Л. А. Д. и Р. В. А. Москов не изисквал от тях икономическа, финансова, счетоводна и друга информация, свързана с дейността на дружеството по производство на ваксини, не контролирал дейността на управителя, не извършвал проверки и не упълномощил или назначил за това съответни длъжностни лица. В резултат на това последвала значителна щета за дружеството в размер на общо 110 003,46 лева, представляващи разходи за производството на ваксина „Тетадиф“, произведена от „Бул Био НЦЗПБ“ ЕООД без разрешение от Изпълнителната агенция по лекарствата за производство и съхранение на ваксина „Тетадиф“. Предметът на престъплението е в особено големи размери, а то представлява особено тежък случай – престъпление по чл. 219, ал. 4, вр. ал. 2 от НК.

Обвинение ноември 2016 г. – внесен обвинителен акт от СГП в СНС март 2018 г. – оправдателна присъда на СНС (НОХД 664/2018 г.) октомври 2021 г. (към момента все още не са публикувани мотивите към нея)

казус 16

защо

В обвинителния акт прави впечатление, че първото обвинение на подсъдимия Москов е за нарушаване и неизпълнение на служебни задължения като министър чрез приемане на дози петкомпонентна ваксина за деца и ваксина срещу хепатит В от Република Турция, неразрешени за употреба в Република България. Твърди се обаче, с цел изпълване на състава на престъплението и от субективна страна, че чрез даряването на 5 000 000 дози български ваксини срещу туберкулоза, подсъдимият е целял набавяне на облага за МЗ на Република Турция. В обстоятелствената част на обвинителния акт е отбелязано, че стойността на турските ваксини, дадени на България, е 1 725 040 лева, а от диспозитива на обвинението се разбира, че стойността на българските ваксини, дадени на Турция, е 427 788 лева, т.е. турската страна е направила дарение на много по-голяма стойност, отколкото е получила. Имуществената вреда пък частично се изразява в заплатен от министерство ДДС в държавния бюджет. Иновативен подход е използван при обвинението за второто цитирано престъпление – там подсъдимият Москов е обвинен за помагачество на извършителя при престъплението сключване на неизгодна сделка (в случая дарение). Помагачеството се е изразило в подписване на договора за дарение от страна на МЗ (надаряваното юридическо лице). По същество се застъпва тезата, че държавно ЕООД е ощетено чрез даряването на собствено имущество на министерство.

След повече от три години съдебно производство пред първата инстанция Москов и всички останали подсъдими по делото са оправдани, но мотивите на съда за оправдателната присъда към момента все още не са публикувани.

заключение

Производството не е приключило.

казус 17

АДАМ ПЕРСЕНСКИ

зам.-министър на здравеопазването, 2014 - 2017,
по същото дело и 16., подсъдени са и три други лица

какво

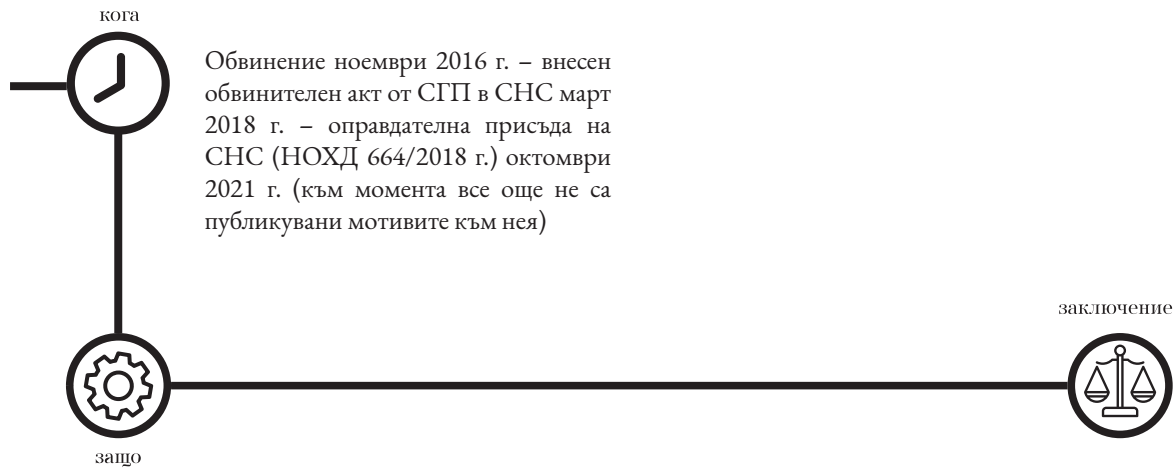
Обвинен за престъпление по служба и сключване на неизгодна сделка

На 09.07.2015 г., като зам.-министър на здравеопазването, в съучастие, като помагач, с Петър Москов - извършител, с цел да набави облага за друго – за Министерството на здравеопазването на Република Турция /да получи чрез дарение 5 000 000 дози ваксини срещу туберкулоза, с които да бъде обезпечен имунизационният календар на Република Турция/, умишлено улеснил Москов да наруши и не изпълни свои служебни задължения по Закона за здравето, Закона за лекарствени продукти в хуманната медицина и Устройствения правилник на МЗ. Персенски сторил това, като осъществявал срещи с представители на Република Турция, участвал в работни групи, депозирал доклади и пр., с което улеснил Москов да приеме 100 000 дози комбинирана петкомпонентна ваксина за деца, произведени в Република Турция и 100 000 дози ваксина за хепатит Б, произведени в Република Корея, неразрешени за употреба в Република България. От това настъпили значителни вредни последици за МЗ – имуществени в размер на 325 233,87 лева, представляващи заплатен ДДС, митнически услуги и транспортни услуги; и неимуществени – създаване на недоверие в авторитета на МЗ и невъзможност за осъществяване на ефективен контрол от държавата по отношение на упражняваната лекарствена политика, както и недоверие у гражданите относно дейността по ваксиниране на деца. Случаят е особено тежък – престъпление по чл. 282, ал. 3, вр. ал. 2, вр. ал. 1, вр. чл. 20, ал. 4, вр. ал. 1 от НК;

На 27.11.2015 г., като заместник-министър на здравеопазването, в съучастие, като подбудител и помагач, с Петър Москов - помагач, и Л.А.Д., управител на „Бул Био НЦЗПБ“ ЕООД – извършител, умишлено склонил и улеснил Л.А.Д. да сключи неизгодна сделка – дарение на ваксини. Персенски сторил това, като устно разпоредил на директора на дирекция „Нормативно регулиране и обществени поръчки в здравеопазването“ да бъде изготвен договорът за дарение на ваксини, който подписал,

след като същият бил подписан със съгласувателни подписи от други длъжностни лица в министерството. След това разпоредил на секретарката си да извика управителя на „Бул Био НЦЗПБ“ ЕООД Л.А.Д. и да му предостави вече подписания от него и другите длъжностни лица договор, като ѝ казал да му предаде: „Заместник-министър Персенски остави този договор за Вас и каза да го подпишете. Всичко било наред и нямало да има проблеми.“ От сключването на тази сделка произлязла значителна вреда за „Бул Био НЦЗПБ“ ЕООД в размер на 427 788,31 лв. /стойността на общо 5 милиона дози ваксина срещу туберкулоза, застраховки и транспортни разходи/ - престъпление по чл. 220, ал. 1, вр. чл. 20, ал. 3 и ал. 4, вр. ал. 1 от НК.

казус 17

Изцяло е относимо отбелязаното в 16 за целената облага от първото престъпление и причинената щета от второто.

След повече от три години съдебно производство пред първата инстанция Персенски и всички останали подсъдими по делото са оправдани, но мотивите на съда за оправдателната присъда към момента все още не са публикувани.

Производството не е приключило.

казус 18

РУМЕН ОВЧАРОВ

министър на икономиката и енергетиката, 2005 - 2007,
по същото дело и 19., подсъдим е още едно лице

какво

кога

Обвинен (окончателно) за умишлена безостановителност:

Обвинението е повдигнато за времето от 25.05.2006 г. до 18.07.2007 г., когато Овчаров като министър на икономиката и енергетиката упражнява правата на държавата като едноличен собственик на капитала на „Мини Бобов дол“ ЕАД, въпреки задълженията си, регламентирани в Устройствения правилник на МИЕ и в Правилника за реда за упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала, при условията на продължавано престъпление с три отделни деяния, Овчаров умишлено не упражнил достатъчен контрол върху работата на П.С.Е. – член на Съвета на директорите и изпълнителен директор на „Мини Бобов дол“ ЕАД, и Анна Янева – заместник-министър на МИЕ, във връзка с преговорите, сключването и изпълнението на договор от 09.06.2006 г. за отдаване под наем на активи на „Мини Бобов дол“ ЕАД на „Ораново“ ЕООД. От това бездействие на Овчаров последвали значителни щети за предприятието „Мини Бобов дол“ ЕАД в размер на 24 455 475,80 лева – особено големи размери. Деянието не съдържа признаците на по-тежко престъпление и представлява особено тежък случай тъй като са създадени условия да бъдат прехвърлени и са прехвърлени на О. ЕООД, в нарушение на Закона за подземните богатства и Закона за концесиите, изключителните права на добив, транспортиране и продажба на въглища, предоставени с решение на МС на „Мини Бобов дол“ ЕАД, и е последвало откриване на производство по несъстоятелност на „Мини Бобов дол“ ЕАД - престъпление по чл. 219, ал. 4, вр. ал. 3, вр. ал. 2, вр. чл. 26, ал. 1 от НК.

Обвинение октомври 2017 г. – внесен обвинителен акт от СГП в СНС март 2018 г. – върнато за отстраняване на процесуални нарушения април 2018 г. – внесен обвинителен акт от СП в СНС април 2019 г. – осъдителна присъда СНС (НОХД 1635/2019 г.) юли 2020 г. (условно наказание лишаване от свобода за срок от 2 години с 3 години изп. срок и наказание лишаване от права) – осъдителна присъда АСНС (ВНОХД 515/2020 г.) юни 2021 г. (условно наказание лишаване от свобода за срок от 2 години с 4 години изп. срок и наказание лишаване от права) – към момента делото е висящо пред ВКС (КД 100/2022 г.)

казус 18

защо

заключение

За първи път обвинителен акт срещу обвиняемия Овчаров е внесен почти 11 години след извършване на деянията. Естеството на твърдяното престъпление, свързано с допуснати нарушения при отдаването под наем на активи на „Мини Бобов дол“ ЕАД на „Ораново“ ЕООД, обаче съвсем не предполага късното му разкриване от органите на досъдебното производство. След връщането на делото от СНС на СП за отстраняване на съществени процесуални нарушения на досъдебното производство, размерът на твърдяната щета е увеличен от 9 млн. на 24 млн. лева. За повторното внасяне на делото в съда на наблюдаващите прокурори е била необходима 1 година. Въпросната инкриминирана щета е формирана от сбора на твърдения размер на щетите от отделните три деяния, включени в състава на продължаваното престъпление: 977 063,10 лева - представляващи разликата между стойността на реализираните от „Ораново“ ЕООД възлища за инкриминирания период и стойността на добитите възлища по цени, договорени в анекс на договора за наем; 19 293 323,82 лева – стойността е формирана като сбор между неплатения дължим наем съгласно анекс на договора за наем, ведно с неплатените режийни разходи за периода 10.06.2006 г. – 07.06.2007 г.; 4 185 088,78 лв. - стойността е формирана като сбор между неплатения дължим наем съгласно анекс на договора за наем, ведно с неплатените режийни разходи за периода 08.06.2007 г. – 03.09.2008 г. Престъплението безстопанственост изисква настъпването на повреда, унищожение или разпиляване на налично имущество или други значителни щети от подобен характер, които винаги са се разбирали в теорията и практиката само като претърпени загуби (вж. 3.).

Според СНС извършеното от Овчаров действително е осъществило от обективна и субективна страна състава на визираното престъпление, но размерът на щетата е 16 566 344,68 лв., а не приетият от обвинението. Според първоинстанционния съд тъй като на зам.-министър Янева не е установено от събраните доказателства да е било възлагано управлението, разпореждането и отчитането на обществено имущество, подсъдимият от обективна страна не е имал задължение да осъществява върху нея контрол във връзка с такова имущество.

АСНС е намалил допълнително размерът на щетата, като е приел такава от 2 659 040,60 лв., представляващи стойността на незаплатени режийни разноски - взривни работи, хранителни продукти, ел. енергия, доставени азот и кислород, материали, тел. разговори. Според въззивния съд относно наемната цена деянието е несъставомерно, тъй като трайно положение в съдебната практика е, че в размера на вредите като елемент на състава на безстопанствеността по чл. 219 НК се включват само действителните загуби, а не и пропуснатите ползи. АСНС е оправдал Овчаров и за това деянието да е извършено при условията на продължавано престъпление, както и за част от твърдения период на извършване.

Абсолютната давност за наказателно преследване е 15-годишна и изтича през юли 2022 г.

Производството не е приключило.

казус 19

АННА ЯНЕВА

заместник-министър на икономиката и енергетиката, 2005
- 2007, по същото дело и 18., подсъдим е още едно лице

какво

кога

Обвинена (окончателно) за умишлена безтопанственост:

За времето от 10.06.2006 г. до 18.03.2009 г. Анна Янева е заместник-министър на икономиката и енергетиката, като отговаря за организацията, ръководството и контрола на дейността на дирекция „Корпоративно управление и реструктуриране“ към МИЕ. Като ресорен заместник, на нея със заповеди било възложено управлението, разпореждането и отчитането на обществено имущество. Въпреки задълженията си, регламентирани в Устройствения правилник на МИЕ и две заповеди на министъра на икономиката и енергетиката, при условията на продължавано престъпление с три отделни деяния, Янева умишлено не упражнила достатъчен контрол върху работата на П. С. Е. – член на СД и ИД на „Мини Бобов дол“ ЕАД, в което едноличен собственик на капитала е държавата, във връзка с изпълнението на договор от 09.06.2006 г. за отдаване под наем на активи на „Мини Бобов дол“ ЕАД на „Ораново“ ЕООД. От това ѝ бездействие последвали значителни щети за предприятието „Мини Бобов дол“ ЕАД в размер на 28 174 082,08 лева – особено големи размери. Деянието не съдържа признаците на по-тежко престъпление и представлява особено тежък случай – създадени са условия да бъдат прехвърлени и са прехвърлени на О. ЕООД, в нарушение на Закона за подземните богатства и Закона за концесиите, изключителните права на добив, транспортиране и продажба на въглища, предоставени с решение на МС на „Мини Бобов дол“ ЕАД, и е последвало откриване на производство по несъстоятелност на „Мини Бобов дол“ ЕАД - престъпление по чл. 219, ал. 4, вр. ал. 3, вр. ал. 2, вр. чл. 26, ал. 1 от НК.

заклучение

Производството не е приключило.

Обвинителен акт срещу обвиняемата Янева е внесен почти 10 години след извършване на деянията. Същевременно естеството на твърдяното престъпление, свързано с допуснати нарушения при отдаването под наем на активи на „Мини Бобов дол“ ЕАД на „Ораново“ ЕООД, съвсем не предполага късното му разкриване от органите на досъдебното производство. Инкриминираната щета от 28 млн. лева е формирана по сходен начин с описания в 14. Относимо е и казаното там за престъпния резултат на престъплението безтопанственост.

Според СНС по отношение на Янева не е установено от събраните доказателства да е било възлагано управлението, разпореждането и отчитането на обществено имущество, поради което и от нея не може да има извършено каквото и да е престъпление във връзка с ощетяването на такова имущество; както и не е имала задължения да упражнява контрол върху работата на П. С. Е. – член на СД и ИД на „Мини Бобов дол“ ЕАД, в битието му на изп. директор.

АСНС се е съгласил с извода на долната инстанция, че длъжността, заемана от подсъдимата Янева, не е включвала установено задължение да контролира дейността на П. С. Е., поради което деянието ѝ и според контролиращата инстанция се явява несъставомерно.

защо

Обвинение декември 2018 г. – внесен обвинителен акт от СП в СНС април 2019 г. – оправдателна присъда СНС (НОХД 1635/2019 г.) юли 2020 г. – оправдателна присъда АСНС (ВНОХД 515/2020 г.) юни 2021 г. – към момента делото е висящо пред ВКС (КД 100/2022 г.) по протест от прокуратурата.

казус 20

ВЛАДИСЛАВ ГОРАНОВ

министър на финансите, 2014 - 2017

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2021 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021

казус 21

ВЕСЕЛИН ПЕНГЕЗОВ

председател на Военно-апелативния съд, 2004 - 2009,
по същото дело и 22, обвиняеми са и други лица

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2021 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021

казус 22

ПЕТКО ПЕТКОВ

председател на Военно-апелативния съд, 2009-2014
по същото дело и 21., обвиняеми са и други лица

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2021 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021

казус 23

ВЛАДИМИРА ЯНЕВА

председател на Софийски градски съд, 2011 - 2015 –
по същото дело и 35

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 24

РОСЕН ЖЕЛЯЗКОВ

главен секретар на МС, 2009 - 2013

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 25

АНГЕЛ СЕМЕРДЖИЕВ

председател на ДКЕВР - 2009 - 2013,
по същото дело и 26

какво

кога

Обвинен за престъпление по служба:

На 20.01.2011 г. „Овергаз Инк“ АД е подало жалба до ДКЕВР срещу „Булгартрансгаз“ ЕАД, за непредоставяне на достъп до газопреносната система и до ППХ „Чирен“. В задълженията на регулатора е разглеждано на жалби и произнасяне по тях в двумесечен срок. В периода 01.02.2011 г. - 30.03.2011 г. Ангел Семерджиев не изпълнил служебните си задължения и не предприел действия във връзка с постъпилата жалба, макар да е бил длъжен да внесе преписката за разглеждане в закрито заседание на Комисията. Той не сторил това и нарушил служебните си задължения, като не осъществил контрол по спазване на условията и реда за предоставяне на достъп до газопреносната мрежа от страна на „Булгартрансгаз“ ЕАД, въпреки утвърдените Правила за предоставяне на достъп до газопреносната и/или газоразпределителните мрежи, приети с решение на ДКЕВР от 14.05.2007 г. Това Семерджиев извършил с цел да причини на „Овергаз Инк“ АД вреда - възпрепятстване на дружеството относно директно навлизане на пазара на природен газ и възпрепятстване доставката на природен газ на по-конкурентни цени от тези, на които купувало природен газ от Р. България, както и с цел да набави облага за „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД - запазване на монополното му положение в България. От това могли да настъпят немаловажни вредни последици, изразяващи се във финансови щети и дестабилизиране на функциите на „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД, „Булгартрансгаз“ ЕАД и „Б.“ ЕАД, застрашаване на финансово-икономическата сигурност на енергийната система, рискове за доставките на природен газ и дестабилизиране на газовия пазар в страната чрез запазване на монопола на „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД в краткосрочен план и риск от последващи санкции, както и завеждане на дело, образувано от Европейската комисия срещу „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД и дъщерните му дружества „Б.“ ЕАД и „Булгартрансгаз“ ЕАД, приключило с решение, с което е наложена глоба в размер на 77 068 000 евро /150 731 906.44 лв./, с висок вероятен риск от изпълнение – престъпление по чл. 282, ал. 2, вр. ал. 1 от НК.

Разследване април 2017 г. - обвинение от СГП юни 2017 г. – внесен обвинителен акт в СНС от СГП август 2020 г. – оправдателна присъда СНС (НОХД 2082/2020 г.) март 2021 г., влязла в сила април 2021 г.

казус 25

защо

От момента на привличане на лицето в качеството на обвиняем до внасяне на обвинителния акт са изминали повече от три години, като причините за забавянето остават неизвестни. След обявяване на обвиненията през 2017 г. прокуратурата запазва мълчание за процесуалната съдба на делото, не е информирала обществеността нито за внасянето на обвинителния акт, нито за постановената оправдателна присъда на първата инстанция и липсата на протест.

СНС е приел, че деянието на първо място е несъставомерно от обективна страна, тъй като според установеното по делото от фактическа страна, във връзка с постъпилата жалба, подсъдимият не е имал вменени конкретни правни задължения, компетентността и възможността да ги изпълни, и въпреки това да е бездействал.

Съдът е посочил още, че досежно субективната страна на деянието обвинителната теза страда от съществено вътрешно противоречие, тъй като, от една страна, се твърди, че подсъдимият Семерджиев съзнателно е пропуснал да извърши нещо с цел да обогати БЕХ групата, а от друга, е съзнавал, че от това ще настъпят финансови щети и дестабилизиране функциите на групата. СНС е идентифицирал неяснотата как ако е било установено, че подсъдимият е действал с цел да гарантира монополно положение на холдинга, това би довело до неговата дестабилизация и понасяне на финансови щети.

На следващо място, според СНС в хода на производството не са били събрани както никакви доказателства за потенциална обвързаност на подсъдимия с дружествата от БЕХ групата, което да обоснове лобистки действия в тяхна полза, така и доказателства в подкрепа на търсена вреда за дружеството „Овергаз Инк“ АД.

заключение

Постановената оправдателна присъда е поради несъставомерност на извършеното, като от липсата на протест следва да се направи изводът, че със становището на първоинстанционния съд се е съгласило и държавното обвинение.

казус 26

СВЕТЛА ТОДОРОВА

председател на ДКЕВР - 2014 - 2015,
по същото дело и 25

какво

кога

Обвинена за престъпление по служба:

В периода 19.12.2014 г. до 01.04.2015 г. не изпълнила служебните си задължения, като не свикала заседание на ДКЕВР и не предприела действия по откриване производство за изменение на цените за разпределение на природен газ и цените за снабдяване с природен газ от крайни снабдители. Тя също така инициирала отмяната на Решение от 01.04.2014 г. на ДКЕВР, с което са изменени и намалени утвърдените с Решение от 26.10.2009 г. на ДКЕВР цени за пренос на природен газ през газоразпределителната мрежа и цени, по които да се продава газ на клиенти, присъединени към газоразпределителната мрежа. Тодорова направила това с цел да набави облага за търговски дружества, от което са могли да настъпят немаловажни вредни последици за крайните потребители на природен газ, изразяващи се в заплащане на по-високи цени от реалните – престъпление по чл. 282, ал. 2, вр. ал. 1 от НК.

Разследване април 2017 г. - обвинение от СГП юни 2017 г. – прекратено от СГП ноември 2021 г. (пр. преписка 721/2020 г.) – отменено от САП февруари 2022 г. - наказателното производство продължава и към момента да се намира на досъдебна фаза.

заклучение

Производството не е приключило.

защо

От СГП е предоставена горесцитираната информация за прекратяването на наказателното производство и последваща му отмяна, но не и копия на прокурорските актове по него.

Срещу Тодорова не е внесен обвинителен акт за разлика от другия разследван по същото досъдебно производство председател на ДКЕВР (вж. 25.), но причините за отделянето ѝ от него не могат да бъдат анализирани, предвид липсата на информация за мотивите на произнасянията на прокурорите по казуса.

казус 27

СТАНИМИР ФЛОРОВ

директор на ГДБОП, 2009 - 2013

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 28 и 29

КИРЧО КИРОВ

директор на Национална разузнавателна служба, 2003 - 2012

какво

кога

Обвинен за различни случаи на длъжностно присвояване:

28/ В качеството си на длъжностно лице - директор на Национална разузнавателна служба (НРС), за времето от 01.01.2007 г. до 31.12.2011 г., при условията на продължавано престъпление, присвоил чужди пари собственост на НРС, поверени му да ги управлява. Чрез посредствения извършител - служителя Й. З. Г., получил от касата на НРС суми в левове, евро, щатски долари и английски лири на обща стойност 4 720 196, 53 лева. За улесняване на присвояването извършил и друго престъпление, за което по закон не се предвижда по-тежко наказание - по чл. 311, ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 от НК. За времето от 01.01.2007 г. до 31.12.2011 г., в гр. София, в качеството си на длъжностно лице - директор на НРС, чрез посредствения извършител - служителя Й. З. Г., в кръга на службата си съставил официални документи – 252 броя авансови разписки и 889 броя авансови отчети, в които удостоверил неверни обстоятелства (че посочените в тях суми са необходими за оперативни разходи и са изразходвани по предвидения за това ред), с цел да бъдат използвани пред ФСО на НРС. Присвояването е в особено големи размери, представляващо особено тежък случай - престъпление по чл. 203, ал. 1, вр. чл. 202, ал. 1, т. 1, вр. чл. 201, вр. чл. 26, ал. 1 от НК.

29/ В качеството си на длъжностно лице - директор на НРС, за времето от 2007 г. до 2011 г., при условията на продължавано престъпление и предварителен стговор със своя подчинен Д. И. Л., е присвоил от бюджета на НРС евро и щатски долари в особено големи размери, равняващи се на 5 100 000 лв. За улесняване на присвояването е извършено и друго престъпление, за което по закон не се предвижда по-тежко наказание – документни престъпления – престъпление по чл. 203, ал. 1, вр. чл. 202, ал. 1, т. 2, вр. чл. 202, ал. 1, т. 1, вр. чл. 201, вр. чл. 26, ал. 1 от НК.

28/ внесен обвинителен акт във Военен съд София юли 2013 г. – осъдителна присъда от СВС август 2015 г. (10 години лишаване от свобода, конфискация на част от имуществото, 15 години лишаване от права) – изменена от Военноапелативен съд май 2016 г. (преквалифицира длъжностното присвояване в по-лек състав без улесняващото документно престъпление, оправдава да е извършено при посредствено извършителство чрез друго лице, намалява наказанието лишаване от права на 13 години) - отменена от ВКС и делото е върнато на ВоАС ноември 2016 г. (поради процесуално нарушение, допуснато на тази инстанция) – първоинстанционната присъда е изменена от ВоАС юли 2018 г. (преквалифицира длъжностното присвояване в по-лек състав без улесняващото документно престъпление, оправдава да е извършено при посредствено извършителство чрез друго лице, намалява наказанието лишаването от права на 13 години) – делото е висящо пред ВКС (КД 1045/2018 г.) по жалби и протест.

29/ (делото е секретно) обвинение юни 2016 г. - обвинителен акт внесен в СВС началото на 2017 г. – осъдителна присъда от СВС януари 2018 г. (15 години лишаване от свобода, конфискация на половината имущество) – присъдата е обжалвана пред ВоАС и делото се намира там от май 2018 г. без да е известна повече информация по движението му, вероятно е спряно поради заболяване на подсъдимия.

казус 28 и 29

защо

28/ Подсъдимият е признат за виновен от първата инстанция 2 години след внасяне на обвинителния акт, но впоследствие вече 5 години делото се разглежда между ВоАС и ВКС. И двата състава на ВоАС, произнасяли се досега, са преквалифицирали деянието в по-леко наказуемо престъпление, но не са променили размера на наказанието лишаване от свобода, а са коригирали единствено този на наказанието лишаване от права, който може да надхвърля лишаването от свобода с не повече от три години. ВКС е отменил решението на ВоАС и му е върнал делото, защото е счел, че въззивната инстанция просто е отхвърлила дадените от подсъдимия обяснения по обвинението схематично, без да отнесе същите детайлно към всеки установяващ ги или отхвърлящ ги факт. Подсъдимият е твърдял, че е разходвал средствата в обществен, а не личен интерес, и именно тези му твърдения не са проверени и обсъдени при първото разглеждане на делото от въззивната инстанция според ВКС. По време на второто разглеждане на делото от ВКС същото е спряно поради заболяване на подсъдимия. Присъствието му пред касационната инстанция не е задължително, но има право на това.

През декември 2020 г. процесът е възобновен. През 2021 г. е проведено само едно заседание, като делото отново е отложено.

29/ Обвинението е с предмет присвояване на суми, описани като изплатени на шестима български разузнавачи по света. Разузнавателната им дейност, заради която били превеждани парите, обаче се твърди, че приключила още през 1999 г. Въпреки това на името на шестимата била изтеглена сума, равняваща се на над пет милиона лева.

заключение

28/ Производството не е приключило.

29/ Производството не е приключило.

казус 30

ФИЛИП ЗЛАТАНОВ

председател на Комисията за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, 2011 - 2013

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 31 и 32

ЛЮБОМИР ВЕЛКОВ И МАРДИК ПАПАЗЯН

главни изпълнителни директори на НЕК, 2005 - 2009, по същото дело и 9. и 10.

какво

Обвинени на досъдебното производство за сключване на неизгодна сделка при съизвършителство:

- на 28.11.2007 г., в съизвършителство помежду си като главни изпълнителни директори на „Национална електрическа компания“ ЕАД съзнателно са сключили неизгодна сделка – „Рамков договор за доставка на оборудване от количеството, намиращо се в АЕЦ Белене, България“ на стойност 205 млн. евро с президента на затворено акционерно дружество „Атомстройекспорт“, Руска Федерация. От това произлязла значителна вреда за НЕК ЕАД в размер на 77 172 475 евро, като случаят е особено тежък – престъпление по чл. 220, ал. 2, вр. ал. 1, вр. чл. 20, ал. 2, вр. ал. 1 от НК за всеки от двамата.

Внесен обвинителен акт за умишлена безтопанственост при съизвършителство:

- На 29.11.2006 г., в съизвършителство помежду си като главни изпълнителни директори на „Национална електрическа компания“ ЕАД, без изискуемостта на разрешение на едноличния собственик на капитала, не положили достатъчно грижи за възложената им работа, като сключили споразумение с руската компания „Атомстройекспорт“ АД за изграждането на АЕЦ „Белене“. По силата на това споразумение дружеството било ангажирано да направи идеен проект със степен на завършеност, техническо задание за блоковете на електроцентрала преди да е избран инвеститор по проекта АЕЦ „Белене“ и преди да е сключен основен договор за финансиране. От това настъпила щета в особено големи размери 193 189 000 евро – възнаграждението за извършване на дейностите от руската компания. Деянието не разкрива признаците на по-тежко престъпление и представлява особено тежък случай – престъпление по чл. 219, ал. 4, във вр. с ал. 3 във вр. с ал. 1 вр. чл. 20 ал. 2 от НК за всеки от двамата.

казус 31 и 32

кога

обвинение от СГП октомври 2016 г. – внесен ОА в СНС (НОХД 246/2021 г.) от СГП февруари 2021 г. - върнато за процесуални нарушения от СНС на СП юни 2021 г., като оттогава делото се намира на досъдебна фаза или междувременно е прекратено неизвестно кога.

защо

Двамата са привлечени в качеството на обвиняеми 9 години след извършване на твърдените престъпления, които касаят поведение при сделка с известни параметри. С други думи, не се е налагала никаква дейност по разкриване на комплицирана престъпна схема, което би оправдало огромното забавяне във времето.

Обвинителният акт срещу тях обаче е внесен за друго престъпление, а не за това, за което първоначално са били обвинени на досъдебната фаза. Прави впечатление, че и в единия, и в другия случай все се касае за сключване на сделка, но първо това е квалифицирано по един текст от закона, а впоследствие – по друг. Вероятното обяснение за това е, че наказуемостта на деянието по чл. 219 ал. 4 от НК е с лишаване от свобода до 12 години, за разлика от на това по чл. 220 ал. 2 от НК, което е до 10 години. Това означава и по-дълга давност за наказателно преследване. Така или иначе обаче към момента на извършване на деянието – 2006 г., и наказуемостта на престъплението по чл. 219 ал. 4 от НК е била с максимум до 10 години лишаване от свобода, така че разлика в срока на абсолютната давност в конкретния случай няма независимо от избора на правна квалификация. След връщане на делото от СНС на СП за процесуални нарушения съдбата му е неизвестна. Абсолютната давност за наказателно преследване е 15-годишна и е изтекла на 29.11.2021 г.

заклучение

Няма данни производството да е приключило.

казус 33 и 34

РУМЕН СИМЕОНОВ И
ЦВЕТАН ГУНЕВ

подуправители на БНБ по направление „Банков надзор“ от 2007 до 2013 и от 2013 до 2014, по делото обвиняеми са още 16 лица

какво

кога

Обвинени за отделни престъпления по служба, осъществяващи състави по чл. 282, ал. 3, вр. ал. 2, вр. ал. 1 от НК – нарушаване или неизпълнение от длъжностни лица на отговорно служебно положение на служебни задължения. Въпросните задължения са регламентирани в различни нормативни актове като Закона за БНБ и Закона за кредитните институции досежно банковия надзор върху Корпоративна търговска банка АД, Симеонов и Гунев извършили престъпленията с цел да набавят за друго облага /акционерите на КТБ АД/, като от деянията са настъпили значителни вредни последици за банковата система.

Обвинения юни 2014 г. – внесен обвинителен акт от СП в СНС (НОХД 2209/2017 г.) юли 2017 г. – делото се разглежда на първа инстанция оттогава.

заклучение

защо

Производството не е приключило.

Предметът на изключително обемното наказателно производство срещу множество обвиняеми лица, с голям брой свидетели и експертизи, както и други приобщени документи, е поведението на отговорните според обвинението лица, довело до обявяване в несъстоятелност на КТБ АД, увреждане на много свързани с банката лица и сериозни изпитания пред банковата система като цяло. Според прокуратурата по отношение на КТБ АД длъжностните лица, отговарящи за функционирането на банковия надзор и прилагането на надзорни мерки – подуправителите, ръководещи управление “Банков надзор” в БНБ нарушили или не изпълнили нормативните си задължения както за наблюдението и идентифицирането на лошите банкови практики, така и за прилагането на адекватни надзорни мерки. Според обвинението надзорът над КТБ АД е извършван формално, установяваните правонарушения са прикривани от длъжностните лица, извършващи проверки на място, а длъжностните лица, отговорни за надзорните мерки – обвиняемите подуправители на БНБ, просто не са приложили такива.

Прокуратурата счита, че „основният пропуск на надзора на БНБ е, че не е установил и регулирал чрез надзорни мерки и даване на предписания порочната практика да се отпускат кредити на дотолкова свързани лица, че това е превърнало кредитирането в привидна дейност, съставляваща инструментариум за присвояване на обществените пари за лично владение и разпореждане“.

Предвид както обема, така и фактическата и правна сложност на делото, не може да се направи прогноза за очаквано приключване на процеса в обозримо бъдеще.

казус 35

ТОДОР КОСТАДИНОВ

директор на дирекция „Вътрешна сигурност“ на МВР, 2013 - 2014) –
(заб. по същото дело и 23)

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ за 2020 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, А. Славов, „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, София: АКФ, 2020

казус 36

ПАВЕЛ АЛЕКСАНДРОВ

директор на Фонда за лечение
на деца в чужбина, 2010 - 2015

КАКВО

КОГА

Обвинен заедно с трима други служители на фонда за участие в престъпен сговор за незаконно присвояване и неправомерно разходване на средства от бюджета на фонда. Средствата били използвани за командироване в чужбина на лекари от различни болници - за участие в международни семинари или като придружители на болни деца; за сключване на договори с фирма за съдействие при лечението на деца в чужбина без провеждане на обществени поръчки. На тяхно основание от бюджета на фонда през 2014 г. били изплатени 223 252 лева, а през 2015 г. – 230 096 лева. Договорите продължили и след указание на МЗ да бъдат спрени, тъй като не са съобразени със ЗОП. Сключени били и договори за финансиране на двегодишно обучение по английски и немски език на служители на фонда, при положение че в длъжностната им характеристика било записано изискването за владеене на съответния чужд език, за прехвърляне на задължения на фонда към НЗОК и за длъжностни престъпления. Повечето информация за обвиненията не е налична.

Обвинение април 2016 г. – внесен обвинителен акт от СП в СНС август 2017 г. – върнато на СП за отстраняване на съществени процесуални нарушения август 2017 г. – внесен обвинителен акт от СП в СНС март 2018 г. – върнато на СП за отстраняване на съществени процесуални нарушения април 2018 г. – внесен обвинителен акт от СП в СНС март 2021 г. – върнато на СП за отстраняване на съществени процесуални нарушения април 2021 г. – внесен обвинителен акт от СП в СНС 2021 г. - върнато на СП за отстраняване на съществени процесуални нарушения март 2022 г.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

ЗАЩО

Няма данни производството да е приключило.

От прокуратурата не е предоставено копие от акта за привличане на Александров в качеството на обвиняем, нито информация за хода на разследването. След като на четири пъти делото е връщано на досъдебна фаза за отстраняване на неясноти и противоречия в обвинителния акт, няма никаква публично известна информация за последващата съдба на наказателното производство.

казус 37

ЛАЗАР ЛАЗАРОВ

председател на УС на АПИ, 2014 - 2015), по делото обвиняеми са и две други длъжностни лица от агенцията

КАКВО

Обвинена за умишлена безстопанственост:

в периода от 07.08.2014 г. - 17.02.2015 г. в качеството си на председател на Управителния съвет на АПИ, умишлено не положил достатъчно грижи за възложената му работа по изграждане на магистрала „Марица“. От това последвали щети за Министерство на транспорта и информационните технологии в особено големи размери - 30 813 647 лева, като случаят е особено тежък - престъпление по чл. 219, ал. 4, вр. ал. 3, вр. ал. 1 от НК.

КОГА

Разследване септември 2016 г. - обвинение юни 2017 г. – внесен обвинителен акт от СГП в СНС април 2018 г. – препратено на СГС по подсъдност - върнато на СГП за отстраняване на съществени процесуални нарушения ноември 2018 г. – внесен обвинителен акт от СГП в СГС юни 2019 г. – върнато на СГП за отстраняване на съществени процесуални нарушения януари 2020 г. – внесен обвинителен акт от СГП в СГС април 2020 г. – делото е висящо пред СГС (НОХД 1328/2020 г.) оттогава

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Производството не е приключило.

ЗАЩО

Твърдяното престъпление е свързано с финансирането на допълнителни строително-монтажни работи (СМР) на участък от автомагистрала „Марица“. Най-общо в обвинителния акт се излагат твърдения, че подсъдимият не е разпоредил проверка на документация от фирма-изпълнител на СМР на сочените от нея допълнителни СМР, изискващи съответно допълнително спрямо първоначално договореното финансиране. Така той не е констатирал липсата на необходимост от въпросните допълнителни СМР, респективно изплащането на паричните средства за тях, което представлява щета за държавата. Делото е връщано на СГП за отстраняване на несъответствия и неясноти в обвинителния акт, като към момента се гледа по същество пред първата инстанция – четири години след първото внасяне на обвинителен акт.

казус 38

ДЕСИСЛАВА ИВАНЧЕВА

кмет на район „Младост“ – СО, 2016 - 2018,
по същото дело обвиняеми са и други лица

какво

кога

Обвинена за получаване на подкуп:

В периода от 16 март до 17 април 2018 г. с три деяния, обединени в едно продължавано престъпление, като извършител, в съучастие с две други лица като помагачи, и като лице, заемащо отговорно служебно положение, а именно кмет на район Младост, Столична община, е поискала дар, който не ѝ се следва, а именно парична сума от 500 000 евро, с левова равностойност 977 915 лева платими на части, като приела и дар, който не ѝ се следва - сумата от 70 000 евро, с левова равностойност 136 908,10 лева, като първа част от поискания дар. Дарът е бил поискан, респективно даден от А. В., управител на „Ваклин груп“ ООД и „Ваклин Груп – Камбаните“ ЕООД. Подсъдимата поискала този дар, за да извърши действие по служба, а именно да изпълни задълженията си, произтичащи от административните процедури за разрешение на строителство в района: да съобщи заповед на главния архитект на Столична община, след което да върне преписката на главния архитект, като и да изпълни последващите си задължения - съобщаване на издаденото разрешение за строеж, откриване на строителна площадка, определяне на строителна линия и ниво, разрешаване ползването на строеж. Подкупът е в особено големи размери, представляващ особено тежък случай и е извършен чрез изнудване, посредством злоупотреба със служебно положение, изразяващо се в поставяне на условие на св. В., че ако не предаде поискания дар, подсъдимата няма да позволи законосъобразно движение по преписките - престъпление по чл. 302а, вр. чл. 302, т. 1 и т. 2, вр. чл. 301, ал. 1, пр. първо и второ, вр. чл. 26, ал. 1 от НК, вр. чл. 20, ал. 2, вр. ал. 1 от НК.

Обвинение април 2018 г. – внесен обвинителен акт от СП август 2018 г. – осъдителна присъда от СНС (НОХД 2617/2018 г.) април 2019 г. (20 години лишаване от свобода, кумулативно наказания глоба в размер на 10 000 лева, лишаване от права за срок от 20 години и конфискация на част от имуществото) – осъдителна присъда АСНС (ВНОХД 314/2019 г.) юли 2020 г. (8 години лишаване от свобода, кумулативно наказания глоба в размер на 15 000 лв. и лишаване от права за срок от 10 години) – към момента делото продължава да е висящо пред ВКС (КД 340/2021 г.)

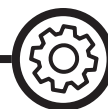
заклучение

Производството не е приключило.

Подсъдимата е призната за виновна от първата инстанция единствено за поискване на дар (сума пари), но не и за фактическото му получаване. От правна страна, също така, първоинстанционният съд е приел, че не се касае за продължавано престъпление. Това обаче не са въпроси, които са се отразили на правната квалификация. Подсъдимата е осъдена на първа инстанция по повдигнатото ѝ обвинение за подкуп в особено големи размери, който представлява особено тежък случай и е извършен чрез изнудване посредством злоупотреба със служебно положение, което се явява и най-тежкият възможен пасивен подкуп. И досъдебното, и първоинстанционното съдебно производство са се развили без каквото и да е забавяне, в много кратки за естеството на делото срокове. Второинстанционното производство също е протекло в разумен срок. АСНС обаче е преквалифицирал деянието в по-леко наказуемия подкуп в големи, а не особено големи, размери, оправдавайки подсъдимата за разликата на поискания подкуп над сумата от 250 000 евро до 500 000 евро и е намалил чувствително размера на наказанието лишаване от свобода. Успоредно с това въззивният съд за разлика от първоинстанционния е приел, че подсъдимата е и получила фактически частта от поисканата сума от 70 000 евро, твърдяна от обвинението.

защо

казус 39

ПЕТЪР ХАРАЛАМПИЕВ

председател на Агенцията за българите в чужбина, 2017 - 2018,
по същото дело обвиняеми са още три лица

какво

От началото на юли 2017 г. до 29 октомври 2018 г., в качеството си на длъжностно лице, е ръководил организирана престъпна група. Лично е искал и получавал подкупи за издаване без законово основание на удостоверения за български произход на чужди граждани – в някои случаи експресно (дори в рамките на един работен ден). Според обвинението Харалампиев упражнявал и търговия с влияние – притискал със заплахи за наказания и уволнение заместник-председател на агенцията той да подписва заповедите за издаване удостоверенията и самите удостоверения, както и останалите актове по процедурата за издаването им.

кога

Обвинение октомври 2018 г. – обвинителен акт от СИП в СНС септември 2020 г. – към момента делото е висящо пред СНС (НОХД 2634/2020 г.

заклучение

Производството не е приключило.

защо

Предвид обстоятелството, че се касае за четири обвиняеми лица, за които се твърди, че са осъществявали разнородна престъпна дейност, продължителността на досъдебната фаза от близо две години не може да се приеме за надвишаваща разумния срок.

казус 40

АНТОН ГИНЕВ¹³⁷

Директор на Националната компания „Железопътна инфраструктура“ 2007 - 2009, по делото обвиняеми са и две други лица, едното от които също заемало висши публични длъжности, но твърдяното му престъпно поведение по делото не е свързано с длъжностното му качество

какво

кога

Обвинен за:

В периода 22.10.2007 г. – 06.09.2009 г., като длъжностно лице (генерален директор на НК „ЖИ“), с две деяния при условията на продължавано престъпление - при сключването и изпълнението на три броя договори между НК „ЖИ“ (като възложител) и три дружества (като изпълнители), умишлено не положил достатъчно грижи за ръководенето, управлението и запазването на повереното му имущество. От това са последвали значителни щети за предприятието НК „ЖИ“ в особено големи размери (4 240 356, 46 лева), като случаят е и особено тежък – престъпление по чл. 219, ал. 4, вр. ал. 3, вр. ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 от НК.

Обвинение юни 2016 г. – внесен обвинителен акт от СПП в СГС януари 2017 г. – осъдителна присъда на СГС (НОХД 2362/2017 г.) март 2019 г. (ефективно лишаване от свобода 11 месеца, лишаване от права 3 години) – изменена от АС София (ВНОХД 611/2019 г.) май 2020 г. (наказанието лишаване от свобода е увеличено на 2 години, но изпълнението му е отложено за изпитателен срок от 5 години) – отменена от ВКС (КД 780/2020 г.) и делото е върнато на АС София май 2021 г.

137. В момента на повдигането на обвинението Антон Гинев е зам.-министър на транспорта и информационните технологии и съобщения.

казус 40

защо

Следва да се отбележи голямата отдалеченост на привличането на Гинев в качеството на обвиняем от датата на престъплението – почти 7 години. Съдебното производство пред първата инстанция е проведено за срок от около 2 години, който предвид естеството на делото не би могъл да се приеме като неразумно продължителен.

Първоинстанционният съд е приел в мотивите си, че между подсъдимите И. и Гинев имало познанство, довело до поети от последния ангажименти да съдейства за това, управлявани чрез подставени лица фирми, зад които фактически стоял подс. И., да участват в процедури по проведени обществени поръчки за ремонти на обекти от железопътната инфраструктура, а след успешното им класиране – с тях да бъдат сключвани и договори като изпълнители на възложените дейности. Основно това били дружествата „Т.“ ЕООД и „Р.“ ЕООД, на които следвало да бъдат избрани и възложени „подходящи“ обекти с цел двете фирми да усвоят средствата, които НКЖИ следвало да заплати по сделките, без реално да изпълнят договорните си ангажименти. В случаите, в които това е било възможно, въпросните задължения трябвало да се изпълнят с ресурса на НКЖИ, а от привидното им документално оформяне да е видно, че това е станало с ресурс на самите изпълнители. Според съда подс. Гинев набелязал гара Русе–пътническа и част от железопътната отсечка в междугарието „Моруница – Бяла“ по IV-та главна жп-линия за подходящи обекти. Организираните от подс. Гинев процедури по ЗОП били с предизвестен резултат, защото участващи дружества (независимо от крайния избор на комисията) били под контрола на едно и също лице – подс. И. Впоследствие договорните ангажименти не били изпълнявани, а когато се извършвали ремонти, това ставало именно със средства на самото НКЖИ, но въпреки това последното изплащало суми по договорите. Първоинстанционният съд е оправдал подсъдимия Гинев за част от сумите и действията, инкриминирани в обвинителния акт, като го осъдил за причинена щета на обща стойност 2 015 590,77 лв., вместо инкриминираните 4 240 356,46 лв., но това не е променило правната квалификация на престъплението.

АС София е изменил присъдата единствено в частта с наложеното на Гинев наказание лишаване от свобода, като го е увеличил на две години, но от ефективно го е направил условно с максималния изпитателен срок от пет години.

ВКС е отменил присъдата поради допуснати съществени процесуални нарушения при въззивното разглеждане на делото. Според върховната инстанция апелативният съд не е отговорил в съдебния си акт на основни доводи, подробно аргументирани от защитата и държавното обвинение, поради което и голяма част от възраженията, отправени от защитата във връзка с повърхностната аналитична дейност на въззивния съд, се явяват основателни и присъдата следва да бъде отменена.

заключение

Производството не е приключило.

казус 41

БОЙКО БОРИСОВ

министър-председател, 2017 - 2021

Казусът е анализиран като приключил в Годишния мониторингов доклад на АКФ от 2021 година.

За детайлното му изложение вижте А. Янкулов, Н. Киселова, „Антикорупционни институции: проблемите се задълбочават“, София: АКФ, 2021

казус 42

НЕНО ДИМОВ

министър на околната среда и водите, 2017-2020, по същото дело обвиняем е и кметът на Перник Севделина Ковачева

какво

кога

Обвинен за умишлена безстопанственост:

В периода 01.01.2018 г. – 17.11.2019 г. умишлено издавал разрешителни за ползване на вода от язовир „Студена“ за промишлени цели на металургичното предприятие „Стомана“ и „Топлофикация–Перник“ и то за в пъти по-големи обеми, макар и притокът на язовира да е намалял драстично. Димов правел това, въпреки че е бил предупреден няколко пъти за намаляващите обеми, но не обръщал внимание на тези данни. С това нанесъл щети, изразяващи се в изразходването на милиони литри вода, оценени на над 11 милиона лева, довело до водната криза в Перник и региона.

Разследван и за престъпление по служба, изразило се в нарушаване на служебните си задължения, свързани с концесията на ски зона „Банско“.

Обвинение януари 2020 г. – внесен обвинителен акт от СП в СНС юли 2021 г., делото е висящо пред СНС оттогава.

заклучение

защо

Производството не е приключило.

Продължителността на досъдебната фаза не може да се приеме за надвишаваща разумния срок. Иновативен подход е квалифицирането като безстопанственост на предоставянето на воден ресурс за промишлени цели на предприятия, които са го заплащали, т.е. не е налице икономическо ощетенване на предоставящия имуществото, тъй като той получава насрещна престация срещу това, което дава. Безстопанствеността е престъпление против стопанството, престъпният му резултат се изразява в значителна повреда, унищожение или разпиляване на имуществото или други значителни щети за предприятието или за стопанството. Щетата има икономически характер и в съвременните условия се изразява в обедняването на конкретния собственик на загубения актив.

казус 43

КРАСИМИР ЖИВКОВ

заместник-министър на околната среда и водите, 2017-2020, по същото дело обвиняеми са и други лица

какво

кога

Обвинен за ръководене на организирана престъпна група:

За времето от месец март 2016 г. до 28.05.2020 г. на територията на област София, област Плевен, област Монтана и област Шумен, като длъжностно лице – заместник-министър на МОСВ, ръководил заедно с А.С.Б. организирана престъпна група с участници шест други лица. Групата била създадена с користна цел и с цел да върши съгласувано в страната престъпления по чл. 282 от НК, чл. 311 от НК, чл. 353б от НК, чл. 353в от НК и чл. 353г от НК и в нея участват длъжностни лица – престъпление по чл. 321 ал. 3 т. 1 вр. ал. 1 от НК; Обвинен и за управляване на опасни отпадъци не по установения ред: В периода от 25.04.2016 г. до 29.05.2020 г. на различни установени и неустановени места на територията на Република България, в условията на продължавано престъпление чрез 71 отделни деяния по чл. 353в ал. 1, ал. 2 и ал. 3 от НК, в съучастие като подбудител умишлено склонил В.В.К. и като помагач умишлено улеснил същото лице да управлява опасни отпадъци от общо 2 665 тона и 420 килограма не по установения в Закона за управление на отпадъците ред, с което създал опасност за здравето на хората, за причиняване на немаловажни вреди за околната среда, както и причинил немаловажни вреди на околната среда – престъпление по чл. 353в ал. 3 вр. ал. 1 вр. чл. 26 ал. 1 вр. чл. 20 ал. 3 и ал. 4 вр. ал. 1 от НК.

Обвинение май 2020 г. – внесен обвинителен акт от СП в СНС февруари 2021 г. – върнато на СП от СНС за отстраняване на съществени процесуални нарушения (потвърдено от АСНС) февруари 2022 г.

заклучение

Производството не е приключило.

защо

Досъдебната фаза от момента на приличането в качеството на обвиняем до внасяне на обвинителния акт в съда се е развила в кратки срокове предвид множеството обвиняеми лица и разследваната усложнена престъпна дейност. След връщане на делото на СП за отстраняване на процедурни нарушения не е известно по-нататъшното му развитие.

казус 44

ПЛАМЕН УЗУНОВ

секретар на президента по правни въпроси и антикорупция, 2017 – до момента, по същото дело обвиняемо е и още едно лице

какво

кога

Обвинен за престъпен сговор и престъпление по служба:

За времето от началото на месец януари 2019 г. до края на месец май 2020 г. се сговорил с лицето П.Б. да вършат в страната престъпления по чл. 304б и чл. 282 от НК, наказуеми с лишаване от свобода над три години, с които се цели да се набави имотна облага – престъпление по чл. 321 ал. 6 от НК;

В периода 08.05.2019 г. – 28.08.2019 г., в условията на продължавано престъпление, с 21 деяния, осъществяващи състава на престъплението по чл. 282 ал. 1 от НК, като извършител, в съучастие с П.Б. като подбудител, в качеството си на длъжностно лице нарушил служебните си задължения /да не разгласява информация и сведения, станала му известна при или по повод изпълнение на длъжността/. 21-те отделни деяния са се изразили в изпращане на различни дати през мобилно приложение на П.Б. на информация за политическия живот в Либия и Украйна и за разволя на военните действия в Либия. Целта на деянията била да набави за П.Б. облага, защото предоставяната информация била необходима на П.Б. за вземане на решения, свързани с икономическите му интереси в тези държави. От това настъпили значителни вредни последици – разгласяване на служебна информация, уронване престижа на президентската институция и застрашаване на националната сигурност – престъпление по чл. 282 ал. 2 вр. ал. 1 вр. чл. 20 ал. 2 вр. ал. 1 вр. чл. 26 ал. 1 от НК.

обвинение от СП юли 2020 г. – към момента делото все още се намира на досъдебна фаза.

заклучение

Производството не е приключило.

защо

► В един и същи ден на месец юли 2020 г. двама съветници на президента (вж. 45) са привлечени в качеството на обвиняеми от две различни прокуратури – СП и СВОП, което показва очевидна съгласуваност на процесуалните действия между различни наблюдаващи прокурори от различни структури. Привличанията следват шумни действия по разследване в сградата на президентството, която е отцепена от въоръжени служители от Бюрото по защита към главния прокурор, както и запознаване на обществеността с материали от воденото разследване срещу Узунов. По същото време главният прокурор чака произнасянето на Конституционния съд по питането си за границите на президентския имунитет, като дава да се разбере, че намира основания и президентът да бъде разследван.

След шумното начало на това досъдебно производство обаче, до настоящия момент по него няма оповестено каквото и да е процесуално развитие, нито информация е предоставена от прокуратурата и за нуждите на настоящия анализ.

Обратно, налице е невлязло в сила осъдително решение на СГС по реда на ЗОДОВ за претърпени от обвиняемия вреди от нарушаване на разумния срок за разглеждане на делото му, чиято досъдебна фаза се е забавила неоснователно. Странен е подходът на квалифициране на обвинението срещу Узунов за разгласяване на служебна информация под

общия състав на престъпление по служба по чл. 282 от НК. Защитата на тайната на информацията е уредена в раздел I на Глава 12 на НК – специалните състави на престъпления по чл. 357 – чл. 360 от НК. Чл. 357 регулира разгласяването на държавна тайна, а чл. 360 – на сведения от военно, стопанско или друго естество, които не са държавна тайна, но чието разгласяване е забранено. Т.е. за разгласяване на всякаква друга защитена от закона информация, която не е държавна тайна, има специален състав на престъпление по чл. 360 от НК. Логичното обяснение да се прибегне към състава на престъплението по чл. 282 от НК е, че това по чл. 360 е леко наказуемо – с лишаване от свобода до една година или с проба, което не би могло да обоснове нито престъпния сговор по чл. 321 ал. 6 от НК, нито прилагането на определени способности за разследване като специални разузнавателни средства например.

Съвсем отделен е въпросът за естеството на твърдяната да е разгласявана „информация за политическия живот в Либия и Украйна и за разволя на военните действия в Либия“ и доколко въобще може да бъде защитена, тъй като най-малкото поне от външна страна има вид на информация от бюлетин на телеграфна агенция, а не на ексклузивни сведения, добити по някакъв неконвенционален път. ■

казус 45

ИЛИЯ МИЛУШЕВ

съветник на президента по въпросите на сигурността и отбраната,
2017 – до момента, по същото дело обвиняеми са и други лица

КАКВО

Обвинен за формиране на организирана престъпна група и длъжностно престъпление:

За времето от юни 2019 г. до юли 2019 г. се сговорил със служителите на Държавна агенция „Разузнаване“ М.К. и А.З. да вършат престъпления по чл. 357 от НК – да разгласяват информация, представляваща държавна тайна, която им е станала известна в кръга на службата им; За времето от юни 2019 г. до юли 2019 г. като подбудител, в съучастие с извършителя М.К., умишлено я склонил да наруши служебните си задължения като му предостави сведения, представляващи държавна тайна. Казал ѝ, че ще предаде тези сведения на президента с цел да причини вреда на председателя на ДАР – създаване на възможност за дисциплинарни проверки и пр. От това могли да произлязат немаловажни вредни последици за ДАР – уронване на престижа на институцията.

КОГА

обвинение от СВОП юли 2020 г. – към момента делото все още се намира на досъдебна фаза.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Производството не е приключило.

ЗАЩО

Публично достъпната информация по това разследване е по-малко, отколкото по разследването срещу Узунов. Относитими са обстоятелствата, свързани с действията, предшествващи и последващи привличанията в качеството на обвиняеми на двете лица - вж. 44. По това производство информация също не е предоставена от прокуратурата за нуждите на настоящия анализ.

2021

Казуси от 2021 година

казус 46

ИВАН ГЕШЕВ

главен прокурор, 2019 - до момента,
към момента на твърдяното деяние - прокурор в СГП

КАКВО

КОГА

Проверяван за престъпление по служба:

През 2021 г. чрез средствата за масово осведомяване се разпространяват твърдения, че докато е бил прокурор при СГП, главният прокурор Иван Гешев се намесил, злоупотребявайки с властта си, в търговския спор между съдружниците от „Ж.“ ООД Г.Г. и С.П. на страната на единия съдружник Г.Г. Твърди се още, че вследствие на намесата на Гешев, баща му получил дялове във въпросното търговско дружество.

Проверка от СП 2021 г. – завършила с отказ от образуване на досъдебно производство от СП (пр. преписка 2667/2021 г.) януари 2022 г.

казус 46

защо

Проверката е разпоредена от СП след самосезиране по медийни публикации, отразяващи изявления на единия от съдружниците в горещитираното търговско дружество Г.Г.

В хода ѝ са снети обяснения от лица, имащи отношение към проверяваните обстоятелства, включително и от главния прокурор и от членовете на неговото семейство. Изискани и приобщени са множество документи и справки от различни държавни органи и регистри за изясняване на фактическата обстановка около историята на дружеството и съдебните спорове около собствеността му. Посочено е, че същите факти са били предмет на изясняване и от КПКОНПИ през 2019 г., и от ГДБОП – МВР през 2021 г. по други проверки, също не констатирани достатъчно данни за осъществен състав на престъпление, респективно необходимост от започване на разследване.

Преобладаващата част от постановлението на СП е посветена на историята на дружеството и развилия се спор между съдружниците, в хода на който са водени не само граждански и търговски съдебни дела, но и всеки от тях е сезирал различни прокуратури в страната с най-разнообразни твърдения за престъпления на своя противник, по които били образувани десетки отделни преписки.

Значителна част е отделена и на изясняване на обстоятелството придобил ли е всъщност бащата на главния прокурор дялове в дружеството. Анализът на прокурорите е достигнал до извода, че макар и да е имало решение на общото събрание за приемане за съдружник на бащата на главния прокурор, не е бил докрай изпълнен фактическият състав на придобиването на дялове, тъй като вписването в Търговския регистър е било осуетено от ответната страна по спора.

Спорът приключил окончателно през 2019 г. като дружеството „Ж.“ останало еднолична собственост на С.П. след влезли в сила съдебни решения. Според крайния извод на прокурорите твърденията на Г.Г., че Иван Гешев се е намесил на какъвто и да е етап при развитието на спора, не отговаряли на истината, тъй като не били подкрепени от никакви други събрани в хода на проверката данни.

заключение

Проверката е завършила със заключение за липса на достатъчно данни за извършено престъпление, поради което е отказано образуването на наказателно производство.

Според прокурорите от СП Иван Гешев нито е имал каквато и да е констатирана връзка със страните по водените граждански и търговски дела, нито е установено да е осъществявал каквото и да е влияние при решаване на делата, нито дори е имал обективната възможност за това, нито някога е бил наблюдаващ прокурор по каквато и да е преписка, касаеща спора.

Прави впечатление обаче, че макар и в прокурорското постановление за отказ да е отделено значително внимание на факта станал ли е, или не бащата на главния прокурор съдружник в „Ж.“ ООД, безспорно е обстоятелството, че е имало решение на Г.Г. за приемането му като съдружник, макар и това да не е било успешно вписано в регистъра. Същественото обстоятелство тук не е дали е бил завършен фактическият състав на придобиването на дяловете, на което прокурорите са отделили цялото си внимание, а каква всъщност е била причината Г.Г. да направи волеизявление за даване на дялове от дружеството на бащата на Иван Гешев, която не е коментирана. Защото неговата версия за причината е именно отплащане на услуга, която е получил от сина.

Остава неясна и пълнотата на проверката от гледна точка събраните гласни данни, защото няма информация доколко широк е бил кръгът на лицата, на които са снемани обяснения относно потенциалната свързаност на главния прокурор със случая.

Все пак трябва да се отбележи обаче, че според изложеното в постановлението, в ГДБОП също е била извършвана подробна проверка по случая през 2021 г., която е достигнала до същия извод за липса на данни за осъществен състав на престъпление от общ характер.

казус 47 и 48

ДЕЛЯН ПЕЕВСКИ И ИЛКО ЖЕЛЯЗКОВ

народен представител, 2009 - до момента; зам.-председател на Бюрото за контрол на специалните разузнавателни средства, 2018 - 2021.

какво

кога

Проверявани за неустановени престъпления от общ характер:

През юни 2021 г. Министерство на финансите на САЩ обявява мащабни санкции по глобалния антикорупционен закон „Магнитски“ срещу трима български граждани, двама от които – Делян Пеевски и Илко Желязков, заемат публични длъжности. Мотивът за санкциониране на лицата е „тяхната значителна роля в корупцията в България“.

Проверки от ВКП юни 2021 г. – към момента няма информация за резултат.

казус 47 и 48

защо

заключение

Проверките са разпоредени от ВКП след самосезиране по съобщението на американското правителство за налагане на санкции по закона „Магнитски“.

Санкциите са обосновани от САЩ със следните обстоятелства: „Пеевски е олигарх, който преди това е бил български народен представител и медиен магнат и регулярно е участвал в корупция, като си е служил с търговия с влияние и подкупи, за да се защити от обществен контрол и за да упражнява контрол върху ключови институции и сектори в българското общество.

През септември 2019 г. Пеевски е работил активно за оказването на отрицателно въздействие върху политическия процес в България по време на местните избори на 27 октомври 2019 г. Пеевски се е договарял с политици да им осигури политическа подкрепа и положително медийно отразяване в замяна на защита от наказателно разследване.

Пеевски също така е участвал в корупционни действия чрез своето подставено лице Желязков, бивш заместник-председател в ДАТО и бивш служител в ДАНС, който е назначен за заместник-председател на Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства през 2018 г.

Пеевски използвал Желязков за осъществяването на схема за подкупи, засягаща български документи за пребиваване за чуждестранни граждани, както и за подкупването на държавни служители чрез различни средства в замяна на информация и лоялност от тяхна страна. От 2019 г. е известно, че Желязков е предлагал подкупи на високопоставени държавни служители от българското правителство, от които се е очаквало да предоставят информация на Желязков, която да бъде предавана на Пеевски. В замяна Желязков е имал грижата лицата, приели предложението му, да бъдат назначени на влиятелни длъжности и е осигурявал месечен подкуп. Пеевски и Желязков също така са разполагали с длъжностно лице на ръководен пост, което през 2019 г. незаконно присвоявало средства в тяхна полза.

В друг случай от началото на 2018 г. тези две лица ръководели схема за продажба на български документи за пребиваване, за която се твърди, че представители на дружества плащали подкупи на български длъжностни лица, които да гарантират, че техните клиенти ще получат документи за гражданство незабавно, а не след заплащането на депозит от 500 000 щатски долара или след като изминат петте години за обработването на законно обосновано искане. В допълнение към всичко това Желязков изнудвал евентуален кандидат за български министър чрез заплаха от повдигане на наказателни обвинения от Прокуратурата на Република България, ако след назначаването си министърът не оказал по-нататъшно съдействие на Желязков.“

От ВКП след самосезирането си обявяват, че: „По отношение лицето Пеевски, през годините от страна на прокуратурата са били извършвани редица проверки. Предстои същите да бъдат анализирани. В случай, че се констатират данни за извършени престъпления, ще бъдат предприети всички необходими действия, които са от компетентността на прокуратурата“.

Резултат до момента не е известен.

Няма данни проверките да са приключили

казус 49

ХРИСТО ТЕРЗИЙСКИ

главен директор на ГДНП-МВР, 2015-2020

какво

Проверяван за участие в организирана престъпна група::

Според медийни публикации разработка на дирекция „Вътрешна сигурност“ в МВР през 2020 г. достигнала до данни за участие на Терзийски, заедно с други ръководни служители от ГДНП, в организирана престъпна група. Това заключение било докладвано на тогавашния вътрешен министър Младен Маринов, ДАНС и СП.

кога

Проверка от дирекция „Вътрешна сигурност“ в МВР 2020 г. – отказ от СП да образува досъдебно производство януари 2021 г. – потвърден от АСП март 2021 г. – отменен от ВКП януари 2022 г. – оттогава няма информация за развитието на случая

заключение

Няма данни проверката да е приключила.

защо

Естеството и достатъчността на данните в разработката, респективно мотивите на СП и АСП да откажат образуването на наказателно производство са неизвестни.

ВКП е отменила постановленията на СП и АСП, тъй като е счела, че решението да се откаже започването на разследване е било взето при неизяснени в пълно фактически обстоятелства около случая, което съответно е довело и до неправилен правен извод.

Приложение 2

Резултати от наказателното преследване на корупция в местната власт

Андрей Янкулов

казус 1

ДИНЧЕР ХАДЖИЕВ

областен управител на Област Добрич, септември 2005 - май 2008

Осъден с влязла в сила през февруари 2020 г. присъда на 2 години и 6 месеца условно лишаване от свобода, чието изпълнение е отложено с изпитателен срок от 5 години и наказание глоба в размер на 2 500 лв.

Първоинстанционната присъда е на ОС Добрич (НОХД 35/2015 г.), потвърдена от АС Варна (ВНОХД 110/2019 г.), оставена в сила от ВКС (КД 952/2019 г.).

Хаджиев е осъден за две отделни престъпления по служба:

/1 В гр. Добрич, при условията на продължавано престъпление, като извършител, в качеството на длъжностно лице, заемащо отговорно служебно положение - областен управител на Област – Добрич, в съучастие с П. Г. като помагач, в качеството му на длъжностно лице, заемащо отговорно служебно положение - директор на Дирекция „Административен контрол, регионално развитие и държавна собственост“:

- на 22.12.2006 г. нарушил служебните си задължения, предвидени в Закона за държавната собственост и Правилника за неговото приложение, като е подписал договор за продажба на апартамент, без да са налице условията на ЗДС и ППЗДС, с цел да набави облага на П. Г., изразяваща се в закупуване на имота от Г. на цена от 21 000 лв. и от това са настъпили значителни вредни последици за държавата в размер на 14 900 лв., и двамата в съучастие;
- на 03.07.2008 г. са нарушили служебните си задължения, предвидени в ЗДС и ППЗДС, като Хаджиев е подписал договор за продажба на имот, а процедурата е съгласувана от Г., без да са налице условията ЗДС и ППЗДС, с цел да набавят облага за „В.“ ЕООД, представлявано от В. Н., изразяваща се в закупуване на имота от дружеството на цена от 15 850,80 лв. и от това са настъпили значителни вредни последици за държавата в размер на 104 949,20 лв.;
- на 10.02.2008 г. са нарушили служебните си задължения, предвидени в ЗДС и ППЗДС, като Хаджиев е подписал договор за продажба на имот, с който е продал на Г. К., И. И. и П.Ш. имот с площ от 1 263 кв.м. в землището на гр. Шабла, без в имота да е налице законно построена сграда, собственост на купувачите, като процедурата е съгласувана с Г., с

цел да набавят имотна облага за купувачите, изразяваща се в разликата между действителната пазарна цена – 34 300 лв. и платената от тях в размер на 4 146,72 лв. **като общата стойност на настъпилите значителни вреди за държавата възлиза общо в размер на 150 002,48 лв., от които 135 102,48 лв. причинени в съучастие и престъплението е свързано с продажба на държавна собственост.**

/2 Извършил действия от компетентността на Специализирана болница по рехабилитация „Тузлата“ в лицето на министъра на здравеопазването, а П.Г. съгласувал процедурата по изготвянето на съответните договори, с което е улеснил Хаджиев да превиши властта и правата си, предвидени в ЗДС и ППЗДС като:

- на 04.07.2007 г. Хаджиев е подписал договор за продажба на имот, без да е налице представено удостоверение от Общинска администрация гр. Балчик, че сградата е законно построена, с цел да набавят облага за П. П., изразяваща се в купуването на имота от последния на цена от 3 285,36 лв. и от това са настъпили значителни вредни последици за СБР „Т.“ ЕООД в размер на 44 914,64 лв.;
- на 11.12.2007 г. Хаджиев е подписал 5 договора за продажба на 5 имота, без да е налице представено удостоверение от Общинска администрация гр. Балчик, че съответната сграда е законно построена, с цел да набавят облага за „М.“ АД - Варна, представявано от Г. Г., изразяваща се в закупуването на имотите от дружеството на цена от 9 352,44 лв., 4 184,64 лв., 4 204,92 лв., 4 517,76 лв. и 4 111,44 лв. и от това са настъпили значителни вредни последици за СБР „Т.“ ЕООД в размер на - 232 047,56 лв., 95 615,36 лв., 96 095,08 лв., 103 182,24 лв. 93 888,56 лв., **като общата стойност на настъпилите значителни вредни последици за СБР „Т.“ ЕООД възлиза в размер на 665 743,44 лв.,** случаят е особено тежък и престъплението е свързано с продажба на собственост на юридическо лице.

казус 2

ВЕСЕЛИН ПЕНЕВ

областен управител на Област София, ноември 2013 - септември 2016

Оправдан от СНС (НОХД 2377/2019 г.) през февруари 2021 г.
Потвърдена от АСНС (ВНОХД 212/2021 г.) ноември 2021 г.
Предвид липсата на информация за образувано касационно дело пред ВКС, може да се направи изводът, че не е подаден протест и оправдателната присъда е влязла в сила.

Обвинението е за /1 безстопанственост и /2 сключване на неизгодни сделки:

/1 В периода от неустановена дата след 30.12.2015г. до 30.04.2016г., като длъжностно лице - областен управител на област София, при условията на продължавано престъпление, не положил достатъчно грижи за ръководенето, управлението, стопанисването и запазването на повереното му имущество - предоставените на областна администрация на област София бюджетни средства за 2016г. и имот - държавна собственост, в резултат на което са последвали разпиляване на имуществото - пари на областна администрация на област София в размер на 13 339,20 лева с ДДС и значителни щети за държавата в размер на 105 100,00 лева, или всичко на обща стойност 118 439,20 лева.

/2 На 08.07.2016г. при условията на продължавано престъпление, съзнателно сключил три неизгодни сделки, по силата на които е прекратена съсобственост между държавата и юридическо лице чрез трансация на притежаваната от държавата част в полза на юридическото лице, а не чрез обособяване на реални дялове със статут на частна държавна собственост и при най-благоприятния за държавата ред, като продал на „***д“ ЕООД три недвижими имоти - частна държавна собственост за сумата общо от 658 870 лева без ДДС при обща пазарна стойност на имотите към същата дата в размер на 10 989 000 лева без ДДС, от които са произлезли значителни вреди за държавата в общ размер на 10 330 130 лева, представляващи разликата между продажната цена и пазарната стойност на имотите.

казус 3

ИВАН ТОТЕВ

кмет на община Пловдив, 30 октомври 2011 – 11 ноември 2019, обвиняеми по делото са още заместникът на Тотев Димитър Кацарски и кметът на район „Западен“ Димитър Колев

През юли 2018 г. делото срещу Тотев е върнато от СНС на СП за отстраняване на съществени процесуални нарушения в обвинителния акт. Делото е прекратено от СП през март 2021 г., но за този факт прокуратурата не е уведомила обществеността. От СП не беше отговорено и на запитването за предоставяне на постановлението за прекратяване при подготовката на настоящото изследване.

Според обвинението изграждането на зоокъта в гр. Пловдив е станало в нарушение на Закона за обществените поръчки с цел да се набави облага за изпълнителя „З.“ ООД. Тотев се договорил пряко с дружеството, без да са били одобрени идеен инвестиционен проект и коли-

чествено-стойностна сметка за проекта и без издадено разрешение за строеж. Целта на кмета била да набави облага от близо 6 900 000 лева на дружеството, на колкото е оценена и сметата за община Пловдив. Кацарски и Колев действали като помагачи.

казус 4

СЕВДЕЛИНА КОВАЧЕВА

кмет на община Перник, 25 септември – 12 ноември 2019, обвиняем по делото е и министърът на околната среда и водите Нено Димов

Обвинителен акт е внесен от СП в СНС през юли 2021 г. и делото е висящо пред СНС оттогава.
За обвинението на Ковачева няма публично достъпна информация.

Димов е обвинен за умишлена безстопанственост: В периода 01.01.2018 г. – 17.11.2019 г. умишлено издавал разрешителни за ползване на вода от язовир „Студена“ за промишлени цели на металургичното предприятие „Стомана“ и „Топлофикация–Перник“ и то за в пъти по-големи обеми, макар и притокът на язовира да е на-

малял драстично. Димов правел това, въпреки че е бил предупреден няколко пъти за намаляващите обеми, но не обръщал внимание на тези данни. С това нанесъл щети, изразяващи се в изразходването на милиони литри вода, оценени на над 11 милиона лева, довело до водната криза в Перник и региона.

казус 5 и 6

ИЛИНКА НИКИФОРОВА И ИВАН ИВАНОВ

кметове на община Перник, 1 ноември 2014 – 31 октомври 2015

През февруари 2018 г. СП информира за проведена акция в общината в гр. Перник, при която са задържани Иванов и Никифорова. Оттогава няма публично известно движение по казуса, нито от СП беше отговорено на запитването ни за предоставяне на информация.

Разследването е водено за сключване на неизгодни сделки. През септември 2014 г. от Община Перник е било възложено кризисно сметосъбиране и сметоизвозване на дружество, което получило за това 1 258 260 лева. Това решение било мотивирано със създадено „бедствено положение“ в града, тъй като фирмата, наета за дейността, не работела в продължение на три дни. Не бил извършен анализ на цените и услугите, предложени от

това дружество, а посочената сума била изплатена дори без да са приложени документи, удостоверяващи реално извършената работа. Същевременно към този момент общината превела възнаграждение от 495 168 лева за същата дейност по сметосъбиране и сметоизвозване и на друго дружество, с което е имала действащ основен договор. И двете фирми били собственост на едно и също лице.

казус 7

МИНЧО КАЗАНДЖИЕВ

кмет на община Ловеч, октомври 2003 – октомври 2015

Оправдан от СНС (НОХД 1749/2018 г.) през юни 2020 г. Делото е висящо пред АСНС (ВНОХД 41/2021 г.). С системата на АСНС фигурира отметката, че на 18.05.2022 г. е постановено „определение, приключващо делото“, съдържанието на което е неизвестно.

Обвинението е за безтопанственост:

На 05.11.2014г., в качеството на длъжностно лице - кмет на Община Ловеч, при условията на независимо съпричиняване с Т.В.С., не положил достатъчно грижи за ръководенето и управлението на повереното му имущество, като приел един брой атракционен влакче - локомотив с два вагона, без да извърши проверка на качеството на доставената стока, не съставил и подписал констативен

протокол, не извършил проверка за съответствието с оферираниите параметри, вследствие на което последвали други значителни щети за Община Ловеч – сумата от 210 034,52 лв. Щетата е изчислена като разликата между реално заплатената от общината сума от 359 732,55 лв. и сумата от 149 698,03 лв., представляваща пазарна стойност на полученото атракционно влакче – локомотив с два вагона.

казус 8

ПАНАЙОТ РЕЙЗИ

кмет на община Созопол, октомври 2007 – март 2019

През декември 2020 г. делото срещу Рейзи е върнато от СНС на СП за отстраняване на съществени процесуални нарушения в обвинителния акт.

Оттогава няма публично известно движение по казуса, нито от СП беше отговорено на запитването ни за предоставяне на информация.

Рейзи е обвинен заедно с други лица за присвояване на над 2 млн. лева в периода 2014-2017 г. чрез възлагане на различни дружества на строително-монтажни и строително-ремонтни дейности. От прокуратурата се твърди, че въпросните дружества били собственост на социално слаби подставени лица.

казус 9

НИКОЛАЙ ДИМИТРОВ

кмет на община Несебър, октомври 2007 - до момента

Делото се намира на досъдебна фаза пред СП от октомври 2019 г. Оттогава няма публично известно движение по казуса, нито от СП беше отговорено на запитването за предоставянето на информация при подготовката на настоящото изследване.

По време на кампанията за кмет на община Несебър през октомври 2019 г. Димитров е задържан пет дни преди изборите по обвинение за купуване на гласове. Въпреки това печели кметските избори докато е в ареста, а през януари 2020 г., след като е вече освободен с мярка за неотклонение „гаранция в пари“, искането на проку-

ратурата за временното му отстраняване от поста не е уважено от съда. Това е и последната публично известна информация за развитието на казуса.

казус 10

ЕМИЛ КАБАИВАНОВ

кмет на община Карлово, 2003-2007, 2011 – до момента

Осъден от СНС със споразумение през май 2020 г. на пробация за срок от 6 месеца (НОХД 1337/2020 г. на СНС)

Осъден за безстопанственост:

В периода 24.04.2013г. - 30.04.2014г., при условията на продължавано престъпление, включващо 14 отделни деяния, в качеството на длъжностно лице - кмет на Община Карлово, не положил достатъчно грижи за управлението и стопанисването на повереното му имущество и от това последвали значителни щети - 26 984,68 лева, собственост на община Карлово, получени от нея по сключен между Министерство на околната среда и водите и общината договор за безвъзмездна финансова помощ

по оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“, съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие и от Кохезионния фонд на Европейската общност, за проект „Доизграждане и модернизация на ГПСОВ и канализационна мрежа в гр. Карлово“. Щетите са настъпили като Кабаиванов изплащал на различни дати в посочения период възнаградения и осигурителни вноски по невъзникнали трудови правоотношения. За одобряване на споразумение е необходимо възстановяването на причинените с деянията имуществени вреди, за което в съдебния протокол е отбелязано, че е сторено от обвиняемия.

казус 11

МАРИН РАЧЕВ

кмет на община Септември, октомври 2019 - март 2020, обвиняеми са още зам.-кмет, експерт по инвеститорски контрол и директорът на сектора за транспорт и околна среда

Делото е започнало пред СНС през декември 2019 г. и оттогава няма информация за постановен съдебен акт.

Обвинението е за безстопанственост:

От май 2017 до август 2018 г. Рачев не упражнил контрол върху служителите на общината, на които е било възложено управлението на обществено имущество. Те подписали приемо-предавателни протоколи за строително-монтажни работи, без последните да са били реално изпълнени. Така били заплатени недължими суми по

фактури, дейности и услуги на завишени цени. Щетите за общината са оценени на 255 039 лева.

Рачев има и условна присъда, потвърдена от ВКС и влязла в сила, за избягване установяването и плащането на данъчни задължения за времето преди да стане кмет, когато е бил едноличен търговец на горива.

казус 12

ДАНАИЛ ВЪЛОВ

кмет на община Червен бряг, октомври 2007 – 2011 и 2015 – октомври 2019

Признат за виновен по едното обвинение и освободен от наказателна отговорност по реда на чл. 78а НК с наложено административно наказание глоба в размер на 5000 лв., признат за невиновен и оправдан по другото от СНС (НОХД 3706/2019 г.) през януари 2020 г.

Присъдата е потвърдена от АСНС (ВНОХД 124/2020 г.) през април 2021 г.

Предвид липсата на информация за образувано касационно дело пред ВКС, може да се направи изводът, че не е подаден протест срещу присъдата в оправдателната част и е влязла в сила. В частта за освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание не подлежи на обжалване.

В частта за престъплението по служба специализираните съдилища са приели, че в хода на производството не е установено от подсъдимия да е целена вреда и такава не е настъпила - извод, с който, предвид липсата на протест, очевидно се е съгласила и прокуратурата. В частта за документното престъпление съдилищата са приели, че деянието е доказано, но представлява маловажен случай, поради което и следва да се преквалифицира по по-леко наказуем състав, предпоставящ освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание.

Обвинението е за **1) престъпление по служба** (признат за невиновен) и **2) документно престъпление** (признат за виновен и освободен от наказателна отговорност с налагане на адм. наказание):

/1 на 16.05.2017 г. като длъжностно лице, заемащо отговорно служебно положение – кмет на община Червен бряг, с цел да причини вреда на *** гр. С., нарушил служебните си задължения, регламентирани в Закона за обществените поръчки, като без да са налице изискуеми от ЗОП обстоятелства прекратил процедура за възлагане на обществена поръчка и от това са могли да настъпят немаловажни вредни последици за общината;

/2 на 22.12.2017 г. като длъжностно лице – кмет на община Червен бряг, в кръга на службата си, при условията на продължавано престъпление, съставил два официални документа, в които удостоверил неверни обстоятелства, с цел да бъдат използвани тези документи като доказателства за тези обстоятелства, както следва – две обявления по ЗОП за приключване на договори за обществена поръчка, в които отразил неверни обстоятелства - че два договора за обществена поръчка са изпълнени и приключени; като случаят е маловажен.

казус 13

ГЕОРГИ ДИМОВ

кмет на община Божурище, октомври 2015 – до момента

Делото се намира на досъдебна фаза пред СП от май 2019 г. Оттогава няма публично известно движение по казуса, нито от СП беше отговорено на запитването ни за предоставяне на информация.

В края на май 2019 г. Димов е задържан и обвинен за длъжностно престъпление. Според обвинението, били продадени 4 парцела апетитна земя на цена от 2,16 лв. за квадрат, а в една от фирмите, купили имотите, участие имал бащата на Димов. Търгът за земите бил обявен на сайта на общината само за няколко минути и така била

ограничена възможността всеки, който иска да участва в него, да си закупи документи.

След около два месеца в ареста Димов е освободен, а искането на прокуратурата за временното му отстраняване от поста не е уважено от съда. Това е и последната публично известна информация за развитието на казуса.

казус 14

АЛЕКСИ КЕСЯКОВ

кмет на община Челопеч, октомври 2003 – до момента

През март 2017 г. е оповестено, че СГП е внесла обвинителен акт срещу Кесяков, но оттогава не е имало публично известно движение по казуса и никаква информация за съдебното му разглеждане.

От СГП беше отговорено на запитването ни при подготовката на настоящото изследване, че с присъда от юли 2020 г. по НОХД 195/2017 г. на ОС София Кесяков е признат за виновен и му е наложено условно наказание лишаване от свобода за срок от шест месеца, чието изпълнение е отложено за изпитателен срок от три години.

Присъдата е протестирана от прокуратурата и не е влязла в сила. Съдебният акт не е публикуван.

Обвинението е за престъпление по служба:

За това, че на 28.04.2014 г. като длъжностно лице, заемашо отговорно служебно положение - кмет на община Челопеч, е нарушил служебните си задължения, като е разпоредил по телефона на главния счетоводител на общината да изготви и подпише платежно нареждане, с което общината е превела на консорциум сумата от 50 000 лева. В платежното нареждане е било вписано като

основание за превода несъществуващо правно основание, като кметът е знаел, че такова плащане не се дължи. Към този момент консорциумът участвал в процедура за ремонти на сгради в с. Челопеч. Едно от изискванията за допускане до процедурата било за наличност на парични средства в банкова сметка и представяне на банкова референция за това.

казус 15

РАДОСТИН РАДЕВ

кмет на община Костенец, октомври 2015 - октомври 2019

**Оправдан от СНС (НОХД 1341/2020 г.) през юли 2021 г.
Потвърдена от АСНС (ВНОХД 408/2021 г.) март 2022 г.
Предвид липсата на информация за образувано касационно дело пред ВКС,
може да се направи изводът, че не е подаден протест и оправдателната присъда
е влязла в сила.
Специализираните съдилища са приели на две инстанции, че деянията са
несъставомерни – извод, с който, предвид липсата на протест, очевидно се е
съгласила и прокуратурата.**

Обвинението е за длъжностно присво-

яване:
За времето от 10.12.2018 г. до 31.12.2018 г., в гр. Костенец, в качеството си на длъжностно лице – кмет на общината, при условията на продължавано престъпление с три отделни деяния, присвоил чужди пари - общо сумата от 31 138, 69 лева, собственост на Община Костенец, връчени му в това му качество и поверени му да ги пази и управлява, като се разпоредил с тях в своя полза.

Срещу Радев е публично оповестено още едно обвинение, по което няма информация. Обвинението е за активен подкуп:

От февруари до юни 2019 година, в съучастие с бизнесмен, е предложил подкуп от 30 000 лева на общински съветник, за да осигури приемането на решение по изпълнението на обществена поръчка. С решението общината е била задължена да изпълни проект на обща стойност над 1 100 000 лева.

казус 16

СТОЯН БЕШИРОВ

кмет на община Неделино, октомври 2011 - април 2015, обвиняеми са още зам.-кмет, служители в общинската администрация и местни бизнесмени

Делото е започнало пред СНС през февруари 2021 г. и оттогава няма информация за постановен съдебен акт.

Обвинението е за длъжностно присвояване в особено големи размери, представляващо особено тежък случай:

В началото на 2012 година Беширов разработил план за присвояване на суми от общинския бюджет с участието на служители на общината, които упражнявали контрол по строителството, и управителите на подбрани от тях фирми. Кметът издал множество заповеди, с които обявявал бедствено положение, като преувеличавал последиците от валежите в района на Неделино. В заповедите му били описани многобройни бедствия – свлачища, преливане на дерета и реки, падане на стени, наводнения

на жилищни сгради, затваряне на основни пътища и пр., които в действителност не се били случили. Тъй като бедственото положение давало възможност на кмета да възлага обществени поръчки без обявление, били изпращани покани само до уговорените фирми. С тях Беширов сключил 7 договора за около 3.5 милиона лева за различни обекти, и чрез които една трета от сумата била присвоена.

казус 17

ЕВГЕНИ КРУСЕВ

зам.-кмет на Столична община, 2016 - декември 2018

Оправдан от СНС през април 2021 г.
Потвърдена от АСНС (ВНОХД 329/2021 г.) март 2022 г.
Потвърдена от ВКС (КД 358/2022 г.) май 2022 г.

И трите съдебни инстанции са възприели еднозначния извод, че повдигнатото обвинение на Крусев не осъществява състав на престъпление – от обективна страна не е установено да съществуват твърдените щета, респективно облага.

Обвинението е за престъпление по служба:

От 27.06.2018 г. до 05.12.2018 г. нарушил служебните си задължения по Закона за обществените поръчки, както и задълженията, възложени му със заповед на кмета, като предприел действия за съществено изменение на сключе-

ния договор с „Д.П.Г.“ АД за обществена поръчка и така набавил облага за дружеството, а Столична община била ощетена с 919 863.55 лв.

казус 18

РАЛЪО РАЛЕВ

кмет на район „Северен“, Пловдив, септември 2011 - май 2019

Делото се намира на досъдебна фаза пред СП от май 2019 г.
Оттогава няма публично известно движение по казуса, нито от СП беше отговорено на запитването ни за предоставяне на информация при подготовката на настоящото изследване.

В края на май 2019 г. Ралев е задържан и обвинен за искане на подкуп. Местен бизнесмен бил изнудван за 60 000 лева, за да му бъде издадено строително разрешение от район „Северен“, като администрацията задържала

умишлено документите на бизнесмена.

След около три месеца в ареста Ралев е освободен с мярка за неотклонение „гаранция“. Това е и последната публично известна информация за развитието на казуса.

За авторите:

Андрей Янкулов

Андрей Янкулов е адвокат в областта на наказателното право. В продължение на десетилетие е бил прокурор в Софийска районна и Софийска градска прокуратура, където осъществява разследване и надзор на разследванията на общоопасни и други престъпления, свързани с наркотици, огнестрелни оръжия, документни престъпления, както и работа по изпълнение на наказания и международно сътрудничество по наказателни дела. Напуска прокуратурата в началото на 2020 г.

През периода 2014 г. – 2016 г. е заместник-министър на правосъдието с ресор политиката на правителството в областта на изпълнението на наказанията. Отговаря и за международното сътрудничество с организации към Съвета на Европа в областта на правата на човека, както и за сътрудничеството с граждански организации. Адв. Янкулов е бил и заместник-министър на вътрешните работи (2014 г.).

Александър Кашъмов

Адв. Александър Кашъмов е правозащитник, международен експерт по открито управление и достъп до информация, борба с корупцията, защита на личните данни и свобода на изразяването.

Член на Софийска адвокатска колегия от 1999 г. От 1997 г. ръководи правния екип на Програма Достъп до Информация. Под негово ръководство ПДИ е подкрепила и водила над 500 дела по Закона за достъп до обществена информация.

Адв. Кашъмов е автор на десетки анализи и коментари на законодателството в България и други държави, многократно изслушван в парламентарните комисии по проектозаконали. Участва в работни групи по законодателството. Ключов правен експерт в проекти по програма ФАР на ЕС през 2007 – 2009 г. в България (антикорупция), IPA на ЕС през 2019 -2021 г. в Северна Македония (достъп до информация и антикорупция), експерт на ОССЕ по анализ и подготвяне на законодателство, експерт на Съвета на Европа и др.

Александър Кашъмов е автор и съавтор на над десет книги и сборници, десетки доклади и наръчници в сферата на правата на човека, прозрачността и достъпа до информация, защитата на личните данни, свободата на изразяване и правосъдие на прехода, публикувани в България, САЩ, Великобритания, Унгария.

Адв. Кашъмов води редица знакови дела пред Европейския съд по правата на човека в Страсбург.

Фондация Антикорупционен фонд

Фондация „Антикорупционен фонд“ е независима, експертна неправителствена организация, която разследва случаи на корупция, неправомерно разходване на публични средства и конфликт на интереси сред лица, заемащи висши държавни постове. Провеждаме разследванията си като се придържаме към високи закони, професионални и етични стандарти. Целим да подпомагаме държавните институции в това да разследват и наказват корупционни нарушения и престъпления. С дейността си се стремим да се преборим със системни фактори, обуславящи високите нива на корупция в България, както и да информираме обществеността за съществуващите механизми за борба с корупцията.